

بسمه تعالی

مقدمه

با اتکال به ذات لایزال خداوند متعال و در سایه توجهات خاص حضرت ولی عصر (عج)، پنجمین برنامه پنج ساله توسعه جمهوری اسلامی و دومین برنامه سند چشم انداز بیست ساله کشور را در حالی آغاز می کنیم که تصویب و اجرای آن بنا به فرموده رهبر معظم انقلاب اسلامی، اهتمام و دقت نظر تمام دست اندرکاران و مجریان را برای دستیابی به اهداف بلند و تعالی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت و توجه به تمامی ابعاد تحولات داخلی و جهانی را می طلبد تا با اجرا و تحقق اهداف نگاشته شده در برنامه پنجم، بار دیگر تصویری از توانمندی عظیم ملت ایران و همبستگی قدرتمند ملت و دولت را به نمایش گذارد و بارقه های امید و بسط ایمان همراه با جوشش زاینده فرهنگ و هنر اسلامی ایرانی را در دل رهروان حق روشن کند.

مردان و زنان پاک نهاد ایرانی به عنوان اسوه های تقوا در سایه رهبری های حکلیمانه مقام عظمای ولایت، کوشش بی وقفه ای را طی سالها دنبال کرده و خواهند کرد که بی گمان این امر دستیابی به جایگاه رفیع کشور را در مدیریت منطقه ای و جهانی در پی خواهد داشت. برنامه پنجم توسعه با رعایت اصول زیر تهیه و تدوین شده است:

- دستیابی به جایگاه ترسیم شده برای کشور در سند چشم انداز بیست ساله در منطقه.
- تحقق کامل سیاست های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری.
- توجه به خطوط راهنمای الگوی اسلامی - ایرانی توسعه در ابعاد مختلف فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی.
- عدالت اجتماعی، دفاع از حقوق و کرامت انسانی، تأمین اجتماعی، توزیع مناسب درآمد به دور از فقر، فساد و تبعیض.
- جلب گسترده مشارکت مردم و مردمی کردن حوزه های اقتصادی و اجتماعی.
- ایجاد فضای مناسب برای تحقق جهش بلند اقتصادی و اجتماعی.

برنامه پنجم توسعه در قالب الزام‌های سند چشم‌انداز و اهداف مورد نظر آن تهیه شده است، استمرار فعالیت انجام گرفته و در دست انجام، شکوفایی جنبش نرم‌افزاری و برداشتن گام‌های بلند در مسیر دستیابی به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه، اجرای کامل و کارآمد قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴، مقررات زدایی، رفع موانع و شه‌ریق مردم به مشارکت گسترده در عرصه‌های مختلف که از چند سال پیش تاکنون جهت‌گیری اصلی دولت بوده است با شتاب بیشتر و در راستای حرکت به سمت جایگاه اول اقتصادی منطقه از موضوع‌های محوری بوده که شاکله برنامه را ملثف کرده است.

به منظور تحقق دو شاخص پایه‌ای پیشرفت و عدالت و توجه به دین‌باوری و خودباوری با تغییر رویکرد از دوره‌های گذشته در نظام برنامه‌ریزی نوآوری صورت گرفته است. تلاش شده است که با ترسیم الگویی بومی و نقشه اسلامی - ایرانی به منظور حرکت شتابنده به سمت تحقق جامعه اسلامی اسوه و شاهد؛ با رویکرد عدالت محوری و مشارکت مردمی در تمام عرصه‌ها با بهره‌مندی از قابلیت‌ها و ظرفیت‌های مادی و معنوی کشور، برنامه پنج‌ساله اول دهه پیشرفت و عدالت تهیه و تدوین شود.

در برنامه پنجم به ساختار و وظایف دولت در جهت دولت اسلامی توجه ویژه شده است. لذا تحول در ساختار اداری و مدیریتی، به گونه‌ای که در تمامی مراحل و بخش‌های برنامه پنجم، اولویت تحول فرهنگی بر مبنای فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و مهندسی فرهنگی لحاظ و مورد اهتمام جدی است.

انتظار می‌رود بعد از اجرای برنامه پنجم، خانواده، مدرسه، دانشگاه، مسجد، رسانه و اداره بر پایه هویت اسلامی و انقلابی متحول شوند و از لحاظ اقتصادی و علمی و فناوری پیشرو بوده و در رابطه با جهان به ویژه جهان اسلام، الهام بخش و در عرصه روابط بین‌الملل، تعامل سازنده و مؤثری داشته باشیم.

در فرآیند تهیه و تدوین این برنامه، تلاش شده با آسیب‌شناسی علمی، روند تهیه، تصویب و اجرای برنامه‌های پنج‌ساله پیشین و استفاده از تجارب بدست آمده در این زمینه، به ابعاد و ملاحظات م‌انند هدفمندی، انسجام و هماهنگی درونی، انطباق با شرایط بومی، شفافیت، عملیاتی بودن، اختصار، انعطاف‌پذیری و ارایه راهکارهای روشن و اجرایی به گونه‌ای جدی و گسترده توجه شود تا سند برنامه از ضمانت اجرایی کافی برخوردار باشد. بدیهی است، تحقق و اجرای برنامه پنج‌ساله با تدوین و طراحی الگوی اسلامی - ایرانی توسعه رع تنها در گرو عزم ملی و همکاری و هماهنگی قوای سه‌گانه و مشارکت همه‌جانبه مردم است بلکه اجرایی کردن آن، بهره‌گیری از سرمایه و منابع انسانی متعهد به اسلام، وفادار به آرمان‌های انقلاب و اندیشه‌های تابناک امام راحل، ولایتمداری، عاشق خدمت به ملت با اخلاص، امانتداری، صادق، چابک، با ابتکار و خلاقیت، با تدبیر و حکمت، با رأفت و رحمت و با انگیزه و نشاط ضرورت دارد.

فصل اول 1

فرهنگ اسلامی - ایرانی

ماده 1

معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور که در این قانون به اختصار "معاونت" نامیده می شود با همکاری دستگاه‌های ذیربط «الگوی اسلامی - ایرانی توسعه» را تا پایان سال دوم برنامه تدوین و شاخص‌ها و معیارهای منبعث از الگوی فوق را به کلیه دستگاه‌های اجرایی برای اجرا ابلاغ می نماید.

ماده 2

دولت موظف است براساس نقشه مهندسی فرهنگی کشور و نظامنامه پیوست فرهنگی که تا پایان سال اول برنامه پنجم به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می رسد نسبت به تهیه پیوست فرهنگی برای طرح‌های مهم و جدید اقدام نماید. تبصره - معاونت در سال اول برنامه عناوین طرح‌های مهم موضوع این ماده را تهیه و اعلام می نماید.

ماده 3

به منظور تعمیق ارزشها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی - ایرانی، اعتلای معرفت دینی و تقویت هنجارهای فرهنگی و اجتماعی و روحیه کار جمعی، ابتکار، قناعت و ترویج فرهنگ مقاومت و ایثار، تبلیغ ارزش‌های اسلامی و انقلاب اسلامی، حسب مورد حمایت‌های مالی موضوع این قانون (از قبیل اعطای تسهیلات بانکی در قالب وجوه اداره شده و غیر آن، پرداخت کمک نقدی و غیر نقدی و یارانه از جمله یارانه مابه التفاوت سودو کارمزد در قالب وجوه اداره شده و غیر آن، تسهیل اعطای مجوزهای مربوط و خرید محصولات فرهنگی و واگذاری مالکیت، منفعت و مدیریت در زمینه تصدی‌ها و بنگاههای مربوط دولتی و حق بهره برداری از اموال منقول و غیر منقول به صورت رایگان یا اجاره ارزان قیمت و بخشودگی دیون دولتی و جرائم مالیاتی و بانکی و تعیین قیمت و تعرفه ترجیحی و استفاده از درآمدهای حاصل از اقدام‌های مزبور در جهت اهداف مذکور) از بخش غیر دولتی شامل اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی، تعاونی و عمومی غیر دولتی در موارد زیر به عمل می آید:

الف - برنامه‌های اجرایی مربوط (از قبیل برنامه ترویج و توسعه فرهنگ اهل بیت، نماز، زکات، وقف، امر به معروف و نهی از منکر، فرهنگ ایثار و شهادت، تقویت قانونگرایی، انضباط اجتماعی، اصلاح الگوی مصرف، وجدان کاری، خودباوری و تقویت

نهاد خانواده، اماکن مذهبی و فرهنگی از قبیل مصلی‌ها، مساجد، نمازخانه‌ها، بقاع متبرکه و سایر اماکن مذهبی و فرهنگی و حمایت از میراث فرهنگی مشترک در زمینه زبان، ادبیات، هنر و آداب و رسوم به ویژه نوروز و عاشورا و سایر برنامه های فرهنگی، اجتماعی، آموزشی، علمی، تربیتی و هنری اعم از سینما، موسیقی، هنرهای تجسمی و ..... که به تصویب هیات وزیران می رسد .

ب- طراحی، تولید، توزیع و صدور خدمات و محصولات فرهنگی، هنری و سینمایی، صنایع دستی و میراث فرهنگی.

ج - توسعه تولیدات و فعالیتهای رسانه ای نوین دیجیتال و نرم افزارهای چند رسانه ای (به ویژه بازیهای رایانه ای) و نیز حضور فعال و تاثیر گذار در فضای مجازی .

د- گسترش سامانه های مبتنی برخط و زبان فارسی و تاریخ هجری شمسی برای استفاده در تمامی نرم افزارها و سخت افزارهای دیجیتال.

ه- توسعه و راه اندازی موسسات، هیات ها و تشکلهای فرهنگی، اجتماعی، هنری و قرآنی.

تبصره- حداکثر تا یک (۱) درصد از سرجمع اعتبارات و منابع مندرج در ردیفهای بودجه کل کشور علاوه بر اعتبارات مندرج در ردیفهای مربوطه در بودجه سنواتی در اختیار معاونت قرار می گیرد تا با تصویب هیئت وزیران در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع این ماده قرار دهد.

ماده 4

به منظور تبیین مبانی اسلام ناب محمدی (ص)، انقلاب اسلامی و اندیشه های دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و نیز شناساندن و معرفی فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی و گسترش خط و زبان و ادبیات فارسی بویژه برای ایرانیان خارج از کشور، تا پایان سال اول برنامه «سند ملی توسعه روابط فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سطح بین الملل» با تاکید بر تقویت گفتگو و همگرایی بین پیروان ادیان و مذاهب و نخبگان علمی و فکری جهان و توسعه همکاری و ارتباط با مراکز ایرانشناسی، اسلام شناسی و صیانت از مفاخر معنوی، فرهنگی و علمی، توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی) با همکاری سایر دستگاههای مرتبط و شورای عالی حوزه علمیه قم تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده 5

به منظور توسعه فضا های مذهبی و بهره‌گیری بهینه از بقاع متبرکه و اماکن مذهبی و تثبیت جایگاه مسجد به عنوان اصلی‌ترین پایگاه عبادی و تربیتی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها در طراحی و اجرای طرح‌های جامع تفصیلی شهری و هادی روستایی و شهرک‌های جدید الاحداث، اراضی مناسبی را برای احداث مساجد پیش بینی و پس از آماده سازی و بدون دریافت هزینه در اختیار متقاضیان احداث مساجد قرار دهند.

تبصره - تأیید نقشه مجتمع های تجاری و اداری، مستلزم پیش بینی محل مناسبی برای نمازخانه براساس دستورالعمل ابلاغی شورای عالی معماری و شهرسازی خواهد بود.

ب- سازمان جنگلها و مراتع کشور و شهرداری‌ها موظفند نسبت به اختصاص فضای کافی و مناسب برای ایجاد مسجد یا نمازخانه در پارک‌های ملی و بوستانهای شهری اقدام نمایند.

ج - کلیه دستگاه‌های اجرایی، مدارس، بیمارستان‌ها و مراکز درمانی، مجموعه های ورزشی (اعم از دولتی یا غیر دولتی) موظفند نسبت به اختصاص فضای کافی و مناسب برای مسجد یا نمازخانه براساس دستورالعمل ابلاغی شورای عالی معماری و شهرسازی اقدام نمایند.

ماده 6

الف - به منظور زنده و نمایان نگهداشتن اندیشه دینی و سیاسی و سیره عملی حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و برجسته کردن نقش آن به عنوان یک معیار اساسی در تدوین الگوی اسلامی - ایرانی توسعه در تمام سیاستگذاری ها و برنامه ریزی ها و تسری آن در مجموعه ارکان نظام، نشان ملی حضرت امام خمینی (ره) با رعایت اصل ۱۳۹ قانون اساسی به پدید آوردگان آثار برتر علمی و فرهنگی، هنری و ادبی مرتبط و نیز چهره ها و شخصیت‌های انقلابی و عدالتخواه در سطح جهان بویژه افرادی که اقدام های موثری در جهت ترویج اندیشه حضرت امام خمینی (ره) انجام دهند، اعطاء می‌شود. همچنین به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به ضرب سکه یادبود با تمثال مفاخر دینی و فرهنگی و تصویر اماکن و نشانها و موارث مقدس و فرهنگی اسلامی - ایرانی اقدام نماید.

ب - دولت از انجام مطالعات بنیادی و کاربردی در عرصه فرهنگ سازی، پژوهشی، آموزشی و تاسیس رشته‌های تخصصی لازم با تکیه بر علوم، فناوری و بهره‌گیری مناسب از ظرفیت دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی و حمایت از پایان نامه های دوره های تحصیلات تکمیلی با موضوعاتی مرتبط با حضرت امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی در داخل و خارج از کشور و تجهیز کتابخانه های عمومی کشور و کتابخانه های معتبر خارجی به آثار منتشر شده در این زمینه حمایت مالی می‌نماید.

ماده 7

به منظور توسعه انجمن‌ها و قطب‌های علمی حوزوی و کرسی‌های نظریه پردازی نقد و مناظره، دولت از توسعه آموزشها و پژوهش‌های بنیادین کاربردی در حوزه‌های دین و نشر فرهنگ و معارف اسلام و گرایش‌های تخصصی مرتبط حمایت‌های لازم را در ابعاد مالی، حقوقی به عمل آورد.

ماده 8

حداقل یک (۱) درصد از سرجمع اعتبارات هزینه ای و تملک داراییهای سرمایه ای بصورت ردیف متمرکز در بودجه سنواتی پیش بینی می شود تا با تصویب هیات وزیران به منظور حمایت مالی در زمینه های فرهنگی، هنری و اجتماعی اختصاص یابد .

ماده 9

به دولت اجازه داده می شود از تاسیس و فعالیت صندوق های غیر دولتی به منظور توسعه فعالیتهای فرهنگی، هنری و رسانه ای در سطح ملی و بین المللی و تولید، توزیع و صادرات محصولات، خدمات فرهنگی، هنری، سینمایی و مطبوعاتی و ورزشی حمایت مالی و حقوقی نماید.

ماده 10

به دولت اجازه داده می شود به منظور افزایش سرانه بهره مندی اقشار مختلف مردم از فضاهای فرهنگی و هنری و ایجاد زیرساخت های لازم برای توسعه فعالیت فرهنگی و هنری اقدام های زیر را انجام دهد:

- الف - حداکثر پنجاه (۵۰) درصد هزینه تکمیل مراکز فرهنگی، هنری، دینی و قرآنی (دارای پیشرفت فیزیکی حداقل ۵۰ درصد) بخش غیردولتی و همچنین احداث اماکن ورزشی همجوار و متعلق به مساجد راکه تکمیل و بهره برداری از آنها برای استفاده عمومی ضروری است براساس آیین نامه مصوب هیات وزیران به صورت کمک بلاعوض تامین نماید.
- تبصره - در صورت تغییر کاربری این گونه مراکز از استفاده عمومی به خصوصی، وجوه دولتی پرداخت شده به قیمت روز از دریافت کنندگان این کمک ها دریافت خواهد شد.
- ب - حمایت مالی از شهرکهای سینمایی، تلویزیونی و رسانه‌ای.

ماده 11

به دولت اجازه داده می شود:

الف - به منظور ساماندهی فضای رسانه ای کشور، مقابله با جرایم و ناهنجاری های رسانه ای نسبت به ارتقاء سلامت فضای مجازی، رسانه ای دیجیتالی و شبکه های ارتباطی غیرمکالماتی و ایجاد سازوکار مناسب برای نظارت بر آنها در چارچوب سیاست ها و ضوابط مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام نماید.

ب - نسبت به ارتقاء آگاهی، دانش و مهارت همگانی و تسهیل دسترسی مردم به اطلاعات مورد نیاز در فضای رسانه های نوین، تقویت رسانه های ماهوره ای و اینترنتی همسو و مقابله با رسانه های معارض خارجی اقدام نماید.

ماده 12

صندوق توسعه گردشگری به صورت موسسه عمومی غیر دولتی با هدف تشویق و تسهیل سفرهای ارزان قیمت برای عموم مردم بویژه برای کارکنان دولت، دانش آموزان و دانشجویان ایجاد و از طریق اعطای کمک مالی بلاعوض و تسهیلات توسط دولت حمایت می شود.

اساسنامه این صندوق به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده 13

به سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اجازه داده می شود نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

الف - صدور مجوز فعالیت و حمایت از ایجاد مراکز و موسسات تخصصی در زمینه میراث فرهنگی از قبیل امور موزه ها، مرمت آثار فرهنگی و تاریخی، کارشناسی اموال تاریخی و فرهنگی در چارچوب آیین نامه ای که به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ب - صدور مجوز تاسیس و حمایت از موسسات خصوصی و تعاونی به منظور اعمال نظارت بر مراکز اقامتی، پذیرایی، دفاتر خدمات مسافرتی و گردشگری.

ج - حمایت مالی از راه اندازی موزه های تخصصی توسط موسسات یا نهادهای عمومی غیر دولتی و بخش خصوصی.

د - حمایت مالی از ایجاد مراکز حفظ آثار و فرهنگ سنتی عشایری و روستایی توسط بخش خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی و تعاونی به منظور توسعه گردشگری آن مناطق .

ه - حمایت مالی و معنوی از مالکیت و حقوق قانونی مالکین بناها و آثار و اشیاء تاریخی منقول در جهت حفظ، صیانت و کاربرد مناسب آنها.

و - شناسایی و حمایت از آثار فرهنگی تاریخی حوزه فرهنگی ایران موجود در کشورهای همسایه و منطقه ب ه عنوان میراث فرهنگی .

تبصره - به منظور مرمت و احیای بافت‌ها و بناهای تاریخی فرهنگی، رییس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و نمایندگان آن سازمان در کمیسیون‌های ماده (۵) [قانون تاسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ و اصلاحات بعدی] تهران و شهرستان‌ها عضویت می‌یابند.

ماده ۱۴

به دولت اجازه داده می‌شود به منظور ساماندهی مدیریت بر امور زائران در مشهد مقدس، قم و شیراز و آرایه خدمات مناسب به آنان اقدامات زیر را انجام دهد:

الف - تدوین سازوکارهای لازم برای ساماندهی و مدیریت امور زائران توسط بخش غیر دولتی.

ب - توسعه امور فرهنگی از جمله زیر ساخت‌های فرهنگی و اجرای پروژه‌های زیربنایی مورد نیاز در قالب بودجه‌های سنواری

ماده ۱۵

به سازمان تربیت‌بدنی اجازه داده می‌شود به منظور توسعه و احداث مکانهای ورزشی مورد نیاز، زمین‌های تحت تملک خود از جمله فضاهای موجود در مجتمع‌های ورزشی را به صورت اجاره بلند مدت با قیمت ترجیحی و ارزان قیمت به بخش غیردولتی و مراکز دینی و مذهبی واگذار نماید.

ماده ۱۶

به منظور توسعه ورزش همگانی و ورزش قهرمانی و توسعه زیر ساخت‌های ورزشی، دستگاه‌های اجرایی مکلفند یک (۱) درصد از اعتبارات خود را در امر تربیت بدنی و ورزش هزینه نمایند.

تبصره - اعتبارات موضوع این ماده بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیات وزیران می‌رسد، هزینه خواهد شد.

ماده ۱۷

لایحه برنامه پنجم توسعه

وزارت جهاد کشاورزی موظف است اراضی غیر کشاورزی و غیرمناطق چهارگانه محیط زیست خارج از حریم استحقاقی شهرها را که مورد نیاز سازمان تربیت بدنی است ، به منظور احداث و توسعه اماکن و فضاهای ورزشی تامین و به طور رایگان به سازمان تربیت بدنی واگذار نماید. ضمناً وزارت مذکور موظف است با تأیید سازمان تربیت بدنی ، اراضی با شرایط فوق را که مورد نیاز بخش غیر دولتی و تعاونی برای احداث اماکن ورزشی است به قیمت ارزش معاملاتی اعلام شده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی واگذار نماید.

علم و فناوری

ماده 18

به منظور تحقق تحول بنیادین در نظام آموزشی کشور و با هدف ارتقاء کیفی در سه حوزه دانش، مهارت و تربیت اسلامی بویژه علوم انسانی و جنبش نرم‌افزاری و تعمیق مبانی اعتقادی، اقدام‌های زیر انجام می‌گیرد:

الف - بازنگری متون، محتوا و برنامه‌های آموزشی و درسی مبتنی بر آموزه‌ها و ارزش‌های دینی و هویت ایرانی - اسلامی و انقلابی و تقویت دوره‌های تحصیلات تکمیلی، تدوین و ارتقاء شاخص‌های کیفی در رشته‌های علوم انسانی و مطالعات میان‌رشته‌ای و توسعه همکاری و تعامل فعال دستگاه‌های متولی آموزش کشور با حوزه‌های علمیه به منظور تدوین رشته‌های جدید و میان‌رشته‌ای در حوزه علوم انسانی بویژه در رشته‌های علوم قرآن و عترت.

ب - بازنگری اساسی در فرآیند هدایت تحصیلی دانش‌آموزان در مقاطع تحصیلی راهنمایی و متوسطه، بسترسازی و ایجاد انگیزه لازم برای ورود دانش‌آموزان مستعد به رشته‌های علوم انسانی و برنامه‌ریزی برای برقراری توازن بین تعداد دانش‌آموزان در رشته‌های مختلف تحصیلی متناسب با نیازهای جامعه.

ج - نهادینه کردن تجارب علمی و عملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس با انجام فعالیتهای آموزشی، پژوهشی و نظریه پردازی در حوزه های مرتبط .

د - تعمیق ارزشهای اسلامی و اخلاق حرفه‌ای در آموزش، پژوهش و فناوری، گسترش کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و آزاداندیشی با هدف تولید علم بومی و توسعه قطب‌های علمی با تأکید بر علوم انسانی.

هـ - همکاری حوزه و دانشگاه و بهره‌مندی از ظرفیت‌های حوزه در عرصه‌های مختلف.

و - حمایت مالی از آموزش‌ها و پژوهش‌های بنیادین و کاربردی در رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی علوم دینی با هدف رفع نیازهای نظام اسلامی از طریق مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه که از نظر این قانون و اجرای برنامه و بودجه نهاد عمومی غیر دولتی محسوب می‌شوند.

ماده 19

به منظور تثبیت جایگاه دوم و دستیابی به آستانه جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن تا پایان برنامه اقدام‌های زیر توسط دستگاه‌های ذیربط انجام می شود :

الف- بازنگری آیین نامه ارتقاء اعضای هیات علمی توسط دولت به نحوی که پس از پایان سال دوم برنامه (۵۰ درصد امتیازات پژوهشی اعضای هیات علمی در راستای رفع مشکلات کشور و در حوزه های کاربردی باشد.

ب- برنامه ریزی و ایجاد تمهیدات لازم برای افزایش ورودی به دوره های تحصیلات تکمیلی .

ج- ساماندهی و ارتقاء شاخص نسبت عضو هیأت علمی تمام وقت به دانشجو در دانشگاه‌های آزاد اسلامی و موسسات غیرانتفاعی و دانشگاه پیام نور .

د - دولت مجاز است از طریق دستگاه‌های اجرایی و شرکتهای تابعه و وابسته آنها نسبت به ایجاد و تجهیز و راه اندازی آزمایشگاه کاربردی در دانشگاهها و موسسات آموزشی و پژوهشی اقدام نماید .

ه- به منظور افزایش سهم تحقیق و پژوهش از تولید ناخالص داخلی، به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که سهم پژوهش از تولید ناخالص داخلی سالانه به میزان نیم (۵/۰) درصد افزایش یافته و تا پایان برنامه به (۳) درصد برسد.

ماده 20

دولت مجاز است اقدام‌های زیر را انجام دهد:

الف- حمایت مالی از پژوهش‌های تقاضا محور مشترک با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری وابسته به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به ویژه مواردی که ناظر به حل یکی از مشکلات موجود کشور می‌باشد و طرح های علمی خاص مانند رصدخانه ملی از طریق پیش‌بینی اعتبار متمرکز در بودجه سنواتی این دو وزارتخانه، مشروط به اینکه حداقل (۵۰) درصد از هزینه‌های آن را کارفرما از بخش غیر دولتی تأمین و تعهد کرده باشد.

ب- حمایت مالی از شرکت‌های دانش بنیان و تجاری سازی نتایج حاصل از تحقیق، تولید و صادرات خدمات فنی و مهندسی به ویژه محصولات مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته .

ج - تدوین ضوابط و ارائه حمایت‌های لازم در راستای تشویق طرف‌های خارجی قراردادهای بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی برای انتقال دانش فنی و بخشی از فعالیتهای تحقیق و توسعه مربوط به داخل کشور و انجام آن با مشارکت شرکتهای داخلی.

- د - تسری مزایای قانونی مناطق آزاد در خصوص روابط کار، معافیت‌های مالیاتی و عوارض، سرمایه گذاری خارجی و مبادلات مالی بین المللی به شرکتهای دانش بنیان مستقر در شهرک‌های فناوری و پارک‌های علم و فناوری.
- تبصره- دستگاه‌های اجرایی مکلفند امکانات و تجهیزات پژوهشی و تحقیقاتی، آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها را به صورت رایگان یا با نرخ ترجیحی در اختیار مؤسسات و شرکتهای دانش بنیانی که مجوز از وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی داشته باشند در چارچوب مصوبه هیئت وزیران قرار دهند.
- ه- حمایت مالی از ایجاد و توسعه بورس ایده و بازار فناوری به منظور استفاده از ظرفیت‌های علمی در جهت پاسخگویی به نیاز بخش صنعت، کشاورزی و خدمات.
- و- حمایت مالی از پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی که در راستای حل مشکلات بخش دولتی و غیردولتی می باشد.
- ز- در راستای توسعه و انتشار فناوری، به دستگاه‌های اجرایی اجازه داده می‌شود مالکیت فکری، دانش فنی و تجهیزاتی که در چارچوب قرارداد با دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و فناوری دولتی ایجاد و حاصل شده است را به مؤسسات یاد شده واگذار نمایند.
- ح- تأمین و پرداخت بخشی از هزینه ثبت اختراعات، تولید دانش فنی و حمایت مالی از تولیدکنندگان برای خرید دانش و امتیاز اختراعات.
- ط- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است صرفاً پس از ارائه گواهی ممیزی علمی اختراعات از سوی مراجع ذیصلاح نسبت به ثبت اختراعات اقدام نماید.
- ی- حوزه‌های علمیه از معافیت‌هایی که برای سایر مؤسسات و مراکز آموزشی و پژوهشی تعیین گردیده، برخوردار می‌باشند.
- تبصره - اعضای هیات علمی می توانند با تصویب هیات امنا در شرکتهای دانش بنیان مشارکت نمایند. اعضای هیات علمی برای انعقاد قرارداد پژوهشی مستقیم یا غیر مستقیم با دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون منع مداخله کارکنان در معاملات دولتی و تغییرات بعدی آن نخواهند بود.

ماده 21

به منظور اعطای تسهیلات و حمایت مالی از توسعه خلاقیت و فعالیت های نوآورانه و طرح های پژوهشی در حوزه های پژوهش های بنیادی، کاربردی، توسعه ای و تجاری سازی با تأکید بر توانمندسازی بخش غیردولتی و حمایت هدفمند از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری «صندوق توسعه علمی و فناوری کشور» به عنوان یک موسسه عمومی غیر دولتی دارای

شخصیت حقوقی و استقلال مالی ایجاد می شود. اساسنامه صندوق با پیشنهاد وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت درمان و آموزش پزشکی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید. منابع صندوق از طرق زیر تامین خواهد شد:

۱- بخشی از اعتبارات موضوع بند " هـ " ماده ۱۹

۲- کمک از بودجه عمومی دولت

۳- کمک اشخاص حقیقی و حقوقی

۴- کمک نهادهای علمی بین المللی

تبصره - مزاد اعتبارات جذب نشده پژوهشی دستگاههای اجرایی در پایان هر سال مالی با تایید معاونت، به این صندوق واریز خواهد شد، به استثنای مواردی که با تایید معاونت قبلا بطور قانونی تعهد شده است.

ماده 22

به منظور گسترش حمایت های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری اقدام های زیر انجام می شود:

الف- ارتقاء منزلت اجتماعی از طریق فرهنگ سازی .

ب- تسهیل در ارتقاء تحصیلی و ورود به رشته های تحصیلی مورد علاقه در دوره های قبل از دانشگاه و دانشگاهی .

ج- اعطای حمایت های مالی و بورس تحصیلی از طریق وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بنیاد ملی نخبگان.

د- هدایت تحصیلی در زمینه ها و رشته های اولویت دار مورد نیاز کشور .

ه- تامین بیمه تأمین اجتماعی و بیمه پایه سلامت فرد و خانواده وی.

و- رفع دغدغه خطرپذیری مالی در انجام مراحل پژوهشی و امور نوآورانه.

ز- حمایت از تجاری سازی دستاوردهای آنان.

ماده 23

به منظور ایجاد تحول بنیادین در نظام آموزشی کشور (قبل و بعد از دانشگاه) و ایجاد هماهنگی و یکپارچگی آموزشی با هدف ارتقاء کیفی در سه حوزه دانش، مهارت و تربیت و نیز افزایش سلامت روحی و جسمی دانش آموزان و دانشجویان در کلیه مقاطع تحصیلی (از دبستان تا دانشگاه) و ارتقاء مهارت های حرفه ای دانش آموزان و دانشجویان در جهت کارآفرینی و

فن آفرینی از طریق کارورزی و کارآموزی در حین آموزش مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و براساس نیازها و اولویت‌های کشور، «طرح جامع تحول بنیادی نظام آموزشی و پرورشی» در سال اول برنامه تهیه و پس از تصویب دولت اجرا می‌گردد.

ماده 24

به منظور زمینه سازی و تربیت نیروی انسانی متخصص و متعهد، دانش مدار، خلاق و کارآفرین، منطبق با نیازهای نهضت نرم افزاری، با هدف توسعه کمی و کیفی:

الف- هزینه سرانه تربیت نیروی انسانی متخصص مورد تقاضای دولت و هزینه های خدمات پژوهشی، تحقیقاتی، فناوری مورد حمایت در چارچوب بودجه ریزی عملیاتی برای هر دانشگاه و مؤسسه آموزشی، تحقیقاتی و فناوری محاسبه و بطور سالیانه تأمین می‌گردد.

دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی مجازند از ظرفیت مازاد خود براساس قیمت تمام شده یا توافقی با بخش غیردولتی با تأیید هیأت امناء در مقاطع مختلف پذیرش دانشجو نمایند و منابع مالی دریافتی را حسب مورد به حساب درآمدهای اختصاصی منظور نمایند.

ب - به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به اداره خودگردان تمام و یا بخشی از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی با اخذ تمام یا قسمتی از هزینه تحصیلی از دانشجویان به صورت نقد یا مؤجل یا اقساطی اقدام نماید.

ج - دانشگاهها و مراکز و مؤسسات امور آموزش عالی و پژوهشی بدون الزام به رعایت قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاههای دولتی بویژه قانون محاسبات عمومی، قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون برگزاری مناقصات و اصلاحات و الحاقات بعدی آن و صرفاً در چارچوب مصوبات و آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی و اداری - استخدای - تشکیلاتی مصوب هیأت امناء که حسب مورد به تأیید وزراء وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا در مورد فرهنگستانها به تأیید رئیس جمهور می‌رسد، عمل می‌نمایند. حکم این بند شامل مصوبات، تصمیمات و آیین‌نامه‌های مصوب قبلی نیز می‌گردد و مصوبات یاد شده مادام که اصلاح نگردیده به قوت خود باقی خواهند ماند.

تبصره - اعتبارت اختصاص یافته از منابع عمومی دولت به این مراکز و مؤسسات کمک تلقی شده و بعد از پرداخت به این مراکز به هزینه قطعی منظور و براساس بودجه تفصیلی مصوب هیأت امناء قابل هزینه خواهد بود. هیأت امناء در این چارچوب پاسخگو می باشد.

د - معادل درآمدهایی که مؤسسات و مراکز آموزش عالی، پژوهشی و فناوری از محل تبرعات، هدایا و عواید موقوفات جدید جذب می نمایند از محل درآمد عمومی به عنوان تملک دارائی‌های سرمایه‌ای تامین می گردد.

ه - حمایت از توسعه مبادلات و همکاری‌های بین‌المللی در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی و فناوری و تبادل استاد و دانشجو بویژه در زمینه‌های علوم انسانی، معارف دینی و علوم پیشرفته و اولویت‌دار جمهوری اسلامی ایران با کشورهای دیگر با تاکید بر کشورهای منطقه و جهان اسلام.

و- ایجاد «سازمان آموزش، تحقیقات و فناوری مؤسسات و مراکز آموزش عالی غیردولتی» به منظور ساماندهی، نظارت و ارزیابی این مؤسسات .

ز- ایجاد «سازمان امور دانشجویان کشور» به منظور کاهش تصدی گیری، تقویت نقش حاکمیتی وزارت علوم، وحدت رویه در سیاستگذاری و برنامه‌ریزی، ارتقاء کمیت و کیفیت ارائه خدمات دانشجویی، افزایش رضایت‌مندی دانشجویان، تقویت امر نظارت و ارزیابی و صرفه‌جویی در کلیه امور مرتبط.

ح- واگذاری امور خدمات رفاهی دانشجویان به بخش غیردولتی و جداسازی از بدنه دانشگاهها از نظر ساختاری به منظور رهاسازی مؤسسات و افزایش کارائی مأموریت‌های اصلی دانشگاهها (آموزش، پژوهش و فناوری) در هر سال حداقل ۲۰ درصد.

ط- حمایت و پشتیبانی ویژه از ۱۰ دانشگاه برتر که دارای عملکرد برجسته در راستای توسعه پایدار و رفع نیازهای آموزشی و بازار کار داشته‌اند.

ی- اعطای بورس تحصیلی داخل و خارج کشور به جانبازان (بالای ۵۰ درصد)، آزادگان (بالای ۵ سال اسارت) و فرزندان شهید.

تبصره: ایجاد سازمان های موضوع بندهای "و" و "ز" این ماده با پیشنهاد معاونت و تصویب هیات وزیران می باشد ضمناً در این خصوص و دیگر موارد، امور با استفاده از منابع موجود به نحوی ساماندهی می شود که بار مالی جدید بر دولت تحمیل نشود، همچنین متناسب با واگذاری فعالیت ها منابع تعدیل گردد.

ماده 25

دولت مجاز است به منظور توسعه و تقویت آموزش‌های رسمی، علمی- کاربردی، فنی و حرفه‌ای و مهارتی اقدام‌های زیر را انجام دهد :

الف- وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری، آموزش و پرورش و کار و امور اجتماعی مکلفند بر اساس نیازهای جامعه در کلیه رشته های غیرپزشکی دانشگاهها (به استثنای رشته های محض) و در مقاطع تحصیلی راهنمایی، دبیرستان و

آموزش های کوتاه مدت مهارتی ، نظام کارآموزی، کارورزی و کارآفرینی را در آموزش های رسمی و غیررسمی طراحی و با مشارکت سایر دستگاه های ذیربط و بخش غیردولتی حداکثر در سال دوم برنامه به اجرا در آورند.

ب- در راستای ارتقاء سطح مهارت در کشور، از طریق مشوق های مالیاتی، اعطای تسهیلات مالی با نرخ ترجیحی و تأمین فضاهای فیزیکی و کالبدی با شرایط سهل، زمینه حضور فعال و مؤثر بخش غیردولتی در توسعه آموزش های رسمی و غیررسمی مهارتی و علمی - کاربردی کشور را فراهم سازد.

ماده 26

به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده میشود ساز و کار اداره امور مدارس و مجتمع های آموزشی در استان ها و مناطق خود را در چارچوب مواد ۱۳ و ۱۶ قانون مدیریت خدمات کشوری و به صورت هیأت امنای مردمی (با امکان بهره گیری از مشارکت مردم) تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند به نحوی که تا پایان برنامه حداقل (۲۰) درصد مدارس دولتی (براساس قیمت تمام شده متوسط مدارس دولتی) به صورت هیأت امنای مردمی اداره شوند.

ماده 27

دولت مجاز است مابه التفاوت اعتبارات مصوب و اعتبارات تخصیص یافته (با احتساب تعدیل سال های اجرای طرح) موضوع قانون اصلاح ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مصوب ۸۵/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی را برای مقاوم سازی مدارس بدون استحکام از محل منابع صندوق توسعه ملی تامین و سیاست های حمایتی از خیرین مدرسه ساز را تنظیم و اجرا نماید.

تبصره - آیین نامه اجرایی این ماده در سال اول برنامه پنجم توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید .

ماده 28

به دولت اجازه داده میشود به منظور کاهش تصدی گری، با حفظ سیاست گذاری و نظارت کیفی، از توسعه مدارس غیردولتی از طریق واگذاری مدیریت، فروش اقساطی یا اجاره بلندمدت، فروش ساختمان های نیمه تمام یا آماده بهره برداری و واگذاری زمین های دولتی با کاربری آموزشی بصورت اجاره بلند مدت (با حفظ کاربری آموزشی) با نرخ ترجیحی و ارزان قیمت توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی واجد شرایط حمایت نماید.

اجتماعی

ماده 29

به منظور ارتقاء سطح شاخص توسعه انسانی به سطح کشورهایی با سطح توسعه انسانی بالا و هماهنگی رشد شاخص‌های آموزش، بهداشت و اشتغال در کشور سند راهبردی "ارتقاء سطح شاخص توسعه انسانی" پس از تصویب هیات وزیران اجرا شود.

بیمه های اجتماعی

ماده 30

به دولت اجازه داده می شود در راستای ایجاد ثبات، پایداری و تعادل بین منابع و مصارف صندوق‌های بازنشستگی نسبت به اصلاح ساختار این صندوق‌ها براساس اصول زیر اقدام نماید:

الف - کاهش وابستگی این صندوق‌ها به کمک از محل بودجه عمومی دولت (به استثنای مشارکت دولت در پرداخت حق بیمه) در طول برنامه پنجم.

ب- استفاده از روشهای نوین در اداره و ارائه خدمات این صندوق‌ها از طرق مختلف از جمله تجدید نظر در ساختار بیمه های اجتماعی، درمانی، سازمان تامین اجتماعی و صندوقهای تابعه بویژه صندوق خدمات درمانی و بازنشستگی کشوری و اصلاح ساختار و تجهیز سایر صندوقهای وابسته به دستگاههای اجرایی براساس اساسنامه مصوب دولت.

تبصره - شرایط احراز، زمان بهره‌مندی، نظام امتیاز بندی بازنشستگی، (مشاغل غیر تخصصی)، تعیین مشاغل سخت و زیان آور، میزان و ترکیب نرخ حق بیمه، افزایش سنواتی و چگونگی اصلاح ساختار صندوق‌ها براساس آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده 31

دولت مجاز است نسبت به برقراری و استقرار نظام جامع تامین اجتماعی چند لایه با رعایت لایه های متفاوت مساعدت های اجتماعی، مستمری های پایه، بیمه های اجتماعی، بیمه های مکمل اجتماعی و درمان اقدام نماید.

ماده 32

الف- بیمه های اجتماعی و صندوق های بازنشستگی خصوصی توسط بخش غیر دولتی بر اساس آیین نامه ای که به پیشنهاد وزارت رفاه و تامین اجتماعی به تصویب دولت می رسد، ایجاد گردد.

ب- کلیه بیمه شدگان (به استثنای کادر نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات) می توانند نسبت به تغییر صندوق بیمه ای خود به صندوق های موضوع بند «الف» اقدام نمایند. ضوابط تغییر صندوق و نقل و انتقال حق بیمه و سوابق بیمه ای بین صندوق های موضوع این بند در آیین نامه بند «الف» این ماده تعیین می گردد.

ج - سهم دولت از حق بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد که خود را نزد یکی از صندوق های بیمه و بازنشستگی بیمه می نمایند در آیین نامه موضوع بند «الف» این ماده، تعیین می گردد.

د- کلیه اتباع خارجی مقیم کشور، موظف به دارا بودن بیمه نامه برای پوشش حوادث و بیماری های احتمالی در مدت اقامت در ایران می باشند.

ماده 33

دولت مکلف است تا پایان برنامه ضمن جلوگیری از ایجاد بدهی های جدید به سازمان های بیمه ای و کاهش بدهی های معوقه از محل منابع صندوق توسعه ملی، واگذاری دارائی ها و یا سهام شرکتهای دولتی و سایر منابع، همه ساله نسبت به پرداخت سهم مشارکت در حق بیمه و سایر تعهدات خود اقدام نماید.

ماده 34

به کارکنان مشمول صندوق های بازنشستگی اجازه داده می شود در صورت انتقال به سایر دستگاه ها، بازخریدی، اخراج، انصراف و استفاده از مرخصی بدون حقوق (بدون محدودیت زمان) کماکان مشمول صندوق بازنشستگی خود باشند. حق بیمه سهم بیمه شده و کارفرما (به استثنای افراد منتقل شده) به عهده بیمه شده می باشد.

ماده 35

در صورتیکه نرخ رشد دستمزد اعلام شده کارگران در دو سال آخر خدمت آنها بیش از رشد طبیعی دستمزد کارگران بوده و با سالهای قبل سازگار نباشد، مشروط بر آنکه این افزایش دستمزد به دلیل ارتقای شغلی نباشد سازمان تامین اجتماعی می‌تواند مابه‌التفاوت میزان کسور سهم کارگران و کارفرما به نسبت دستمزد واقعی و دستمزد اعلام شده سالهای قبل را از کارفرمای ذریب‌ت دریافت نماید.

سلامت

ماده 36

به منظور حفظ یکپارچگی در سیاستگذاری و برنامه ریزی بخش سلامت به دولت اجازه داده می‌شود:

الف- استانداردهای ملی پیوست سلامت برای طرح‌های بزرگ توسعه ای با پیشنهاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تایید معاونت تدوین و توسط معاونت برای اجرا ابلاغ می‌گردد.

ب - سامانه خدمات جامع و همگانی سلامت مبتنی بر مراقبت‌های اولیه سلامت، محوریت پزشک خانواده در نظام ارجاع و با اولویت استفاده از ظرفیتهای بخش غیردولتی را در سال اول برنامه باز طراحی و از ابتدای سال دوم در سراسر کشور اجرا نماید.

تبصره ۱ - پزشکیانی که در استخدام پیمانی و یا رسمی مراکز درمانی دولتی و عمومی غیر دولتی می‌باشند مجاز به فعالیت پزشکی در مراکز درمانی و بیمارستان‌های بخش خصوصی نمی‌باشند. به دولت اجازه داده می‌شود تعرفه خدمات درمانی را در اینگونه بیمارستان‌ها حداکثر معادل هزینه تمام شده خدمات به منظور جبران خدمات پزشکان تعیین نماید. پزشکان در صورت ماموریت به بخش غیردولتی از شمول این حکم مستثنی می‌باشند. مشروط به آنکه صرفاً از یک محل به میزان بخش دولتی بدون هیچگونه دریافتی دیگری حقوق و مزایا دریافت نمایند.

تبصره ۲- ایجاد، توسعه و تغییر واحدهای بهداشتی درمانی کشور، تاسیس، تخصیص و توزیع تجهیزات و ملزومات پزشکی، دندانپزشکی و آزمایشگاهی توسط بخش‌های دولتی بر مبنای نیازهای کشور و در چارچوب سطح بندی خدمات سلامت صورت خواهد گرفت.

ماده 37

بمنظور پوشش تامین اجتماعی مشمولان وظیفه نیروهای مسلح در صورت از کارافتادگی یا فوت بلحاظ خدمتی یا غیر خدمتی صندوق بیمه مستمری از کارافتادگی، بیمه عمر و حوادث کارکنان فوق در سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح تشکیل می‌گردد.

اساسنامه صندوق فوق طی سال اول برنامه به پیشنهاد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح پس از تأیید ستاد کل نیروهای مسلح به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده 38

به منظور ایجاد و حفظ یکپارچگی در تأمین، توسعه و تخصیص عادلانه منابع عمومی سلامت:

الف- دولت حمایت مالی لازم را از بخش غیردولتی برای ایجاد شهرک های دانش و سلامت به عمل آورد. آیین نامه این بند طی سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ب- دولت سالانه فهرست مواد و فرآورده های غذایی سالم و ایمن و سبد غذایی مطلوب برای گروه های سنی مختلف را اعلام و مورد حمایت مالی قرار دهد.

ماده 39

به منظور حفظ یکپارچگی در مدیریت دانش و اطلاعات حوزه سلامت ، اقدام های زیر انجام می شود:

الف - وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی با هدف ارائه خدمات الکترونیکی سلامت نسبت به استقرار سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ایرانیان و سامانه های اطلاعاتی مراکز سلامت در هماهنگی با پایگاه ملی مرکز آمار ایران و براساس اطلاعات طبقه بندی شده اقدام می نماید. کلیه مراکز سلامت اعم از دولتی و غیردولتی موظف به همکاری در این زمینه می باشند.

ب - وزارت رفاه و تامین اجتماعی با همکاری سازمانها و مراکز خدمات درمانی و بیمه ای، حداکثر ظرف دو سال اول برنامه، خدمات بیمه سلامت را بصورت یکپارچه و مبتنی بر فناوری اطلاعات و در تعامل با سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ایرانیان ساماندهی می نماید. کلیه واحدهای ذیربط اعم از دولتی و غیردولتی موظف به همکاری در این زمینه می باشند.

ماده 40

به پزشکی که براساس اعلام نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مناطق کمتر توسعه یافته که فهرست آنها به تایید معاونت می رسد بطور مستمر (حداقل دوسال) خدمت نمایند با تصویب هیات وزیران فوق العاده خاص علاوه بر موارد موجود قانونی در مدت خدمت در مناطق یادشده پرداخت می شود.

ماده 41

برای مقابله با بیماری‌ها و عوامل خطر ساز سلامتی که دارای بیشترین هزینه اقتصادی و اجتماعی هستند، اقدام های زیر انجام می شود:

الف- فهرست کالاهای مباح ولی آسیب رسان به سلامت و داروهای با احتمال سوء مصرف توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و درصد عوارض برای این کالاها در ابتدای هر سال توسط کارگروهی با مسئولیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با عضویت وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی، رفاه و تامین اجتماعی و معاونت تعیین و ابلاغ می شود.

ب- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است اقدام های لازم برای درمان فوری و بدون قید و شرط مصدومین حوادث و سوانح رانندگی در تمامی واحدهای بهداشتی و درمانی دولتی و غیردولتی، انتقال آنها در مسیر اعزام به مراکز تخصصی و مراجعات ضروری بعدی را به عمل آورد. برای تامین بخشی از منابع لازم جهت ارائه خدمات تشخیصی و درمانی به مصدومین فوق، عوارضی معادل (۱۰) درصد از حق بیمه شخص ثالث، سرنشین و مازاد توسط شرکت های بیمه تجاری بطور علی الحساب به حساب درآمد های اختصاصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واریز می گردد. توزیع این منابع توسط وزارتخانه مزبور با تایید معاونت بر اساس عملکرد واحدهای فوق الذکر بر مبنای تعرفه های مصوب، هر سه ماه یک بار صورت می گیرد. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است هزینه کرد اعتبارات مذکور را هر شش ماه یکبار به بیمه مرکزی و معاونت گزارش نماید.

ج - تبلیغ خدمات و کالاهای تهدید کننده سلامت که مصادیق آن سالانه توسط کارگروه موضوع بند الف تعیین و اعلام می شود. از سوی کلیه رسانه ها ممنوع است.

تبصره - عدم رعایت مفاد بند « ج » این ماده مستوجب جزای نقدی از ۱۰۰ میلیون ریال تا یک میلیارد ریال خواهد بود . در صورت تکرار برای هر دفعه بیست ۲۰ درصد به نصاب حداقل و حدکثر مذکور و قبلی حسب مورد اضافه می‌شود.

بیمه سلامت

ماده ۴۲

به منظور توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت، دستیابی به پوشش فراگیر و عادلانه خدمات سلامت و کاهش سهم مردم از هزینه‌های سلامت به (۳۰) درصد از طرق مختلف مانند اصلاح ساختار صندوق‌ها، مدیریت منابع، کاهش تعرفه‌ها، استفاده از منابع داخلی صندوق‌ها و در صورت لزوم از محل کمک دولت و منابع صندوق توسعه ملی اقدام‌های زیر انجام می‌شود:

الف - دولت مکلف است ضوابط و سازوکارهای لازم برای بیمه همگانی را تا پایان سال اول برنامه تعیین و ابلاغ نموده و زمینه‌های لازم را برای تحت پوشش قرار گرفتن آحاد جامعه فراهم نماید.

ب - بمنظور تعمیم عدالت در بهره‌مندی از خدمات بهداشتی، درمانی، خدمات بیمه پایه سلامت روستاییان و عشایر معادل مناطق شهری تعریف و اجرا می‌شود.

ج - حق بیمه پایه سلامت به شرح زیر سهمی از درآمد بیمه شونده خواهد بود:

۱- اقشار نیازمند تحت پوشش نهادهای حمایتی و موسسات خیریه معادل ۵ درصد حداقل دستمزد مشمولان قانون کار که صددرصد آن از بودجه عمومی دولت تامین می‌شود.

۲- خانوارهای کارکنان کشوری و لشکری شاغل و بازنشسته معادل ۵ درصد حقوق و مزایای مستمر که حداکثر آن تا دو برابر حق بیمه مشمولین جزء یک این بند خواهد بود، تعیین می‌گردد. بخشی از حق بیمه مشمولین این جزء از بودجه عمومی دولت تأمین خواهد شد.

۳- خانوارهای کارگران و مشمولین تامین اجتماعی مطابق قانون تامین اجتماعی.

۴- سهم حق بیمه پایه سلامت خانوارهای سایر اقشار متناسب با گروه‌های درآمدی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

تبصره - دستگاه‌های اجرایی مکلفند حق بیمه پایه سلامت سهم کارمندان، بازنشستگان و موظفین را از حقوق ماهانه کسر و حداکثر ظرف مدت یک ماه به حساب سازمان بیمه گر مربوطه واریز نمایند.

د - وزارتخانه های رفاه و تامین اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند سالانه نسبت به بازنگری ارزش نسبی و تعیین تعرفه خدمات استاندارد سلامت در بخش های دولتی و غیردولتی و خصوصی حداکثر معادل قیمت تمام شده در شرایط رقابتی اقدام و مراتب را پس از تایید معاونت جهت تصویب به هیات وزیران ارایه نمایند.

تبصره ۱- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مجاز است بدون تحمیل بار مالی جدید، نظارت بر موسسات ارائه دهنده خدمات سلامت را بر اساس استانداردهای اعتبار بخشی مصوب به موسسات مورد تایید در بخش غیردولتی واگذار نماید. به نسبتی که نظارت به موسسات مذکور واگذار می شود، منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی آزاد و تعدیل می گردد. تبصره ۲- استانداردهای خدمات پایه سلامت توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و قبل از پایان سال دوم برنامه به تصویب شورای عالی استاندارد خواهد رسید.

ه - سازمان های ارایه کننده بیمه پایه سلامت مکلفند با رعایت نظام ارجاع نسبت به خرید راهبردی خدمات سلامت اقدام نمایند. دستورالعمل اجرایی این بند مشتمل بر اصلاح نظام پرداخت، فهرست خدمات مورد تعهد بیمه پایه سلامت و الزام رعایت راهنماهای بالینی ظرف مدت یکسال توسط وزارتخانه های رفاه و تامین اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت تهیه و ابلاغ خواهد شد.

و - کلیه شرکت ها، سازمان ها و صندوق های بیمه ای صرفاً با رعایت ضوابط ابلاغی از طرف هیات وزیران مجاز به ارایه خدمات بیمه سلامت می باشند.

ز - سازمان های بیمه گر تجاری صرفاً در چارچوب سیاست ها و ضوابط مصوب هیات وزیران مجازند در زمینه ارایه خدمات بیمه درمان به فعالیت بپردازند. بیمه شدگان مجازند نسبت به جابجایی صندوق های بیمه خود اقدام نمایند. آیین نامه نحوه جابجایی بیمه شدگان بین صندوق های بیمه ای پایه سلامت ظرف مدت یکسال به تصویب هیات وزیران می رسد.

حمایتی و توانمند سازی

ماده 43

به منظور تحقق عدالت در تخصیص منابع و امکانات مادی کشور، کاهش فقر و نابرابری درآمدی، دولت در چارچوب قانون هدفمند کردن یارانه ها نسبت به تدوین سیاست ها و ساز و کارهای اجرایی مورد نیاز، اصلاح ساختاری نهادهای حمایتی و صندوق های بیمه ای از طریق ادغام یا تجمیع ساختاری یا مدیریتی یا واگذاری وظایف و منابع و انحلال ادغام نماید. تبصره: اجرای این حکم در مورد نهادهای حمایتی زیرنظر مستقیم مقام معظم رهبری منوط به اذن ایشان خواهد بود.

ماده 44

به منظور توانمند سازی افراد و گروه‌های نیازمند بویژه زنان سرپرست خانوار و معلولان نیازمند با تأکید بر برنامه های اجتماع محور و خانواده محور، با استفاده از منابع بودجه عمومی کشور، کمک‌های مردمی، کمک دستگاه‌های اجرایی و منابع صندوق توسعه ملی اقدام های زیر توسط دولت انجام می شود:

الف- طراحی نظام سطح بندی خدمات حمایتی و توانمند سازی متناسب با شرایط بومی، منطقه ای و گروه‌های هدف حداکثر تا پایان سال اول برنامه و فراهم نمودن ظرفیت های لازم برای استقرار نظام مذکور در طول برنامه.

ب- اجرای برنامه های توانمند سازی بگونه ای که حداقل سالانه (۱۰) درصد خانوارهای تحت پوشش دستگاه های حمایتی به استثنای سالمندان و معلولین ذهنی، توانمند شده و از پوشش حمایتی مستقیم خارج شوند.

ج- تامین حق سرانه بیمه اجتماعی زنان سرپرست خانوار نیازمند، افراد بی سرپرست و معلولین نیازمند در طول سالهای اجرای برنامه .

سرمایه اجتماعی، جوانان و خانواده

ماده 45

سندجامع ملی ساماندهی امور جوانان توسط سازمان ملی جوانان تهیه و پس از تایید معاونت به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده 46

به منظور تحقق بخشیدن به منزلت و کرامت انسانی زنان خانه دار و ارزشگذاری مادی و معنوی امر مقدس خانه داری و خدمات آنان در فرآیند اقتصادی و اجتماعی جامعه، وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی، کار و امور اجتماعی، رفاه و تامین اجتماعی، معاونت و بانک مرکزی و مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، در سال اول برنامه نسبت به تعریف و

شناسایی کارخانه داری زنان در خانه به عنوان فعالیت اقتصادی و اجتماعی اقدام و مرکز آمار ایران اثر فعالیتهای مذکور را در حسابهای ملی و سایر حسابهای اقتصادی کشور لحاظ نماید.

تبصره - دولت مجاز است مشوقهای مالی لازم را برای حمایت از فعالیتهای خانه‌داری زنان خانه‌دار موضوع این ماده از جمله برنامه بیمه زنان دار تدوین و ابلاغ نماید.

ماده 47

به منظور ساماندهی و اعتبار بخشی مراکز مشاوره متناسب با فرهنگ ایرانی - اسلامی و با تاکید بر تسهیل ازدواج جوانان و تحکیم بنیان خانواده، تاسیس مراکز و ارائه هرگونه خدمات مشاوره ای روان شناختی - اجتماعی نیازمند اخذ مجوز بر اساس آیین نامه مصوب هیات وزیران می باشد.

ایثارگران

ماده 48

به منظور استمرار، توسعه و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در جهت حفظ کرامت ایثارگران با اولویت عرضه منابع مالی، فرصت ها، امکانات و تسهیلات و امتیازات به ایثارگران (پدر و مادر، همسر و فرزندان شهدا و همچنین جانبازان، آزادگان و افراد تحت تکفل آنان) اقدام های زیر انجام می‌شود:

الف - تأمین صددرصد سرانه درمانی بیمه پایه سلامت و درمان شامل بیمه همگانی و مکمل برای ایثارگران و افراد تحت تکفل آنها و هزینه کامل درمانی خاص (صرفاً برای بیماری‌های خاص ناشی از جراحات منجر به ایثارگری) توسط دستگاه‌های اجرایی و در خصوص ایثارگران غیرشاغل توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران.

ب - کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند تا (۲۰) درصد اعتبارات فرهنگی خود را با تایید معاونت صرف ترویج فرهنگ ایثار و شهادت نمایند.

ج - به منظور کاهش هزینه های مهندسی ساخت مسکن، بنیاد شهید و امور ایثارگران و دستگاه‌های اجرایی ذیربط مجاز به ارائه خدمات مربوطه بوده و خدمات ارائه شده جایگزین خدمات مهندسی موضوع قانون نظام مهندسی ساختمان می باشد.

د - صد درصد هزینه تحصیلی فرزندان شهید و جانبازان بالای ۷۰ درصد و آزادگان با سابقه حداقل پنج ۵ سال اسارت غیرشاغل توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران و چنانچه شاغل باشند توسط دستگاه اجرایی مربوط تامین و پرداخت می شود. هـ دولت مجاز است حمایت های مالی و حقوقی موضوع این قانون را از ایثارگران در امور فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به عمل آورد.

و- دستگاه های اجرایی موظفند حداقل بیست و پنج (۲۵) درصد نیاز استخدامی خود را از میان جانبازان بالای پنجاه (۵۰) درصد و آزادگان با حداقل سه ۳ سال سابقه اسارت و فرزندان شهدا و جانبازان بالای ۷۰ درصد و آزادگانی که حداقل پنج سال سابقه اسارت دارند بدون الزام به رعایت شرط سنی، تحصیلی، و آزمون تامین و ابتدا آنان را به صورت رسمی قطعی استخدام نمایند.

ز- دانشگاه ها و مراکز و موسسات آموزشی و پژوهشی و وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند حداقل ده ۱۰ درصد اعضای هیئت علمی مورد نیاز خود را از بین جانبازان بالای ۵۰ درصد و آزادگان با حداقل ۳ سال سابقه اسارت و فرزندان شهدا و جانبازان بالای ۷۰ درصد و آزادگان با سابقه ۵ سال اسارت که دارای مدرک دکتری تخصصی می باشند حسب مورد از طریق استخدام و یا موافقت با انتقال با کارکنان دیگر دستگاه ها یا تبدیل وضعیت کارکنان غیر هیئت علمی تامین و از ابتدا آنان را به صورت عضو هیئت علمی رسمی قطعی با احتساب سوابق آموزشی، پژوهشی و اجرایی مرتبط و تاثیر آن در در پایه و مرتبه علمی بدون الزام به رعایت شرط سنی و آزمون استخدام نمایند. مسئولیت اجرای این حکم به طور مستقیم متوجه وزرا و روسای دستگاه های مذکور می باشد و مقامات یاد شده در این خصوص راسا مجاز به اتخاذ تصمیم می باشند. احکام و امتیازات این بند شامل اعضای هیئت علمی فعلی دارای شرایط علمی فوق خواهد بود.

نظام اداری و مدیریت

فناوری اطلاعات

ماده 49

به منظور بسط خدمات دولت الکترونیکی و افزایش بهره‌وری در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اقدام‌های زیر انجام می‌شود:

الف - وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است نسبت به توسعه شبکه ملی اطلاعات امن و پایدار با پهنای باند مناسب اقدام و با استفاده از توان و ظرفیت بخش غیر دولتی، امکان دسترسی گسترده و پر سرعت را برای کلیه کاربران این شبکه فراهم نماید.

ب - کلیه دستگاه‌های اجرایی ضمن اتصال به شبکه ملی اطلاعات، پایگاه‌های اطلاعاتی خود را با رعایت استانداردهای لازم به منظور ایجاد سامانه اطلاعاتی در این شبکه به اشتراک گذاشته و بر اساس دستورالعملی که توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تدوین و ابلاغ خواهد شد نسبت به تامین و حفظ امنیت تولید، پردازش، نگهداری و تبادل اطلاعات رایانه‌ای خود اقدام می‌نمایند.

ج - دستگاه‌های اجرایی مکلفند تا پایان برنامه پنجم، خدمات قابل ارائه به صورت الکترونیکی خود را از طریق این شبکه عرضه نمایند.

د - وزارت کشور با همکاری دستگاه‌های ذیربط نسبت به تامین و صدور کارت هوشمند ملی چند منظوره برای آحاد مردم اقدام می‌نماید. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول مکلفند در ارائه خدمات خود به مردم از این کارت استفاده نمایند.

- آیین‌نامه اجرایی این بند شامل زمانبندی، مصادیق موارد شمول، سطح دسترسی، میزان و نحوه اخذ هزینه صدور کارت و نحوه استفاده از آن به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ه- معاونت نسبت به ایجاد زیرساخت ملی داده‌های مکانی (NSDI) در سطوح ملی تا محلی و تدوین معیارها و ضوابط تولید و انتشار آنها اقدام می‌نماید.

تبصره - کلیه دستگاه‌ها مکلفند اطلاعات پایه ای مکانی خود را تولید و بر اساس دستورالعملی که توسط معاونت تدوین و ابلاغ خواهد شد، بر روی NSDI قرار دهند.

و - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است :

۱- با همکاری و هماهنگی سازمان نقشه برداری کشور و همکاری سایر دستگاه‌های ذیربط تا پایان برنامه نسبت به ایجاد پایگاه اطلاعات حقوقی املاک اقدام نماید.

۲ - در راستای توسعه سامانه یکپارچه ثبت اسناد رسمی و املاک، نسبت به الکترونیکی نمودن کلیه مراحل نقل و انتقالات، ثبت اسناد رسمی و املاک تا پایان سال دوم برنامه اقدام نماید.

۳- نسبت به اعطای شناسه یکتا به اشخاص حقوقی و تکمیل پایگاه اطلاعاتی شرکتها و موسسات ثبت شده بر اساس الگو و استاندارد های اعلام شده توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و با ذکر مشخصات سهامداران، اعضاء هیات مدیره و شماره کد ملی آنها و با قابلیت جستجو و دسترسی همگانی تا پایان سال اول برنامه اقدام نماید.

ز - وزارت بازرگانی نسبت به گسترش سامانه الکترونیکی امن معاملات املاک و مستغلات در سطح کشور اقدام می نماید. کلیه دستگاه‌های اجرایی ذیربط موظف به همکاری برای اجرای کامل این سامانه می باشند.

ح - وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نسبت به ایجاد زیرساختهای لازم به منظور توسعه شبکه علمی کشور اقدام نماید. دانشگاه‌ها، حوزه های علمیه، موسسات آموزشی، پژوهشی و فناوری دولتی موظفند ضمن اتصال به شبکه مزبور، محتوای علمی و امکانات نرم افزاری و سخت افزاری خود را با حفظ مالکیت معنوی با رعایت استانداردهای لازم بر روی شبکه علمی قرار دهند.

تبصره - بخش غیر دولتی در صورت تمایل به استفاده از شبکه علمی کشور موظف به رعایت مفاد این بند می باشد.

ماده 50

به منظور توسعه دولت الکترونیکی، تجارت الکترونیکی و عرضه خدمات الکترونیکی و اصالت بخشیدن به اسناد الکترونیکی و کاهش اسناد کاغذی اقدام های زیر انجام می شود:

الف - وزارت بازرگانی نسبت به توسعه مراکز صدور گواهی الکترونیکی و کاربرد امضای الکترونیکی به نحوی اقدام می نماید که تا پایان سال سوم برنامه سامانه‌های خدماتی و تجاری الکترونیکی بتوانند از این ابزار استفاده نمایند.

ب - سند الکترونیکی در حکم سند کاغذی است مشروط بر آنکه اصالت صدور و تمامیت آن محرز باشد.

ج - در هر مورد که به موجب قانون، تنظیم اوراق یا اسناد و همچنین صدور یا اعطای مجوز، اخطار و ابلاغ، مبادله وجه و مانند آن ضروری باشد، انجام الکترونیکی آن با رعایت مفاد قانون تجارت الکترونیکی مجاز بوده و کفایت می نماید.

ماده 51

به منظور توسعه و تقویت نظام بانکداری اقدام‌های زیر انجام می‌شود:

الف - استقرار کامل سیستم بانکداری متمرکز (Core Banking) و تبدیل کلیه حسابها اعم از سپرده اشخاص و تسهیلات به حسابهای متمرکز توسط بانک ها با رعایت استانداردها و دستورالعمل های بانک مرکزی .

ب - ایجاد و بهره برداری مرکز صدور گواهی الکترونیکی برای شبکه بانکی با تعامل با مرکز صدور گواهی الکترونیکی کشور توسط بانک مرکزی ج.ا.ا به منظور افزایش امنیت تبادل اطلاعات الکترونیکی.

تبصره - کلیه بانکها امکان استفاده از امضای الکترونیکی در تعاملات بانکی خود را تسهیل نمایند.

نظام اداری

ماده 52

الف - هیات وزیران به عنوان مرجع تصویب افزایش سالانه ضریب حقوق کارکنان مشمول و غیرمشمول قانون مدیریت خدمات کشوری (به نحوی که درج تفاوت تطبیق موضوع فصل دهم قانون مذکور مانع افزایش نباشد) و تصویب افزایش جداول و امتیازات و میزان فوق العاده های موضوع فصل دهم قانون مذکور از جمله تسری فوق العاده ایثارگری در مورد فرزندان شهید (حداکثر تا پنجاه درصد) و تعیین امتیاز عیدی و امتیاز پاداش شش ماهه (صرفاً برای کارکنانی که به تشخیص دستگاه مربوط خدمات برجسته انجام داده اند) و تعیین موارد و سقف کمک های رفاهی مستقیم و غیرمستقیم، تعیین می گردد. مصوبات هیئت وزیران، شورای حقوق و دستمزد و شورای توسعه مدیریت در سقف اعتبارات مصوب مندرج در بودجه های سنواتی می باشد.

ب - استفاده از بودجه عمومی دولت و سایر منابع برای افزایش حقوق و مزایای کارکنان در مرحله تطبیق مشاغل عمومی، تخصصی و اختصاصی دستگاهها با جداول مربوط، موقوف به تعیین مشاغل مذکور و تصویب آن در شورای توسعه مدیریت خواهد بود.

ج - حداکثر ده (۱۰) درصد از منابع و اعتبارات سالانه مربوط به حقوق و مزایای کارکنان مندرج در قوانین بودجه سنواتی و اعتبارات دستگاه‌های اجرایی با تصویب هیات وزیران به منظور رفع نابرابری و فاصله حقوق و مزایای کارکنان دولت قابل هزینه خواهد بود.

د- به منظور رفع نابرابری و تبعیض بین بازنشستگان سنوات مختلف، اعمال احکام و جداول مواد (۱۰۹) و (۱۱۰) قانون مدیریت خدمات کشوری بر اساس ضریب مصوب دولت برای بازنشستگان با تصویب هیات وزیران مجاز است.

ه - دولت مجاز است برنامه جامع بیمه بیکاری کارکنان رسمی و پیمانی و افراد طرف قرارداد با دستگاه‌های اجرایی را تصویب و با استفاده از منابع دستگاه‌های اجرایی، صندوق توسعه ملی، و منابع حاصل از مشارکت بیمه شدگان و از سال دوم برنامه پنجم اجرا نماید.

و - بکارگیری افراد در قالب قرارداد کار معین (مشخص) یا ساعتی برای اجرای وظایف پستی‌های سازمانی صرفاً در سقف مقرر در قانون مدیریت خدمات کشوری (به استثنای تمدید قراردادهای قبلی) مجاز است.

ماده ۵۳

به منظور متناسب سازی مجموع تعداد کارکنان دولت و دستگاه‌های اجرایی با اهداف و مأموریت‌های اصلی آن‌ها، اقدام‌های زیر انجام می‌شود:

الف- در سال اول برنامه سقف تعداد نیروی انسانی (رسمی، پیمانی، کارمین، ساعتی و عناوین مشابه) دولت و دستگاه‌های اجرایی به نحوی که به وظایف حاکمیتی لطمه ای وارد نگردد توسط دولت تعیین می شود.

ب - سهمیه استخدامی سالانه هر یک از دستگاه‌های اجرایی با توجه به میزان خروج نیروی انسانی توسط معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور پیشنهاد و به تصویب شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی می رسد.

ج - انتقال یا مأموریت کارکنان رسمی و پیمانی و طرف قرارداد مازاد دستگاه‌های اجرایی در سطح شهرستان بدون موافقت مستخدم و با توافق دستگاه‌ها و انتقال به سایر شهرستانها با موافقت مستخدم صورت خواهد گرفت.

د - مقررات مربوط به انتقال و مأموریت کارکنان رسمی و ثابت بین دستگاه‌ها در مورد کارکنان پیمانی و قراردادی (در طول قرارداد) قابل اجرا خواهد بود.

ه - هرگونه به کارگیری افرادی که در اجرای قوانین و مقررات بازرگانی یا بازنشسته شده یا می‌شوند

(به استثنای مقامات و اعضای هیئت علمی) در دستگاه‌های اجرایی و واحدهای سازمانی ممنوع و همچنین هرگونه پرداخت

از هر محل و تحت هر عنوان به افراد بازنشسته و با خرید توسط دستگاه‌های اجرایی یا دارای ردیف بودجه‌ای ممنوع و مشمول ماده ۵۹۸ قانون مجازات‌های اسلامی می‌باشد.

تبصره ۱ - ایثارگران موضوع این بند مشمول مقررات خاص خود می‌باشند.

تبصره ۲ - هرگونه قوانین و مقررات عام و خاص مغایر این حکم لغو می‌گردد.

و - جذب نیروی انسانی رسمی و پیمانی حداکثر ۵ درصد مجوزهای استخدامی یک دستگاه به تشخیص بالاترین مقام دستگاه بدون نیاز به آزمون مجاز می‌باشد.

ز - تعیین و اعمال امتیازات شغل و شاغل و فوق العاده‌های مربوط به ایثارگران (جانبازان، آزادگان، رزمندگان و فرزندان شهید) و اجرای سایر احکام قانون مدیریت خدمات کشوری در مورد آنان می‌تواند به گونه‌ای صورت گیرد که دریافتی آنان بابت ایثارگری کاهش نداشته و امتیازات قانونی نظیر عدم نیاز به شرکت در آزمونهای استخدامی و شرط سنی و تحصیلی کماکان اجرا و اعمال گردد. مناطق جنگ زده موضوع بند ۲ ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری توسط دولت تعیین می‌شود.

ح - اصلاح، تغییر و تصویب اساسنامه دستگاه‌های اجرایی بنا به پیشنهاد معاونت و تصویب هیات وزیران مجاز خواهد بود. نمایندگی سهام دولت در مجامع عمومی شرکت‌های دولتی (اعم از بانک‌ها و شرکت‌ها و موسسات بیمه دولتی) و موسسات انتفاعی وابسته به دولت به رعایت فرد بودن مجموع تعداد اعضای مجمع عمومی به عهده وزیر مسئول، وزیر امور اقتصادی و دارایی و معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و دو یا چند وزیر دیگر که با تصویب هیات وزیران تعیین می‌شوند یا نمایندگان آنان خواهد بود.

ط - نظام امتیازدهی حقوق و مزایا در شرکتهای دولتی و بانکها و نحوه استقرار آن بر اساس ضوابطی خواهد بود که به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ی - در دستگاه‌هایی که از ادغام دو یا چند دستگاه تشکیل می‌شوند و نیز در موارد خاص با تصویب دولت رعایت سقف تعداد معاونت دستگاه مندرج در قانون مدیریت خدمات کشوری ضروری نیست.

ک - آن دسته از کارکنان دستگاه‌هایی که مشمول قانون تأمین اجتماعی می‌باشند از جهت شرایط بازنشستگی نیز تابع قانون مذکور و اصلاحات آن خواهند بود.

ل - دولت مجاز است با بکارگیری روشهای جدید بویژه از طریق تحقق اهداف دولت الکترونیک، امکان اجرای وظایف پست‌های سازمانی و امور محوله به کارمندان در غیر محل اداری را فراهم و نسبت به تدوین و اجرای «طرح کار در خانه» اقدام نماید.

ماده 54

سقف معافیت مالیاتی موضوع مواد (۸۴) و (۸۵) قانون مالیاتهای مستقیم در طول برنامه هر ساله توسط دولت تعیین می شود. همچنین در ماده (۸۵) قانون مذکور به جای عبارت «مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۲» عبارت «وزارتخانه ها و مؤسسات، شرکتهای و سایر دستگاههای دولتی موضوع مواد (۱)، (۲) و (۴) و ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، قضات، اعضاء هیأت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی» معتبر خواهد بود.

ماده 55

اجرای مقررات قانون مدیریت خدمات کشوری در خصوص تمرکززدایی و واگذاری وظایف و واحدهای مربوط به بخش غیردولتی بویژه در بخش آموزش و پرورش، بهداشت و درمان، تربیت بدنی و امور فرهنگی، اجتماعی با رعایت اصول (۲۹) و (۳۰) قانون اساسی و مقررات مربوط مجاز است.

ماده 56

در شرکتهایی که مشاغل آنها به تشخیص معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور در چارچوب سیاستهای مصوب دولت در زمره مشاغل کارگری موضوع ماده (۱۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری قرار می گیرد و همچنین در سایر موارد مشمول ماده مذکور رعایت مقررات قانون کار بویژه حداقل حقوق مصوب شورای عالی کار ضروری است.

ماده 57

اجرای قانون مدیریت خدمات کشوری، مانع استمرار امتیازات مکتسبه قانونی افرادی که از مزایای نخبگی یا ایثارگری (در مورد جانبازان، آزادگان رزمندگان و فرزندان شهید) استفاده نموده اند، نخواهد بود. معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور نحوه معادل سازی امتیازات نخبگی و ایثارگری را در حوزه اداری و استخدامی با امتیازات قانون مدیریت خدمات کشوری تهیه و به تصویب شورای توسعه مدیریت میرساند.

ماده 58

کارکنانی که طبق مصوبه دولت نخبه شناخته می شوند (اعم از اینکه قبل یا بعد از این قانون شرایط نخبگی را احراز نموده باشند) علاوه بر استفاده از سایر مزایای قانونی با تصویب دولت از مزایای زیر نیز برخوردار خواهند بود:

۱- کاهش ساعات موظفی با دریافت حقوق کامل در چارچوب مصوبه هیئت وزیران.

۲- کسب رتبه ارشد در ابتدای خدمت.

۳- اولویت در استفاده از بورسهای داخل و خارج کشور که در اختیار دستگاهها قرار می گیرد.

۴- سایر مزایای مصوب دولت .

ماده 59

احداث، خرید و یا اجاره ساختمان های جدید اداری توسط دستگاه های اجرایی (به استثنای موارد تغییر سطح تقسیمات کشوری و نیز در مورد تجمیع ساختمان های اداری موجود و تمرکززدایی) ممنوع می باشد.

ماده 60

به کارگران و کارکنان واحدهای مورد واگذاری ، فقط برای یکبار سهام ترجیحی اعطاء می گردد . دولت مجاز است به سازمانها و صندوقهای بازنشستگی و کارکنان خود در ازای مطالبات آنان سهم واگذار نماید . پرداخت مطالبات کارکنان دولت از طریق واگذاری سهام قابل عرضه در بورس به صندوقهای بازنشستگی و تعاونی ها و دستگاه های اجرایی مربوط نیز مجاز است . چگونگی واگذاری سهام مطابق آیین نامه ای خواهد بود که با پیشنهاد هیات واگذاری به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده 61

الف - ماده ۱۷ قانون مدیریت خدمات کشوری لغو می شود.

ب - اختیارات هیات وزیران در مورد تعیین نصاب معاملات موضوع قانون برگزاری مناقصات و نیز حکم مواد ۲۷ و ۲۸ قانون مذکور به مواردی که معامله براساس مزایده انجام می شود تسری می یابد.

ج - تمامی معاملات و قراردادهای خارجی که بیش از یک میلیون (۱ / ۰۰۰ / ۰۰۰) دلار باشد با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲، تنها از طریق مناقصه محدود و یا بین المللی (با درج آگهی در روزنامه های کثیرالانتشار و رسانه های الکترونیکی داخلی و خارجی) انجام و منعقد می شود. موارد استثنا به تأیید کمیته سه نفره متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارائی، معاونت و وزیر وزارتخانه مربوطه خواهد رسید. در کلیه مناقصه ها، حق کنترل و بازرسی کمی و کیفی و کنترل قیمت برای کلیه کالاهای وارداتی و پروژه ها برای خریدار محفوظ است. وزیر یا بالاترین مقام اجرایی ذی ربط، مسؤول حسن اجرای این موضوع می باشد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران فقط مجاز به تعهد یا پرداخت معاملات و قراردادهایی است که تأیید بالاترین مقام دستگاههای اجرایی، مبنی بر رعایت مفاد این بند را داشته باشد.

ماده 62

به منظور ارتقاء شفافیت و سلامت در امور اداری و اجرایی کشور و تضمین حقوق مردم، دستگاههای اجرایی مکلفند کلیه قوانین و مقررات و احکام لازم الاجرای مورد عمل خود را در قالب مجموعه های موضوعی تدوین و از طریق پایگاه ملی انتشار قوانین و مقررات در اختیار مجریان و مردم قرار دهند. در هر حال دستگاهها نمی توانند برای ارائه خدمات به مردم یا اجرای وظایف قانونی، مدارک، مستندات یا تکالیفی بیش از موارد مصرح در مجموعه های موضوعی مذکور را مورد مطالبه یا استناد قرار دهند. آیین نامه اجرایی این بند از جمله در مورد چگونگی اداره پایگاه ملی انتشار قوانین و مقررات ظرف سه ماه به پیشنهاد معاونت حقوقی رییس جمهور و تایید معاونت به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده 63

به منظور استفاده از خدمات کارشناسان و مشاوران در دستگاه های اجرایی به ویژه در زمینه های بودجه ریزی، برنامه ریزی، حقوقی، اداری و استخدامی، نظام تشخیص صلاحیت شامل رتبه بندی، رسیدگی انتظامی و تعرفه خدمات کارشناسی مشاوران و کارشناسان مذکور به پیشنهاد معاونت های حقوقی، توسعه مدیریت و سرمایه انسانی، برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده 64

در مواردی که در اجرای قوانین و وظایف تصدی دولت (و یا بنگاهها و واحدهای مربوط) به نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی واگذار شده یا می شود، واگذاری وظایف رافع مسؤولیت کلی دولت در مقابل شهروندان نیست. در این موارد تنظیم رابطه دولت و مؤسسه یا نهادهایی که عهده دار وظیفه تصدی دولت یا بنگاه مربوط شده است براساس ضوابطی است که به تصویب هیات وزیران می رسد. این ضوابط شامل مواردی که قبلاً واگذار شده است نیز می باشد. در صورت عدم حصول نتیجه موردنظر با توجه به ضوابط موضوع این ماده دولت با پرداخت هزینه های متعارف انجام شده از سوی مؤسسه یا نهاد عمومی مربوط مجدداً عهده دار وظیفه تصدی و بنگاهها و واحدهای یادشده می باشد و مکلف است ضمن تداوم خدمت رسانی مستقیماً یا از طریق موسسات یا شرکت های وابسته و تابعه خدمت رسانی به مردم در چارچوب سیاست های کلی در مورد آن تعیین تکلیف نماید.

ماده 65

الف- تغییر ساعات رسمی کشور و ترتیب و تنظیم ساعات کار دستگاههای اجرایی در طول سال با احتساب ۴۴ ساعت در طول هفته با هیئت وزیران است.

ب- اعطای مرخصی تشویقی به کارکنان دستگاههای اجرایی در چارچوب مصوب هیئت وزیران مجاز است.

لایحه برنامه پنجم توسعه

ج- علاوه بر تعطیلات رسمی در موارد ضرورت هیئت وزیران می تواند در تمام کشور یا برخی از مناطق تعطیلی عمومی اعلام نماید.

فصل پنجم 5

اقتصادی

بهبود فضای کسب و کار

ماده ۶۶

به منظور بهبود فضای کسب و کار در کل کشور، به دولت اجازه داده می شود فهرست مقررات و سیاستهای تشویقی لازم از جمله اهدای جوایز یا اعطای تسهیلات یا کمکهای مالی برای استفاده کالاها و خدمات از نام و نشان تجاری در بازار خرده فروشی و عمده فروشی را به گونه ای تدوین و اجرا نماید که تا پایان برنامه پنجم، تولید، عرضه، صدور و ورود محصولاتی که امکان استفاده از نام و نشان تجاری دارند فقط با نام و نشان تجاری ارائه گردد.

تبصره - کلیه فعالان اقتصادی اعم از دولتی و غیردولتی ملزم به ارائه اطلاعات شفاف و به روز از طریق سامانه اطلاع رسانی دولت می باشند. استتکاف از ارائه اطلاعات موضوع این تبصره بعد از مطالبه دستگاه مربوط، مشمول جریمه ای حداکثر معادل مبلغ کالا یا خدمت موضوع این ماده می باشد. مرجع رسیدگی به پرونده های این تبصره سازمان تعزیرات حکومتی می باشد.

ماده 67

در مورد آن دسته از فعالیتهای اقتصادی که نیازمند اخذ مجوز از دستگاه های متعدد می باشند، دستگاه اصلی موضوع فعالیت، وظیفه مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ و تکمیل مجوز را به عهده خواهد داشت به گونه ای که ضمن رعایت اصل همزمانی صدور مجوزها، سقف زمانی مورد نظر برای صدور مجوز از زمان پیش بینی شده در قانون نحوه اجرای اصل ۴۴ تجاوز ننماید.

ماده 68

شرکتهای دولتی که با تصویب هیات وزیران مشمول واگذاری به بخش غیر دولتی می شوند صرفاً طی مدت تعیین شده در مصوبه هیات وزیران برای واگذاری مشمول مقررات حاکم بر شرکتهای دولتی از جمله مقررات مالی، معاملاتی، محاسباتی،

استخدامی، تشکیلاتی، مالیاتی و نظارت‌های خاص نظیر نظارت دیوان محاسبات و بازرسی کل کشور نخواهند بود و در چارچوب قانون تجارت و قانون کار و قوانین ناظر بر بخش خصوصی اداره می‌شوند. خروج شرکت از فهرست واگذاری صرفاً با تصویب هیات وزیران ممکن می‌باشد و در این صورت اجرای مقررات حاکم بر شرکت‌های دولتی از تاریخ تصویب خروج شرکت الزامی خواهد بود.

بهره‌وری

ماده 69

در راستای تحقق اهداف سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، رقابتی نمودن اقتصاد و دستیابی به افزایش سهم ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید در رشد اقتصادی و برای برنامه ریزی، سیاست‌گذاری، راهبری، پایش و ارزیابی بهره‌وری کلیه عوامل تولید (نیروی کار، سرمایه، انرژی و آب و خاک) سازمان ملی بهره‌وری ایران به صورت موسسه دولتی وابسته به معاونت نسبت به تدوین برنامه جامع بهره‌وری کشور شامل شاخص‌های استاندارد بهره‌وری و نظام اجرایی ارتقای بهره‌وری شامل توزیع نقش‌ها و مسئولیت‌ها در کلیه بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اعم از بخش دولتی و غیر دولتی لازم الاجرا برای کلیه دستگاه‌های اجرایی اقدام نموده و به تصویب هیات وزیران می‌رساند.

حداکثر ۳ درصد از هر مرحله تخصیص اعتبارات هزینه‌ای دستگاه در خزانه نگهداری و پرداخت آن به دستگاه منوط به ارائه تایید معاونت مبنی بر رعایت مصوبات موضوع این ماده و دیگر تکالیف قانونی مربوط به بهره‌وری خواهد بود.

-آیین‌نامه اجرایی این ماده شامل زمانبندی و تعیین میزان تخصیص در سقف ذکر شده در تبصره فوق‌الذکر و نحوه پایش شاخص‌ها و گزارش دستگاه‌ها توسط هیات وزیران تصویب می‌شود.

ماده 70

به دولت اجازه داده می‌شود به منظور استقرار و توسعه استاندارد به کلیه کالاها، فعالیت‌ها و خدمات در حوزه‌های مختلف، سازمان استاندارد ملی ایران را براساس اساسنامه مصوب دولت به صورت موسسه دولتی وابسته به معاونت با حوزه صلاحیت عام استانداردسازی، مقررات‌گذاری در مورد کالاها و خدمات، قراردادهای و دیگر موارد مشابه آنها که توسط بخش‌های دولتی و غیردولتی اعم از خصوصی، تعاونی و عمومی غیر دولتی ارایه می‌شود ایجاد نماید.

اشتغال

ماده 71

به دولت اجازه داده می شود در راستای ایجاد اشتغال پایدار، توسعه کارآفرینی، کاهش عدم تعادل های منطقه ای و توسعه مشاغل نو اقدام های زیر را انجام دهد:

الف- حمایت مالی و تشویق توسعه شبکه ها، خوشه ها و زنجیره های تولیدی، ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه های کوچک، متوسط، بزرگ (اعطای کمک های هدفمند)، و انجام تمهیدات لازم برای تقویت توان فنی - مهندسی - تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریابی در بنگاه های کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع رسانی و تجارت الکترونیک برای آنها.

ب- رفع مشکلات و موانع رشد و توسعه بنگاه های کوچک و متوسط و کمک به بلوغ و تبدیل آنها به بنگاه های بزرگ و رقابت پذیر .

ج- گسترش کسب و کار خانگی و مشاغل از راه دور و طرح های اشتغال زای بخش خصوصی و تعاونی به ویژه در مناطق با نرخ بیکاری بالاتر از نرخ بیکاری متوسط کشور.

د- حمایت مالی و حقوقی و تنظیم سیاست های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت های غیر متشکل اقتصادی خانوار به تشکلهای واحد های حقوقی .

ه- حمایت مالی از بخش غیردولتی به منظور توسعه و گسترش آموزش های کسب و کار، کارآفرینی، فنی و حرفه ای و علمی- کاربردی.

و- اعمال تخفیف پلکانی و یا تأمین بخشی از حق بیمه سهم کارفرمایان کارگاه هایی که با تایید و یا معرفی واحدهای وزارت کار و امور اجتماعی نسبت به بکارگیری نیروی کار جدید مبادرت می نمایند، به شرط آنکه واحد تازه تاسیس بوده و یا در سال قبل از آن، کاهش نیروی کار نداشته باشد.

- آیین نامه اجرایی این ماده شامل نحوه ، میزان و مدت زمان استفاده از امتیازات موضوع بندهای فوق حداکثر ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون به تصویب هیات وزیران می رسد.

ارز

ماده 72

به منظور تنظیم تعهدات ارزی کشور، دستگاه‌های اجرایی ملزم به رعایت موارد زیر می‌باشند:

الف- عملیات و معاملات ارزی خود را از طریق حساب‌های ارزی بانک‌های داخل یا خارج که با تایید بانک مرکزی افتتاح کرده یا می‌کنند، انجام دهند. بانک‌های عامل ایرانی مکلف‌اند، خدمات مورد نیاز آنها را در سطح استانداردهای بین‌المللی تامین نمایند.

ب - فهرست کلیه حساب‌های ارزی خارج از کشور خود را به بانک مرکزی اعلام کنند، تا پس از تایید این بانک، ادامه فعالیت آنها میسر گردد.

ماده 73

الف - به دستگاه‌های اجرائی اجازه داده می‌شود برای تامین منابع مالی طرح‌های خود از روش بیع متقابل با رعایت اصل عدم تضمین بازگشت تعهدات ایجاد شده توسط دولت، بانک مرکزی و بانک‌های دولتی پس از تصویب شورای اقتصاد استفاده نمایند.

ب - بانک‌های تجاری و تخصصی مجازند بدون تضمین دولت، نسبت به تامین منابع مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی از منابع بین‌المللی اقدام نمایند. تعیین نسبت بدهی به دارائی‌های ارزی هر بانک با تصویب هیات وزیران خواهد بود.

ج- در استفاده از تسهیلات مالی خارجی، رعایت موارد زیر توسط دستگاه‌های اجرایی و بانک‌های عامل ضروری است:

۱- تمامی طرح‌ها با مسئولیت وزیر و یا بالاترین مقام اجرایی دستگاه ذی‌ربط و تایید شورای اقتصاد، باید دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی باشند و مجموع هزینه‌های اجرای کامل آنها از سقف‌های تعیین شده تجاوز نکند. زمان‌بندی دریافت و بازپرداخت تسهیلات هر طرح و میزان استفاده آن از ساخت داخل با توجه به ظرفیت‌ها، امکانات و توانایی‌های داخلی و رعایت قانون "حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه‌ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲" و نیز رعایت شرایط زیست محیطی در اجرای هر یک از طرح‌ها باید به تصویب شورای اقتصاد برسد.

۲ - استفاده کننده از بیع متقابل و تسهیلات مالی خارجی (شامل فاینانس و وام‌های مستقیم)، ظرف دو ماه از زمان انعقاد قرارداد، جدول زمانی و میزان تعهدات ایجاد شده و یا استفاده شده و نیز زمان‌بندی بازپرداخت بدهی‌ها و تعهدات ارزی خود را در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. پس از اجرایی شدن طرح‌های مذکور، گزارش عملکرد طرح (مشمول بر اصل و بهره و جوه دریافتی یا پرداختی و باقیمانده تعهد) در فواصل سه‌ماهه به بانک مرکزی و معاونت اعلام خواهد شد.

ماده 74

الف- به بانک مرکزی اجازه داده می شود جهت تامین مالی پروژه های زیربنایی توسعه ای نسبت به صدور اوراق مشارکت ارزی در بازارهای بین المللی اقدام نماید.

ب - به شرکتهای دولتی اجازه داده می شود در راستای تامین منابع ارزی طرحهای سرمایه گذاری خود، پس از تأیید بانک مرکزی، اقدام به انتشار اوراق مشارکت ارزی نمایند. تضمین اصل و سود این اوراق با شرکت های مذکور می باشد.

ماده 75

باز پرداخت تسهیلات اعطایی از محل حساب ذخیره ارزی توسط بانکهای عامل، پس از تهاتر تمامی بدهی دولت به این بانکها، تا سقف مقرر برای هربانک که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری بانک مرکزی ج.ا.ا اعلام خواهد شد، به حساب افزایش سرمایه دولت در بانک های دولتی که براساس سیاستهای اصل ۴۴ دولتی باقی می ماند، منظور می شود.

ماده 76

به منظور تبدیل عواید ناشی از فروش منابع طبیعی به ثروت های ماندگار و مولد، صندوق توسعه ملی به صورت موسسه عمومی غیر دولتی، با واریز حداقل (۲۰) درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده های نفتی، تشکیل می شود. آئین نامه این صندوق با رعایت موارد زیر، ظرف مدت ۶ ماه پس از ابلاغ این قانون توسط معاونت و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی ج.ا.ا به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

الف - ارکان صندوق عبارتند از:

۱- هیات امناء

۲- هیات عامل

۳- رییس کل

۴- هیات نظارت

ب- هیات امناء صندوق توسعه ملی مرکب از اعضای زیر می باشد:

۱- رییس جمهور (رییس هیات امناء)

۲- معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور (دبیر هیات امانا)

۳- رییس کل بانک مرکزی ج.ا.ا.

۴- وزیر نفت

۵- وزیر امور اقتصادی و دارایی

۶- دونفر از سایر وزراء به انتخاب رئیس جمهور

ج - هیات نظارت مرکب از سه نفر متخصصان مالی به صورت موظف (تمام وقت) به انتخاب هیات امانا.

د - منابع مالی صندوق توسعه ملی :

۱- حداقل معادل بیست (۲۰) درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی

۲- مانده حساب ذخیره ارزی در پایان سال ۱۳۸۸

۳- اقساط وصولی تسهیلات اعطایی از محل حساب ذخیره ارزی با رعایت موضوع ماده ۷۹ این قانون

۴- منابع قابل تحصیل از بازارهای پولی و مالی داخلی و بین‌المللی

۵- درآمد خالص فعالیت عملیاتی صندوق توسعه ملی طی سال مالی

۶- کمک‌ها و هدایا

ه - مصارف صندوق توسعه ملی :

۱- اعطای تسهیلات به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید، اجرای طرح‌های اقتصادی، زیربنایی، صنایع نوین و فعالیت‌های اقتصادی پرخطر و توسعه سرمایه‌گذاری در داخل و خارج از کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی.

۲- مشارکتهای مالی توسعه ای با بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی یا کمک به آنها برای اهداف مقرر

در جزء "۱" این بند.

۳- سرمایه‌گذاری مالی در بازارهای پولی و مالی داخلی و خارجی .

۴- سپرده‌گذاری در بانک‌های توسعه‌ای و تخصصی به منظور ارتقاء قدرت تسهیلات‌دهی آنها.

۵- اعطای تسهیلات به سرمایه‌گذاران خارجی به منظور جلب و حمایت از سرمایه‌گذاری در ایران.

۶- مشارکت و اعطای تسهیلات به منظور ایجاد شرکت‌ها و بانک‌های مشترک ایرانی- خارجی.

۷- پرداخت مابه التفاوت قیمت تکلیفی موضوع بند "د" ماد ۹۷ این قانون

۸- تامین کسری بودجه عمومی دولت معادل کاهش عواید ارزی حاصل از صادرات نفت خام نسبت به ارقام پیش بینی شده در قوانین بودجه سنواتی

۹- تامین نیازهای ارزی احتیاطی کشور در شرایط بحرانی با تشخیص شورای عالی امنیت ملی

۱۰- کمک‌های بلاعوض، پرداخت یارانه سود و کارمزد، پرداخت تسهیلات در قالب وجوه اداره شده و سرمایه گذاری

دولت در طرح‌های زاینده اقتصادی در بخش‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی، زیربنایی و تولیدی با اولویت آب و کشاورزی، حمل و نقل، اشتغال و مسکن

۱۱- موارد ضروری و اجتناب ناپذیر با تشخیص هیات امناء و در راستای اهداف صندوق.

۱۲ - و سایر موارد قانونی

تبصره ۱ - کلیه تعهدات قانونی حساب ذخیره ارزی به صندوق توسعه ملی منتقل می شود.

تبصره ۲ - اولویت تسهیلات اعطایی و مشارکت با سرمایه گذاری‌ها در داخل کشور می‌باشد.

تبصره ۳- استفاده از منابع صندوق برای هزینه های جاری دولت ممنوع می باشد.

و- سود خالص سالانه صندوق توسعه ملی به حساب افزایش سرمایه صندوق یاد شده انتقال می‌یابد و از مقررات مغایر مستثنی است.

پول و بانک

ماده ۷۷

به منظور گسترش و نهادینه کردن سنت پسندیده قرض الحسنه:

الف - شبکه بانکی کشور موظف است نسبت به تفکیک حسابها و ایجاد سازو کارهای مجزای اداری به نحوی اقدام نماید که منابع تجهیز شده از حسابهای پس انداز قرض الحسنه پس از کسر ذخیره قانونی، صرفا برای اعطای تسهیلات قرض الحسنه صرف شود. مسئولیت حسن اجرای این بند با بانک مرکزی ج.ا.ا می‌باشد.

ب - دولت مجاز است سالانه تا (۲۰) درصد از منابع صندوق توسعه ملی را از طریق سپرده گذاری نزد بانک‌ها و حسابهای قرض الحسنه به پرداخت تسهیلات قرض الحسنه اختصاص دهد.

ج - دولت مجاز است با تشویق و حمایت مالی و حقوقی از صندوق های قرض الحسنه مردمی، سازوکار لازم را برای توسعه آنها فراهم نماید.

ماده 78

به بانک مرکزی ج.ا.ا اجازه داده می شود از ابزارهای مالی (مصوب شورای عالی بورس و اوراق بهادار) و پولی برای مدیریت بازار پول کشور در چارچوب قانون عملیات بانکی بدون ربا و با تصویب شورای پول و اعتبار استفاده نماید.

ماده 79

به منظور توسعه فعالیتهای نظام بانکی کشور در سطح بین المللی، بانک مرکزی ج.ا.ا با تصویب شورای پول و اعتبار مجاز به اجرای موارد زیر میباشد:

الف - صدور مجوز تشکیل بانک های مشترک ایرانی و خارجی برای فعالیت در داخل و خارج از کشور و تعیین درصد مشارکت سرمایه گذار خارجی در سهام بانکهای مزبور در ایران.

ب - صدور مجوز ایجاد شعب و نمایندگی بانکهای خارجی در کشور و بانکهای ایرانی در خارج از کشور.

ماده 80

ترکیب مجمع عمومی بانک مرکزی ج.ا.ا عبارت است از:

رئیس جمهور (ریاست مجمع)، وزیر امور اقتصادی و دارایی، معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور، وزیر بازرگانی و یک نفر از وزراء به انتخاب هیئت وزیران

تبصره ۱ - رییس کل بانک مرکزی ج.ا.ا به پیشنهاد رئیس جمهور و پس از تأیید مجمع عمومی بانک مرکزی با حکم رییس جمهور منصوب می شود.

تبصره ۲ - قائم مقام بانک مرکزی ج.ا.ا به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی و پس از تأیید مجمع عمومی بانک مرکزی ج.ا.ا با حکم رییس جمهور منصوب می شود.

تبصره ۳ - مصوبات و تصمیمات مجمع پس از تأیید رئیس جمهور لازم الاجرا است.

ماده 81

طی سال‌های برنامه پنجم، ترکیب اعضای شورای پول و اعتبار به شرح زیر تعیین می‌شود:

رییس کل بانک مرکزی ج.ا.ا. (رییس شورا)

وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون وی

معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور یا معاون وی

وزیر بازرگانی

دو تن از وزراء به انتخاب هیئت وزیران

دو نفر کارشناس و متخصص پولی و بانکی به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ج.ا.ا. و تایید رییس جمهور

دادستان کل کشور یا معاون وی

رییس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن

رییس اتاق تعاون

نمایندگان کمیسیونهای اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی (هر کدام یک نفر) به عنوان

ناظر با انتخاب مجلس شورای اسلامی

تبصره - مصوبات و تصمیمات شورا پس از تأیید رئیس جمهور لازم الاجرا است .

ماده 82

به دولت اجازه داده می‌شود در سال اول برنامه، نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

الف - تکمیل سامانه جامع تبادل اطلاعات مشتریان با مشارکت کلیه موسسات پولی، مالی، سازمان امور مالیاتی و سایر

سازمان‌ها و شرکتهای ارایه‌دهنده خدمات عمومی که اطلاعات مورد نیاز سامانه فوق را در اختیار دارند.

ب - فراهم نمودن امکان احراز صحت اسناد و اطلاعات ارایه‌شده توسط مشتریان به بانک‌ها به صورت الکترونیکی از طریق

وزارت کشور (سازمان ثبت احوال) و وزارت دادگستری (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور).

ج - فراهم نمودن امکانات اجرایی رسیدگی به شکایات متقاضیان در مواردی که نسبت به صحت اطلاعات اعتباری ثبت شده

خود نزد دفاتر ثبت اطلاعات (دولتی و غیر دولتی) اعتراض دارند.

ماده 83

کلیه موسسات اعتباری موظفند اطلاعات و آمار مورد درخواست بانک مرکزی را در اختیار آن بانک قرار دهند. حفظ اسرار حرفه ای در خصوص آمار و اطلاعات دریافتی توسط بانک مرکزی برعهده بانک مزبور است.

ماده 84

بانکها و موسسات اعتباری موظفند از سال اول برنامه، قبل از اعطای هرگونه وام و تسهیلات به مشتریان (اشخاص حقیقی و حقوقی) نسبت به اعتبار سنجی و تعیین حد اعتباری آنها براساس دستورالعمل بانک مرکزی اقدام نمایند.

ماده 85

الزام بانکها به پرداخت تسهیلات در قالب عقود مبادله با نرخ کمتر از نرخ اعلام شده توسط شورای پول و اعتبار منوط به تأیید معاونت و تامین مابه التفاوت سود از طریق یارانه یا وجوه اداره شده توسط دولت می باشد. تبصره - نرخ تسهیلات تکلیفی معادل نرخ عقود مبادله ای مصوب شورای پول و اعتبار خواهد بود.

ماده 86

دولت مجاز است با پیشنهاد معاونت، بخشی از سود بانکهایی که به موجب سیاستهای کلی اصل ۴۴ در بخش دولتی باقی خواهند ماند و بیمه ایران را برای افزایش سرمایه دولت در بانکها و بیمه ایران اختصاص دهد.

ماده 87

نحوه تعیین بانک عامل بنگاهها، موسسات، شرکتها و سازمانهای دولتی و **موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی** برای دریافت خدمات بانکی در چارچوب دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت و بانک مرکزی ج.ا.ا به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده 88

به منظور حفظ اعتماد متقابل مردم و نظام بانکی کشور، موسسات مالی و اعتباری و صندوق‌های قرض الحسنه، نظام بیمه و تضمین اصل سپرده و بازگشت تسهیلات با رعایت اصل حاکمیت اراده و رضای مشتری ایجاد می‌شود. وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی مکلف‌اند تا پایان سال اول برنامه اقدام‌های لازم را برای طراحی و استقرار نظام مذکور به عمل آورند.

ماده 89

به دولت اجازه داده می‌شود از محل منابع صندوق توسعه ملی برای تقویت و افزایش سرمایه صندوق‌های حمایت از سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، ضمانت صنایع کوچک، ضمانت صادرات، بیمه محصولات کشاورزی و صنعتی و بانک‌های دولتی اقدام نماید.

بازار سرمایه

ماده 90

سازمان بورس و اوراق بهادار موظف است در سال اول برنامه "پایگاه اطلاعاتی مدیران بازار سرمایه کشور" را که در نهادهای مالی و یا ناشران اوراق بهادار سمت یا مسئولیت دارند ایجاد نماید. صلاحیت مدیران نهادهای مالی و ناشران اوراق بهادار شامل اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل باید به تأیید سازمان بورس و اوراق بهادار برسد. در صورت فقدان صلاحیت یا سلب صلاحیت نامبردگان، مرجع انتخاب کننده موظف است از انتخاب وی به سمت‌های یاد شده خودداری نموده و یا مدیران انتخاب شده را از آن سمت برکنار نماید. در غیر این صورت علاوه بر مدیر فاقد صلاحیت (اعم از اینکه عمل ارتكابی به موجب سایر قوانین جرم تلقی بشود یا نشود) متخلف محسوب می‌شوند و در مقابل سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان مسئولیت تضامنی خواهند داشت. شرایط و ضوابط احراز صلاحیت مدیران مذکور و نحوه سلب صلاحیت آنان به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده 91

ناشران اوراق بهادار، نهادهای مالی و تشکلهای خودانتظام و نیز اشخاص حقیقی که به عنوان مدیران آنها انتخاب می‌شوند در صورت نقض مقررات قانونی، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و ضوابط مربوط به فعالیت هر یک از آنها متخلف محسوب شده و سازمان بورس و اوراق بهادار مجاز است براساس آیین‌نامه ای که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد از متخلفین جریمه اخذ و به حساب خزانه واریز نماید.

تبصره ۱- آرای صادره در خصوص اخذ جریمه‌ها قطعی و لازم الاجرا بوده و با تشخیص سازمان بورس و اوراق بهادار از طریق دوایر اجرای ثبت و اجرای احکام دادگاه‌ها و یا اجرائیات سازمان امور مالیاتی قابل اجرا است.

تبصره ۲- به سازمان بورس و اوراق بهادار اجازه داده می‌شود به منظور اجرای وظایف مندرج در فصل ششم قانون بازار اوراق بهادار ج.ا.م.صوب سال ۱۳۸۴ براساس دستورالعملی که به تصویب هیات وزیران می‌رسد نسبت به تأیید صلاحیت اشخاص حقیقی برای انجام وظیفه به عنوان ضابط دادگستری، در موارد مذکور اقدام نماید.

ماده ۹۲

به منظور کاهش ریسک سرمایه‌گذاری و افزایش شفافیت اطلاعات بازار اوراق بهادار کشور، سازمان بورس و اوراق بهادار مجاز است برای انجام وظایف و مسئولیتهای خود، تمامی اسناد، مدارک و اطلاعات موجود نزد ناشران، نهادهای مالی، تشکلهای خودانتظام تحت نظارت خود را دریافت و یا آنها را ملزم به تهیه و ارائه اطلاعات، اسناد و گزارش‌های خاص نماید.

سازمان بورس و اوراق بهادار در صورت لزوم و به تشخیص خود مجاز است کلیه اطلاعات، اسناد و مدارک مذکور را منتشر و یا آنها را به مراجع و نهادهای ذیصلاح ارائه کند. مدیران اشخاص حقوقی تحت نظارت در صورت خودداری از انجام موارد فوق، به مجازات مندرج در صدر ماده ۴۹ قانون بازار اوراق بهادار ج.ا.م. محکوم میشوند.

تبصره - دریافت، انتشار و ارائه اسناد و مدارک موضوع این ماده براساس دستورالعملی خواهد بود که به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

تجارت

ماده ۹۳

به منظور تنظیم مناسب بازار، افزایش سطح رقابت، ارتقاء بهره‌وری شبکه توزیع و شفاف سازی فرآیند توزیع کالا و خدمات، به دولت اجازه داده می‌شود:

الف - نسبت به ساماندهی واحدهای پخش کالا در سراسر کشور اقدام نموده و عرضه کالاهایی را که فهرست آنها سالانه توسط وزارت بازرگانی مشخص می‌شود به واحدهای خرده‌فروشی، تنها از طریق سازوکاری که توسط وزارت بازرگانی تعریف

می‌شود، محدود نماید. واحدهای موضوع این بند، مکلف به رعایت قانون نظام صنفی و سازوکارهای ابلاغی دولت بوده و متخلفین مشمول ماده ۶۱ قانون نظام صنفی خواهند بود.

ب - نسبت به ساماندهی واحدهای صنفی بدون پروانه اقدام و نرخ مالیات و خدمات عمومی (آب، برق، گاز، تلفن و خدمات شهری) ارائه شده به اینگونه واحدها را تا زمان اخذ پروانه کسب براساس آیین نامه ای که به تصویب هیات وزیران می‌رسد، حداقل دو برابر نرخ مالیات و تعرفه مصوب تعیین و دریافت نماید. این حکم مانع از اجرای سایر ضمانت‌های اجرائی مقرر در قوانین مربوط نخواهد بود.

ج - نسبت به توسعه نظام ملی طبقه بندی و خدمات شناسه کالا و خدمات ایران (ایران کد) به منظور ایجاد نظام منسجم و یکپارچه برای تبادل اطلاعات مربوط به کالاها و خدمات اقدام نموده و کلیه عرضه کنندگان کالا و خدمات را مکلف به اخذ و روزآمد کردن این کد و دستگاه‌های اجرایی ذیربط را موظف به استفاده از آن نماید.

د - قیمت‌گذاری را با رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی به کالاها و خدمات عمومی و انحصاری و کالاهای اساسی یا ضروری محدود نماید. فهرست و ضوابط تعیین قیمت این کالاها و خدمات ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون، با پیشنهاد کارگروهی متشکل از وزارت بازرگانی، معاونت و وزارتخانه‌های ذیربط به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید. چنانچه قیمت فروش کالا یا خدمات به قیمت کمتر از قیمت تعیین شده تکلیف شود، مابه‌التفاوت قیمت‌ها از محل منابع دولت در سال اجرا یا منابع صندوق توسعه ملی پرداخت می‌شود و یا از محل بدهی دستگاه ذیربط به دولت تهاتر می‌گردد.

ماده ۹۴

وزارت بازرگانی مجاز است در راستای اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، امور اجرایی تنظیم بازار اعم از تامین، ذخیره سازی، توزیع، بازرسی و قیمت گذاری کالاها و خدمات را به تشکل‌های صنفی تولیدی، توزیعی و خدماتی، اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها و همچنین تشکل‌های مردمی واگذار نماید.

تبصره ۱- تشکل‌ها، اتحادیه‌ها، تعاونی‌ها و تشکل‌های مردمی موضوع این ماده، در مقابل اختیارات واگذار شده در چارچوب دستورالعمل ابلاغی وزارت بازرگانی و معاونت پاسخگو و مسئول جبران خسارت خواهند بود.

تبصره ۲- وزارت بازرگانی مجاز است حسب ضرورت از طریق اعطای مجوز واردات بدون انتقال ارز، نسبت به جبران نیازهای داخلی اقدام نماید.

ماده ۹۵

به منظور حمایت از تولید و مصرف داخلی، پشتیبانی از صادرات و حذف جریان‌های غیررسمی تجاری با اعمال حمایت‌های متناسب تعرفه‌ای در دوره زمانی محدود و منطبق بر اهداف میان‌مدت و در راستای ارتقاء کیفیت، کاهش قیمت تمام شده و افزایش بهره‌وری، میانگین تعرفه‌ها در پایان برنامه پنجم نسبت به پایان برنامه چهارم کاهش می‌یابد.

ماده 96

ایجاد موانع غیرتعرفه‌ای و غیرفنی برای واردات در طول سال‌های برنامه ممنوع است و در صورت وجود چنین موانعی، دولت مجاز است با رعایت موازین شرع و وضع نرخ‌های معادل تعرفه‌ای نسبت به رفع آن اقدام نماید.

ماده 97

الف - به منظور ارتقاء مشارکت بنگاه‌ها و افزایش سهم تشکلهای شبکه‌ها، خوشه‌ها، کنسرسیوم‌ها، شرکت‌های مدیریت صادرات و شرکت‌های بزرگ صادراتی و دارای تنوع محصول، دولت مجاز است کمک‌ها، تسهیلات، مشوق‌ها و حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم خود در حوزه صادرات غیرنفتی را از طریق این تشکلهای و بر اساس دستورالعملی که ظرف شش‌ماه توسط وزارت بازرگانی تهیه و پس از تأیید معاونت ابلاغ خواهد شد، اعطا نماید.

تبصره - تشکلهای موضوع این ماده، در مقابل اختیارات واگذار شده در چارچوب دستورالعمل ابلاغی وزارت بازرگانی و معاونت پاسخگو و مسئول جبران خسارت خواهند بود.

ب - برقراری هر گونه مالیات بر صادرات کالاهای غیرنفتی و خدمات در طول برنامه ممنوع می‌باشد و به منظور صیانت از منابع کشور، عوارض ویژه برای صادرات مواد خام یا با ارزش افزوده پایین با تصویب هیات وزیران وضع و دریافت می‌گردد.

ج - صادرات کالاهای و خدمات از اخذ هرگونه مجوز به استثنای استانداردهای اجباری و گواهی‌های مرسوم در تجارت بین‌الملل (مورد درخواست خریداران) معاف می‌باشد.

د- تدابیر و اقدامات مؤثر حفاظتی، جبرانی و ضد دامپینگ در مواردی که کالایی با شرایط غیرمتعارف و با امتیاز قابل توجه به کشور وارد می‌شود را اتخاذ و اعمال نماید.

ه - تنظیم بازار داخلی موجب ممنوعیت صدور نمی‌گردد و صدور کلیه کالاهای و خدمات، به جز موارد زیر مجاز خواهد بود:

۱- اشیای عتیقه و میراث فرهنگی.

۲- اقلام خاص دامی، نباتی و گونه‌هایی که جنبه حفظ ذخایر ژنتیکی و یا حفاظت محیط زیست داشته باشند.

تبصره - صادرات کالاهایی که دولت برای تأمین آنها یارانه پرداخت می‌کند، یا صدور آنها موجب ضرر عموم مردم می‌شود تنها با پیشنهاد دستگاه مربوطه و تصویب شورای اقتصاد مجاز می‌باشد.

ماده 98

به دولت اجازه داده می‌شود جهت اعطای کمک‌های توسعه‌ای خارجی در قالب اعطای تسهیلات، کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد و اجرای پروژه‌ها نسبت به تشکیل صندوق کمک‌های توسعه‌ای ج.ا.ا اقدام کند. اساسنامه صندوق به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده 99

ادغام شرکت‌های تجاری موضوع باب سوم "قانون تجارت"، مادامی که موجب ایجاد تمرکز و بروز قدرت انحصاری نشود، به شکل یک جانبه (بقای یکی از شرکت‌ها - شرکت پذیرنده) و ادغام دو یا چند جانبه (محو شخصیت حقوقی شرکت‌های ادغام شونده و ایجاد شخصیت حقوقی جدید - شرکت جدید)، با تصویب چهار پنجم صاحبان سهام در مجمع عمومی فوق العاده شرکت‌های سهامی یا چهار پنجم صاحبان سرمایه در سایر شرکت‌های تجاری موضوع ادغام، مجاز می‌باشد.

کلیه حقوق و تعهدات، دارایی، دیون و مطالبات شرکت یا شرکت‌های موضوع ادغام، به شرکت پذیرنده ادغام یا شرکت جدید انتقال خواهند یافت و پس از ادغام، شرکت پذیرنده ادغام، یا شرکت جدید با توجه به نوع آن مطابق مقررات "قانون تجارت"، اداره خواهد شد.

کارکنان شرکت‌های موضوع ادغام به شرکت پذیرنده یا شرکت جدید انتقال خواهند یافت. در صورت عدم تمایل برخی کارکنان با انتقال به شرکت پذیرنده ادغام یا شرکت جدید، مزایای پایان کار مطابق مقررات قانون کار توسط شرکت مزبور به کارکنان یاد شده پرداخت می‌شود. در مورد نیروی کار مازاد مطابق "قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۲/۵/۲۶" عمل خواهد شد.

سرمایه شرکتی که از ادغام شرکت‌های موضوع این بند حاصل می‌گردد، تا سقف مجموع سرمایه شرکت‌های ادغام شده در آن، از پرداخت مالیات موضوع ماده (۴۸) "قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳" و اصلاحیه‌های آن معاف است.

دولت موظف است شرایط پیشگیری از ایجاد تمرکز، اعمال بروز قدرت، انحصار، دامنه مفید و مجاز ادغامها را مطابق فصل ۹ قانون "اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی" پیش‌بینی نماید.

ماده ۱۰۰

به منظور تسهیل تجارت همزمان با کنترل دقیق محموله‌های خارجی، حداقل ۲۰ درصد از مبادی ورودی و خروجی تا پایان برنامه پنجم کاهش می‌یابد.

ماده ۱۰۱

تشکیل گروه اقتصادی با منافع مشترک با مشارکت دو یا چند شخص (حقیقی و حقوقی) به منظور تسهیل و گسترش فعالیت اقتصادی و تجاری برای یک دوره محدود و بر اساس قراردادی کتبی پس از ثبت در مرجع ثبت شرکتها مجاز است. تبصره ۱- تغییر در حیطه اختیارات مدیران در قرار داد در قبال اشخاص ثالث قابل استناد نبوده و اعضای گروه متضامناً مسئول پرداخت دیون گروه از اموال شخصی خود می‌باشند، مگر اینکه با اشخاص ثالث طرف قرار داد به ترتیب دیگری توافق شده باشد.

تبصره ۲- عملیات مربوط به دفاتر تجاری، بازرسی و تصفیه مطابق ماده ۶ و احکام باب یازدهم قانون تجارت و مواد ۱۵۱ و ۱۵۲ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب سال ۱۳۴۷ خواهد بود.

تبصره ۳- فوت یا حجر یا ممنوعیت قانونی یکی از اشخاص حقیقی یا انحلال یا ورشکستگی یکی از اشخاص حقوقی موجب انحلال گروه می‌شود مگر اینکه در قرارداد تشکیل گروه اقتصادی طور دیگری مقرر شده باشد به شرط اینکه اشخاص حقیقی یا حقوقی مذکور صاحب کمتر از ۵۰ درصد سرمایه مشارکت باشند.

ماده ۱۰۲

خرید کالا یا خدمات از طریق بورس یا سامانه‌های مورد تأیید معاونت، بدون رعایت احکام و تشریفات قانون برگزاری مناقصات، توسط دستگاه‌های اجرایی، بلامانع است.

سرمایه‌گذاری خارجی

ماده ۱۰۳

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است کلیه اطلاعات مربوط به شرکت‌های ثبت شده از جمله شرکت‌های با مشارکت اشخاص خارجی را به تفکیک، همزمان با ثبت، به وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت اعلام نماید.

ماده 104

به دولت اجازه داده می‌شود اساسنامه سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران را متناسب با نیازهای روز و ضرورت‌های تحقق اهداف کمی برنامه، بازنگری و تصویب نماید.

مناطق آزاد

ماده 105

به منظور ساماندهی و ایفای نقش موثر مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در تحقق اهداف سند چشم‌انداز ۲۰ ساله نظام، اعمال مدیریت یکپارچه و ایجاد رشد اقتصادی مناسب در این مناطق، هم‌پیوندی و تعامل اثرگذار و الهام بخش اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی و ارایه الگوی توسعه ملی در بخش‌های مختلف:

الف- مدیرسازمان‌های مناطق آزاد به نمایندگی از طرف دولت، بالاترین مقام منطقه و قائم مقام شورای شهر و روستا محسوب شده و کلیه وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های دستگاه‌های اجرایی و شوراهای مذکور مستقر در این مناطق به عهده وی می‌باشد.

ب- کالاهای تولید و یا پردازش شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به هنگام ورود به سایر نقاط کشور به نسبت مجموع ارزش افزوده و ارزش مواد اولیه و قطعات داخلی به کار رفته در آن، اضافه تولید داخلی محسوب و از پرداخت حقوق ورودی معاف خواهد بود.

تبصره ۱ - مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای خارجی به کار رفته در تولید مشروط به پرداخت حقوق ورودی در حکم مواد اولیه و کالای داخلی محسوب می‌شود.

تبصره ۲- مواد اولیه و قطعات خارجی به کار رفته در کالاهای تولید و یا پردازش شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که قبلاً از سایر نقاط کشور به منطقه ارسال شده و در تولید و یا پردازش محصول به کار گرفته شود در حکم مواد اولیه تلقی شده و از پرداخت حقوق ورودی معاف می‌باشد.

ج- هزینه‌های بندری و حقوق و عوارض مربوط که طبق قوانین جاری از کشتی‌ها و شناورها بابت خدمات بندری دریافت می‌شود در صورتی که این بنادر توسط بخش خصوصی، تعاونی و مناطق آزاد تجاری - صنعتی در محدوده منطقه آزاد ایجاد

شده باشند، توسط سازمان‌های مناطق آزاد مربوطه اخذ می‌گردد. همچنین مناطق آزاد مجازند نسبت به ثبت و ترخیص کشتی‌ها طبق قوانین جاری و بین‌المللی اقدام نمایند.

د - مبادلات کالا بین مناطق آزاد و خارج از کشور و نیز سایر مناطق آزاد از کلیه عوارض [به استثنای عوارض موضوع ماده (۱۰) "قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷"]، مالیات و حقوق ورودی معاف می‌باشند.

ه - به منظور گسترش ارتباطات علمی با مراکز و نهادهای آموزشی و تحقیقاتی معتبر بین‌المللی، ایجاد نمایندگی دانشگاه‌های داخلی و معتبر خارجی و تاسیس دانشگاه‌های خصوصی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی با رعایت قوانین مربوط مجاز می‌باشد.

و - از ابتدای برنامه پنجم، کل جزیره قشم (به جز نقاط نظامی) در قلمرو منطقه آزاد قرار می‌گیرد.

ز - ایجاد مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی و تعیین محدوده خاکی و آبی (با رعایت ملاحظات امنیتی دفاعی) به تصویب هیات وزیران می‌رسد و محدوده آبی نیز از امتیازات قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷ و اصلاحات بعدی آن، برخوردار خواهد بود.

بیمه‌های بازرگانی

ماده ۱۰۶

مشارکت شرکت‌های بیمه خارجی با شرکت‌های بیمه داخلی به منظور ایجاد شرکت بیمه مشترک بازرگانی در ایران، جذب سرمایه خارجی توسط شرکت‌های بیمه داخلی و همچنین تاسیس و فعالیت شعب و نمایندگی شرکت‌های بیمه بازرگانی خارجی مجاز می‌باشد.

ماده ۱۰۷

به دولت اجازه داده می‌شود ضمن اصلاح نظام نظارت تعرفه‌ای و کاهش تدریجی حق بیمه اتکایی اجباری در صنعت بیمه بازرگانی، نسبت به تدوین و استقرار نظام یکپارچه نظارتی جایگزین مشتمل بر مقررات نظارت مالی، منع انحصار و تسهیل رقابت، توانگری و رتبه‌بندی مؤسسات بیمه حداکثر تا پایان سال سوم برنامه اقدام نماید.

ماده 108

وضع و دریافت هر گونه عوارض منوط به تأیید شورای اقتصاد میباشد.

ماده 109

انجام بیمه های دستگاههای اجرائی به صورت انحصاری با شرکت سهامی بیمه ایران، موضوع ماده (۳۰) قانون بیمه مرکزی ایران و بیمه گری مصوب سال ۱۳۵۰ لغو می شود.

کاهش وابستگی به نفت

ماده 110

به منظور قطع کامل وابستگی اعتبارات هزینه ای به عواید نفت و گاز از طریق افزایش سهم درآمدهای عمومی در تامین اعتبارات هزینه ای دولت، به نحوی اقدام شود که:

الف - در پایان برنامه پنجم نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی حداقل به (۱۰) درصد برسد.

ب- نسبت درآمدهای عمومی به استثنای درآمدهای نفت و گاز به اعتبارات هزینه ای به طور متوسط سالانه (۱۰) درصد افزایش یابد.

ج- اعتبارات هزینه ای دولت به قیمت ثابت، افزایش پیدا نکند.

ماده 111

به دستگاههای اجرایی اجازه داده می شود از محل اعتبارات طرح های تملک دارائیهای سرمایه ای و منابع داخلی خود، تسهیلات و کمک های مالی و فنی در قالب وجوه اداره شده به متقاضیان سرمایه گذاری بخش غیر دولتی در طرح های حائز اولویت، نوسازی و بهسازی بنگاه های اقتصادی با اولویت بنگاه های واگذار شده و سرمایه گذاری بخش های غیر دولتی در مناطق کمتر توسعه یافته اعطاء نماید و قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات مذکور را پرداخت نماید.

اصلاح نظام مالیاتی

ماده 112

دولت موظف است در راستای هدفمند نمودن معافیت‌های مالیاتی و شفاف‌سازی حمایت‌های مالی دولت در بودجه، نسبت به جایگزینی سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر معادل معافیت قانونی، ثبت معافیت‌ها به صورت جمعی خرجی و استرداد مبلغ معافیت اقدام نماید.

ماده 113

سازمان امور مالیاتی کشور مجاز است به منظور تسهیل در دریافت اظهارنامه‌های مالیاتی و سایر اوراقی که مودی مالیاتی مکلف به تسلیم آن می‌باشد و نیز ابلاغ اوراق مالیاتی به مودیان از فناوری‌های نوین نظیر خدمات پست الکترونیکی، امضاء الکترونیکی یا سایر روش‌ها استفاده نماید.

ماده 114

در راستای افزایش ضمانت اجرای وصول درآمدهای مالیاتی و جلوگیری از فرار پرداخت مالیات، آئین نامه مربوطه شامل تعیین مجازات‌های تنبیهی نظیر محرومیت مودیان متخلف از خدمات عمومی دولتی، کارتهای کسب و کار (کارت بازرگانی، پروانه کسب و کار، پروانه بهره برداری و...) و نظایر آنها به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

تبصره - عدم تسلیم اظهارنامه مالیاتی در هر سال (ترازنامه و حساب سود و زیان یا حساب درآمد و هزینه)، ارائه نکردن دفاتر قانونی و اسناد و مدارک مربوط و یا استفاده نمودن از سیستم‌های مکانیزه فروش (صندوق فروش) توسط اشخاص حقیقی و حقوقی حسب مورد، در صورت عدم توافق، مانع استفاده از معافیت‌های مالیاتی مقرر در قانون مربوط خواهد بود.

ماده 115

مدیران اشخاص حقوقی غیر دولتی مجتمعاً یا منفرداً نسبت به پرداخت مالیات بردارآمد اشخاص حقوقی و همچنین مالیات‌هایی که اشخاص حقوقی به موجب مقررات قانون مالیات‌های مستقل و مالیات بر ارزش افزوده مکلف کسر یا وصول یا ایصال آن بوده و مربوط به دوران مدیریت آنها باشد با شخص حقوقی مسئولیت تضامنی خواهند داشت. این مسئولیت مانع از مراجعه ضامنین به شخص حقوقی نیست.

به منظور توسعه بخش تعاون و ارتقاء سهم آن به (۲۵) درصد اقتصاد ملی تا پایان برنامه با رویکرد ایجاد اشتغال، گسترش عدالت اجتماعی و توانمندسازی اقشار متوسط و کم در آمد جامعه، با رعایت تکالیف و اختیارات مقرر در قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی اقدام های زیر انجام می شود :

الف- افزایش سهم تعاونی ها به (۱۵) درصد در بازار پولی کشور تا سال چهارم برنامه از طریق فراهم نمودن تسهیلات لازم جهت صدور مجوز فعالیت موسسات مالی و پولی و بانک های تعاونی .

ب - افزایش سالانه سرمایه بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت سرمایه گذاری تعاون در جهت ارتقاء سهم آنها در رشد بخش تعاونی از محل بخشی از منابع مالی جزء (۲) ماده (۲۹) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی به منظور اعطای تسهیلات بانکی و پوشش ریسک تعاونی های فراگیر ملی .

تبصره - اعضاء مجمع بانک و صندوق مذکور شامل وزرای تعاون (رئیس) ، اقتصاد و دارایی ، صنایع و معادن ، جهاد کشاورزی و معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور می باشند.

ماده ۱۱۷

فعالیت ها، واحدها و بنگاه های فعال در حوزه فرهنگ، آموزش، تحقیقات و سلامت با رعایت اصول ۲۹ و ۳۰ قانون اساسی، مشمول قانون "اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی" خواهند بود.

نفت و گاز

ماده ۱۱۸

به وزارت نفت اجازه داده می شود از طریق شرکتهای تابعه برای توسعه میدانهای نفت و گاز تا سقف تولید اضافی، روزانه یک میلیون بشکه نفت خام و دویست و پنجاه میلیون متر مکعب گاز طبیعی، با اولویت میادین مشترک، پس از تصویب توجیه فنی و اقتصادی طرحها در شورای اقتصاد و مبادله موافقتنامه با معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور اقدام نماید. بازپرداخت تعهدات ایجاد شده صرفا از محل تولیدات اضافی همان طرح ها (منابع داخلی شرکتهای تابعه وزارت نفت) انجام خواهد شد. وزارت نفت مجاز است تا سقف تولید اضافی مندرج در این ماده نسبت به انعقاد قراردادهای اکتشافی و توسعه میدانها با تأمین منابع مالی توسط طرفهای خارجی یا شرکتهای صاحب صلاحیت داخلی، متناسب با شرایط هر میدان با رعایت اصول و شرایط زیر اقدام نماید:

الف- حفظ حاکمیت و اعمال تصرفات مالکانه دولت بر منابع نفت و گاز کشور.

- ب- عدم تضمین بازگشت تعهدات ایجاد شده توسط دولت، بانک مرکزی ج.ا.ا و بانکهای دولتی.
- ج- منوط کردن بازپرداخت اصل سرمایه، حق الزحمه و یا سود، ریسک و هزینه‌های تأمین منابع مالی و سایر هزینه‌های جنبی. ایجاد شده جهت اجرای طرح از طریق تخصیص بخشی از محصولات میدان و یا عواید آن، بر پایه قیمت روز فروش محصول.
- د- پذیرش خطرات و ریسک عدم دستیابی به اهداف مورد نظر قراردادی، غیر اقتصادی بودن میدان و یا ناکافی بودن محصول میدان برای استهلاک تعهدات مالی ایجاد شده توسط طرف قرارداد.
- ه- تعیین نرخ بازگشت سرمایه‌گذاری برای طرف قرارداد، متناسب با شرایط هر طرح و با رعایت ایجاد انگیزه برای بکارگیری روشهای بهینه در اکتشاف، توسعه و بهره‌برداری.
- و- تضمین برداشت صیانتی از مخازن نفت و گاز در طول دوره قرارداد.
- ز- رعایت قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور.
- ح- رعایت قوانین و مقررات زیست‌محیطی.

ماده 119

به دولت اجازه داده می‌شود به منظور شناسایی و اکتشاف هر چه بیشتر منابع نفت و گاز در سراسر کشور و نیز انتقال و به‌کارگیری فناوری‌های جدید در عملیات اکتشافی، در کلیه مناطق کشور (به استثنای استانهای خوزستان، بوشهر و کهگیلویه و بویراحمد) که عملیات اکتشافی مربوط با ریسک پیمانکار انجام و منجر به کشف میدان قابل تولید تجاری شود، در قالب ارقام مذکور در ماده ۱۲۲ این قانون و پس از مبادله موافقتنامه با معاونت، نسبت به عقد قراردادهای بیع متقابل توأم برای اکتشاف و توسعه میادین جدید از طریق برگزاری مناقصات اقدام و پیمانکار را مطابق ضوابط قانونی انتخاب نماید. هزینه‌های اکتشافی (مستقیم و غیرمستقیم) در قالب قرارداد منعقد مذکور منظور و به همراه هزینه‌های توسعه از محل فروش محصولات تولیدی همان میدان بازپرداخت خواهد شد.

مجوزهای صادره دارای زمان محدود بوده و در هر مورد توسط وزارت نفت تعیین شده و یک بار نیز قابل تمدید می‌باشد. در صورتی که در پایان مرحله اکتشاف، میدان تجاری در هیچ نقطه‌ای از منطقه کشف نشده باشد، قرارداد خاتمه خواهد یافت و طرف قرارداد حق مطالبه هیچ‌گونه وجهی را نخواهد داشت.

ماده 120

به وزارت نفت اجازه داده می‌شود از طریق شرکت‌های تابعه و از محل منابع داخلی شرکت‌های مذکور و نیز منابع خارجی نسبت به تامین منابع سرمایه‌گذاری پالایشگاه‌های میعانات گازی در بندرعباس و فارس (تا ۱۰۰ درصد و با رعایت ملاحظات زیست محیطی) و به ترتیب با ظرفیت اسمی ۳۶۰ و ۱۲۰ هزار بشکه در روز اقدام نماید. تا اتمام پروژه‌های موضوع این ماده و بهره برداری از آنها، استفاده از روش‌های تهاتری برای خرید و فروش نفت خام و فرآورده‌های مورد نیاز با تصویب شورای اقتصاد در موارد ضروری مجاز می‌باشد.

ماده ۱۲۱

به وزارت نفت اجازه داده می‌شود از محل منابع داخلی شرکت‌های تابعه، نسبت به تامین منابع مالی مورد نیاز برای مشارکت در طرح‌های ایجاد و یا تکمیل پالایشگاه‌ها توسط بخش غیر دولتی با تصویب شورای اقتصاد اقدام نماید.

برق

ماده ۱۲۲

به منظور تنوع در عرضه انرژی کشور، بهینه سازی تولید و افزایش راندمان نیروگاه‌ها، کاهش اتلاف و توسعه تولید همزمان برق و حرارت، وزارت نیرو موظف است:

الف - از محل فروش نیروگاه‌های موجود یا در دست اجرا، نسبت به پرداخت یارانه خرید برق از تولید کنندگان برق پراکنده با مقیاس کوچک و ظرفیت‌های تولید برق مشترکین از طریق عقد قراردادهای بلندمدت و همچنین تبدیل تا ۱۲۰۰۰ مگاوات نیروگاه گازی به سیکل ترکیبی اقدام نماید.

تبصره - در صورت تمایل بخش غیر دولتی به تبدیل نیروگاه‌های گازی موجود خود به سیکل ترکیبی، وزارت نیرو مجاز است از محل منابع موضوع بند «الف» این ماده نسبت به پرداخت یارانه به آنها اقدام نماید.

ب - باتصویب دولت نسبت به انعقاد قراردادهای خرید تضمینی برق تولیدی از منابع انرژی‌های نو و انرژی‌های پاک و نیروگاه‌های خارج از مدیریت وزارت نیرو اقدام نماید. در تعیین قیمت خرید برق این نیروگاه‌ها علاوه بر هزینه‌های تبدیل انرژی (در بازار رقابتی شبکه سراسری - بازار برق)، متوسط سالانه ارزش وارداتی یا صادراتی سوخت مصرف نشده نیز براساس ترکیب سوخت مصرفی نیروگاه‌های حرارتی و لحاظ راندمان مورد تأیید دولت، از محل اعتبارات یارانه انرژی منظور در بودجه‌های سالانه به تولیدکنندگان اینگونه انرژی‌ها قابل پرداخت می‌باشد. همچنین به منظور تشویق و ترغیب بخش

خصوصی به سرمایه‌گذاری در زمینه نیروگاه‌هایی که از انرژی تجدیدپذیر و یا بازیافت حرارت استفاده می‌کنند، بابت عدم انتشار آلاینده‌ها و حفاظت از محیط زیست، به میزانی که سازمان حفاظت محیط زیست تعیین و اعلام می‌نماید به ازای هر کیلووات ساعت برق تولیدی از محل اعتباری که هر ساله در بودجه سالانه به همین منظور پیش‌بینی می‌گردد پرداخت خواهد شد.

تبصره - تسهیلات لازم را برای این نیروگاه‌ها جهت استفاده در شبکه سراسری برق فراهم نماید.

ج - سیاست‌های تشویقی برای توسعه نیروگاه‌های با مقیاس کوچک تولید توسط بخش غیر دولتی را تنظیم و اعلام نماید.

ماده 123

به منظور اعمال صرفه جویی، تشویق و حمایت از مصرف کنندگان در راستای منطقی کردن و اصلاح الگوی مصرف انرژی و برق، حفظ ذخایر انرژی کشور و حفاظت از محیط زیست:

الف- وزارت صنایع و معادن و سایر مراجع صدور مجوز موظفند معیارهای مصرفی انرژی مطابق با استانداردهای مصوب را در هنگام صدور مجوز تاسیس و پروانه بهره برداری به واحدها و شهرک های صنعتی، رعایت و نظارت نمایند.

ب- به وزارتخانه‌های نیرو و نفت اجازه داده می‌شود با تصویب شورای اقتصاد نسبت به اعمال مشوق‌های مالی جهت رعایت الگوی مصرف و بهینه‌سازی مصرف انرژی، تولید محصولات کم مصرف و با استاندارد بالا و یا اخذ جرایم مالی از مصارف مسرفانه اقدام نمایند.

انرژی‌های پاک

ماده 124

حداکثر تا پایان سال اول طرح جامع ارتقاء مقابله با شرایط اضطراری نیروگاه‌های هسته‌ای توسط سازمان انرژی اتمی با همکاری وزارت کشور، وزارت امور خارجه، معاونت و سایر دستگاه‌های ذیربط تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

تبصره - اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی ملزم به رعایت مفاد طرح جامع موضوع این ماده می‌باشند.

ماده 125

هرگونه تملک، جابجایی، صدور سند و تغییر کاربری اراضی در محدوده حریم پنج (۵) کیلومتری نیروگاه‌های هسته‌ای به عنوان سکونت گاه دائم ممنوع است و حقوق صاحبان حق در اراضی و املاک واقع در محدوده مذکور براساس قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت تامین می‌گردد.

تبصره - الزامات و مقررات و مصوبات نظام ایمنی هسته‌ای کشور که توسط مرکز نظام ایمنی سازمان در زمینه فناوری هسته‌ای و پرتوی ابلاغ می‌شود، برای کلیه دستگاه‌های اجرایی و اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مرتبط لازم‌الاجرا است.

ماده 126

مقررات مالی و استخدامی سازمان انرژی اتمی بدون الزام به رعایت قانون محاسبات عمومی کشور و قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر مقررات عمومی بنا به پیشنهاد سازمان انرژی اتمی و تأیید معاونت و معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی به تصویب هیات وزیران می‌رسد. اجرای مقررات مذکور در سقف اعتبارات مصوب مجاز می‌باشد.

منابع آب

ماده 127

به منظور مدیریت جامع (به هم پیوسته) و توسعه پایدار منابع آب در کشور:

الف - به منظور ایجاد تعادل بین تغذیه و برداشت سفره‌های آب زیرزمینی در دشت‌های با تراز منفی، وزارت نیرو نسبت به اجرای پروژه‌های سازه‌ای، غیرسازه‌ای، حفاظتی و جلوگیری از برداشت‌های غیرمجاز از منابع آب زیرزمینی و اعمال سیاست‌های حمایتی و تشویقی به نحوی اقدام نماید که تا پایان برنامه با توجه به نزولات آسمانی، تراز منفی سفره‌های آب زیرزمینی در این دشت‌ها نسبت به سال آخر برنامه چهارم حداقل (۲۵) درصد بهبود یابد.

ب - وزارت جهاد کشاورزی طرح‌های تعادل بخشی نظیر آبخیزداری، آبخوان داری، احیاء قنوت، بهبود و اصلاح روشهای آبیاری و استقرار نظام بهره‌برداری مناسب دشت‌های موضوع بند "الف" به نحوی اجرا نماید که اهداف پیش بینی شده تحقق یابد.

ج - واردات و صادرات آب با کشورهای منطقه و اجرای طرح‌های مشترک آبی با کشورهای همجوار با رعایت منافع ملی و توجه‌های فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی با تأیید شورای اقتصاد مجاز می‌باشد.

د- واحدهای تولیدی، صنعتی، دامداری، خدماتی و سایر مصارفی که فاضلاب با آلاینده‌گی بیش از حد مجاز استانداردهای ملی تولید می‌نمایند، موظف به اجرای تأسیسات جمع‌آوری فاضلاب، تصفیه و دفع بهداشتی پساب میباشند. در مورد واحدهای متخلف نسبت به قطع آب آنها اقدام خواهد شد.

ماده 128

الف- به منظور افزایش بهره‌وری آب کشاورزی، وزارت نیرو نسبت به اصلاح تخصیص‌های موجود آب و تحویل حجمی آب به شکل‌های آب بران اقدام نماید به نحویکه سالانه یک (۱) درصد از حجم آب مصارف موجود کاهش یافته و درجهت توسعه اراضی جدید بخش کشاورزی مورد استفاده قرار گیرد.

ب- وزارت نیرو در طول دو سال اول برنامه نسبت به صدور سند بهره‌برداری آب برای حقابه‌داران و دارندگان مجوز تخصیص آب اقدام نماید. مبادله این اسناد با اطلاع وزارت نیرو (شرکت‌های آب منطقه‌ای) و بارعایت قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغات و اصلاحات بعدی آن و همچنین رعایت حفظ سطح کشت در بازارهای محلی مجاز است.

ماده 129

به منظور تقویت بازارهای محلی و منطقه‌ای و توجه به ارزش آب:

الف - به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود، خرید آب استحصالی و پساب تصفیه‌شده از سرمایه‌گذاران (داخلی و خارجی)، آب مازاد ناشی از صرفه‌جویی حقابه‌داران در بخش‌های مصرف و همچنین هزینه‌های انتقال آب توسط بخش غیردولتی را با قیمت توافقی یا با پرداخت یارانه براساس دستورالعمل مصوب شورای اقتصاد می‌رسد، تضمین نماید.

ب - سرمایه‌گذاری و مالکیت، مدیریت و بهره‌برداری سدها و شبکه‌های آبرسانی با حفظ کلیه حقوق حقابه‌داران، توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی مجاز است.

کشاورزی

ماده 130

به منظور نیل به خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی، اصلاح الگوی مصرف، گسترش کشاورزی صنعتی و دانش بنیان، ارتقاء ارزش افزوده بخش کشاورزی بر مبنای ملاحظات توسعه پایدار در طول سالهای برنامه اقدام‌های زیر انجام می‌شود:

الف- ارتقاء راندمان آبیاری از طریق اجرای عملیات زیربنایی آب و خاک، طرح‌های تجهیز و نوسازی اراضی، توسعه شبکه‌ها، زهکش‌ها و روش‌های نوین آبیاری و اجرای عملیات به زراعی و به نژادی، توسعه مکانیزاسیون و اجرای طرح‌های آبخیزداری در سطح ۸ میلیون هکتار اراضی.

ب - تحویل آب مورد نیاز کشاورزان به صورت حجمی بر اساس الگوی کشت هر منطقه و با استفاده از مشارکت بخش غیردولتی.

ج - ارتقاء شاخص بهره‌وری مصرف آب در بخش کشاورزی (افزایش تولید محصول به ازای واحد حجم آب مصرفی).

د- فراهم نمودن زمینه گسترش تدریجی مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه سموم، کود شیمیایی، مواد بیولوژیک و داروهای دامی و همچنین مبارزه بیولوژیکی و توسعه کشت ارگانیک، مدیریت تلفیقی تولید و اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی در راستای پوشش حداقل بیست و پنج (۲۵) درصد سطح تولید تا پایان برنامه.

ه- برون‌سپاری فعالیتهای فنی - تخصصی و تصدی‌گری‌های بخش کشاورزی به بخش غیر دولتی با تاکید بر بکارگیری کارشناسان تعیین صلاحیت شده عضو سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان نظام دامپزشکی به عنوان ناظر و مشاور فنی مزارع کشاورزی و واحدهای دامی و دامپروری و آبرزی پروری، تعاونی‌ها و تشکلهای بخش کشاورزی.

ماده 131

به منظور حمایت از بخش کشاورزی، پایداری تولید و توسعه صادرات و رقابت‌پذیری و کاهش قیمت تمام شده اقدام‌های زیر انجام می‌شود:

الف- وزارتخانه‌های صنایع و معادن، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت بازرگانی و وزارت مسکن و شهرسازی با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی هماهنگ براساس تفاهمنامه ای که به تأیید معاونت میرسد، نسبت به حمایت هدفمند از استقرار و گسترش صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات کشاورزی توسط بخش غیر دولتی در قطب‌های تولیدی اقدام نمایند.

ب - ضوابط و سیاستهای حاکم بر تنوع‌بخشیدن به ابزارهای حمایتی و اصلاح نظام قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی در جهت حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان محصولات کشاورزی با تعیین قیمت تضمینی محصولات کشاورزی جایگزین خرید تضمینی به تصویب شورای اقتصاد میرسد.

تبصره- الزام افزایش سالانه قیمت خرید تضمینی محصولات متناسب با نرخ تورم از ابتدای برنامه ملغی‌الایثر خواهد بود.

ماده 132

به منظور اقتصادی و رقابتی نمودن تولید و افزایش صادرات محصولات کشاورزی، ساماندهی مدیریت منابع، حفاظت از منابع پایه و ارزش افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی:

الف- حمایت از تولید محصولات کشاورزی در قالب جبران بخشی از یارانه سود و کارمزد تسهیلات بانکی، کمک های بلاعوض، پرداخت یارانه و سایر مشوقها منوط به رعایت الگوی کشت بهینه ملی - منطقه ای و ضوابط و مقرراتی خواهد بود که مصوب وزارت جهاد کشاورزی و معاونت خواهد بود.

ب - میزان تعرفه واردات محصولات کشاورزی بر اساس حمایت از تولید داخل و رعایت حقوق تولیدکنندگان و مصرف کنندگان توسط دولت تعیین می شود.

ج- برقراری تعرفه سهمیه ای و زمانی برای کالاهای اساسی کشاورزی شامل میزان سهمیه، زمان ورود و مقدار تعرفه داخل و خارج از سهمیه به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و با همکاری وزارت بازرگانی و معاونت تهیه و ابلاغ خواهد شد.

تبصره - سهمیه موضوع این بند از طریق بورس کالا عرضه خواهد شد.

د- عملیات تولید، فرآوری، ذخیره سازی، قرنطینه و بازررسانی محصولات، نهاده‌ها و کالاهای کشاورزی نوپدید، ارایه‌ی خدمات نوین کشاورزی، عاملین و گواهی کنندگان فرایندها براساس ضوابط، مقررات و استانداردهایی خواهد بود که توسط وزارت جهاد کشاورزی در سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده 133

به منظور افزایش تولید و ارتقاء بهره‌وری و بازده در هکتار زمین‌های کشاورزی، دولت حمایت‌های حقوقی و مالی لازم را از تشکیل تشکل‌های حقوقی با اولویت تعاونی‌های تولید کشاورزی در جهت اعمال مدیریت واحد یا اتخاذ سیاست‌های تشویقی برای یکپارچه‌سازی زمین‌های کشاورزی بعمل آورد.

ماده 134

به منظور توانمندسازی ساختار مدیریت منابع طبیعی و آبخیزداری کشور اقدام‌های زیر انجام می شود:

الف- ارزش اقتصادی (کارکردهای بازاری و غیربازاری) منابع طبیعی، هزینه‌ها و منافع اجتماعی طرحها و پروژه‌های عمرانی، توسعه ای در مطالعات امکان سنجی طرح‌ها و پروژه‌ها ملاک عمل قرار گیرد.

ب- به منظور رفع معارض از اراضی دولتی و ملی، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور از پرداخت هزینه‌های دادرسی معاف می باشد.

ماده 135

به دولت اجازه داده می شود جهت اصلاح الگوی بهره برداری از جنگلها و مراتع اقدامهای زیر را انجام دهد:

الف- جایگزینی سوخت فسیلی و انرژیهای تجدیدپذیر به جای سوخت هیزمی.

ب- توسعه زراعت چوب و تشدید مبارزه با قاچاق چوب و محصولات جنگلی و مرتعی و حذف تعرفه واردات چوب و امکان واردات چوب عمل آوری نشده.

ج- ساماندهی خروج دام از جنگلها به میزان (۷۵) درصد و حمایت از تولید دام به روش صنعتی.

د- کاهش شصت و پنج (۶۵) درصد دام مازاد در مراتع و جایگزینی آن با دامداری صنعتی.

ه- ساماندهی ساخت و ساز در مناطق جنگلی .

و- اولویت گازرسانی به مناطق و روستاهای جنگلی و دریافت هزینه با قیمت ترجیحی.

ز- توسعه جنگل های دست کاشت.

ح- ساماندهی تغییر کاربری اراضی کشاورزی به سایر کاربریها.

تبصره - بهره برداری از جنگلها صرفا در چارچوب مصوبات هیات وزیران ممکن است و بهره برداری از مراتع و زیستگاههای طبیعی صرفا بر مبنای توان اکولوژیک و ضرورت حفظ آنها مجاز و مازاد بر آن ممنوع می باشد. متخلف از احکام این تبصره علاوه بر جبران خسارت، ملزم به پرداخت جریمه ای معادل تا دو برابر قیمت جنگل و یا مرتع و زیست گاه مورد بهره برداری یا تلف شده می باشد.

ماده 136

با هدف تامین امنیت غذایی، دولت مجاز است اقدام های زیر را انجام دهد:

الف- حمایت مالی از توسعه کشتارگاههای صنعتی و بهبود کشتارگاههای سنتی و نیمه صنعتی توسط بخش غیردولتی به منظور ارتقاء شاخص بهداشت کشتار انواع دام.

ب- ارتقاء سطح کلی حمایت از کشاورزی به حداقل سی و پنج (۳۵) درصد ارزش تولید این بخش.

ج- حمایت از افزایش تولید پروتئین حیوانی حاصل از انواع دام، طیور و آبزیان به منظور افزایش سهم آنها در سبد غذایی خانوار .

صنعت، معدن

ماده 137

به منظور توسعه صنایع میانی و پایین دست پتروشیمی، دولت مجاز است نسبت به وضع عوارض بر صادرات آن دسته از محصولاتی که برای صنایع داخلی خوراک محسوب میشوند به نحوی اقدام نماید که فروش این محصولات به صنایع میانی و پایین دستی داخلی توجیه بیشتری نسبت به صادرات آن داشته باشد.

تبصره - معافیت‌های مالیاتی صادرات غیر نفتی شامل کالاهای موضوع این ماده نمی شود.

ماده 138

به منظور حمایت از سرمایه‌گذاری خطرپذیر در صنایع نوین به دولت اجازه داده می‌شود بخشی از سرجمع کل تسهیلات اعطایی سالانه به بخش‌های خصوصی و تعاونی که در قالب اعتبارات وجوه اداره شده برای صنایع نوین در بودجه‌های سالانه منظور می شود شامل اصل، سود و کارمزد تسهیلات اعطایی مورد بخشودگی قرار دهد.

ماده 139

به دولت اجازه داده می شود در جهت تقویت سازمانهای توسعه ای از طریق اعمال اصلاحات لازم در اساسنامه و مقررات ناظر بر آنها و حذف موانع سرمایه گذاری صنعتی و معدنی با رویکرد تحرک ، کارایی، خوداتکایی و ریسک پذیری براساس مصوبات هیات وزیران اقدام نماید.

ماده 140

به منظور ساماندهی تشکلهای غیر دولتی فعال در بخش صنعت و معدن و استفاده از این تشکلهای در پیشبرد برنامه ها و سیاستگذاریها، دولت ضمن ساماندهی وضعیت موجود تشکلهای متناسب با اهداف استراتژی صنعتی کشور نسبت به ایجاد نظام مهندسی صنعت در کشور اقدام می نماید. آئین نامه نحوه تشکیل این تشکلهای در مرکز و استانها، اختیارات و نحوه برخورد با تخلفات به تصویب هیات وزیران میرسد.

ماده 141

طبقه بندی و نحوه اعطای تسهیلات، تخفیف ها و معافیتها نسبت به واحدهای تولیدی متناسب با میزان تولید، منطقه، رشته های صنعتی و معدنی مطابق مصوبه شورای اقتصاد خواهد بود.

ماده 142

به منظور افزایش مستمر انطباق محصولات با استانداردهای ملی، بین المللی، کارخانه‌ای و تشویقی، کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند در اجرای پروژه‌های فنی و عمرانی خود ضوابط، مقررات و معیارهای فنی و استانداردهای ملی را رعایت نمایند و خرید هرگونه کالا و خدمات مشمول استاندارد اجباری که فاقد علامت استاندارد ایران باشد توسط دستگاه‌های اجرایی موضوع این ماده ممنوع می‌باشد.

ماده 143

به منظور توسعه صنایع میانی پتروشیمی و گسترش زنجیره ارزش صادراتی آن:

شهرک‌های تخصصی که به منظور توسعه زنجیره‌های ارزش متانول، آمونیاک، استایرن و بوتادین با تصویب دولت تاسیس می‌گردند، مشمول مقررات و مزایای مربوط به قانون تاسیس شرکت شهرک‌های صنعتی ایران مصوب ۱۳۶۲ و اصلاحات بعدی آن بدون وابستگی به وزارت صنایع و معادن خواهند بود.

درآمدهای حاصل از قراردادهای بلند مدت تامین خوراک صنایع میانی پتروشیمی، از معافیت‌های صادرات غیر نفتی برخوردار خواهند بود. آیین نامه این بند مشتمل بر دامنه صنایع مشمول و چارچوب قراردادهای بلند مدت و سایر ضوابط مربوطه توسط معاونت با همکاری سایر دستگاه‌های مرتبط تهیه و به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

حمل و نقل

ماده 144

به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به ایجاد مدیریت یکپارچه حمل و نقل برون شهری و درون شهری براساس سند راهبردی که توسط معاونت با همکاری وزارت راه و ترابری، وزارت کشور و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط در سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیات وزیران می‌رسد، اقدام نماید.

تبصره - کلیه دستگاه‌های اجرایی و بخش غیر دولتی موظف به اجرای مفاد این سند می‌باشند.

ماده 145

دولت مجاز است نسبت به برقراری پرواز و جابجائی کالا و مسافر از طریق شرکتهای داخلی و خارجی، متناسب با میزان تقاضای حمل و نقل بین المللی (از خارج کشور به یک فرودگاه بین المللی داخلی کشور و بالعکس) و اعطای مجوز به شرکتهای حمل و نقل هوایی خارجی برای پرواز در مسیرهای داخلی اقدام نماید.

ماده 146

اجرای قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت سوخت مصوب ۱۳۸۶/۹/۱۸ مجلس شورای اسلامی تا پایان برنامه تمدید می‌شود.

ماده 147

الف- از جابجایی کالا و مسافر در جاده‌های کشور با پیشنهاد مجمع عمومی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای و با تصویب شورای اقتصاد عوارض وصول می‌شود.

ب- میزان وصول عوارض هر تن - کیلومتر حمل و نقل کالا در داخل کشور از شرکت‌های حمل و نقل بین‌المللی که مبادرت به حمل و نقل کالای ترانزیتی می‌کنند با پیشنهاد وزارت راه و ترابری و تصویب شورای اقتصاد تعیین می‌شود.

ج- صد در صد (۱۰۰٪) خسارت وارده بر ابنیه فنی و تأسیسات، از وارد کننده خسارت توسط سازمان مذکور وصول می‌شود.

تبصره - کلیه دریافتی‌های موضوع بندهای الف، ب و ج این ماده پس از وصول، به حساب سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای نزد خزانه‌داری کل واریز می‌شود تا براساس بودجه سالانه آن سازمان به مصرف برسد.

د- به منظور کمک به تدارک ناوگان حمل و نقل جاده‌ای بین شهری و احداث پایانه‌های مسافری و باری و مجتمع‌های خدمات رفاهی بین راهی توسط بخش غیردولتی با اولویت تعاونی‌ها و ایثارگران، از محل منابع داخلی شرکت‌های وابسته به وزارت راه و ترابری در قالب وجوه اداره شده پرداخت می‌شود.

تبصره - در موارد فوق و همچنین در مورد ایجاد جایگاه‌های عرضه سوخت، وزارت جهاد کشاورزی نسبت به واگذاری حق بهره برداری اراضی منابع ملی خارج از حریم شهرها به صورت قیمتهای ترجیحی یا رایگان بر اساس سیاستهای مصوب شورای اقتصاد با معرفی وزارت راه و ترابری اقدام نماید.

ماده 148

به منظور ایجاد رویکرد توسعه ای در شبکه حمل و نقل ریلی و افزایش سهم و بار مسافر به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به اصلاح ساختار راه آهن جمهوری اسلامی ایران و واگذاری بخش‌های مختلف آن به بخش خصوصی و ایجاد ظرفیت‌های جدید توسط بخش خصوصی اقدام و منابع خارجی و صندوق توسعه ملی را برای رشد و توسعه فعالیتهای بخش خصوصی در این زمینه فراهم نماید.

مسکن

ماده 149

به منظور حمایت از تولید و تأمین مسکن به ویژه مسکن زوج‌های جوان و گروه‌های کم درآمد، توسعه کیفی مسکن و ساختمان و جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی، به دولت اجازه داده می‌شود اقدام‌های زیر را انجام دهد:

الف- تدوین و ابلاغ ضوابط طراحی الگوی مسکن ایرانی-اسلامی، به ویژه الگوی مسکن زوج‌های جوان و گروه‌های کم درآمد همراه با تأمین فضاهای عمومی و متناسب با جمعیت مراکز سکونتی و نیاز این اقشار تا پایان سال اول برنامه.

ب- حمایت از تولید و عرضه واحدهای مسکونی کوچک توسط بخش غیردولتی برای اجاره به زوج‌های جوان و گروه‌های کم درآمد، با تخصیص سهم مناسبی از منابع احداث مسکن شامل زمین ارزان قیمت یا رایگان، واگذاری بناهای ناتمام، متعلق به دستگاه‌های اجرایی یا منابع حاصل از واگذاری بناها و زمین‌های مذکور، تسهیلات بانکی، اعتبارات وجوه اداره شده و یارانه ای و کمک بلاعوض و منابع صندوق توسعه ملی.

تبصره- در ماده هجده قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن عبارت "باقی مانده از برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران" به عبارت "برنامه پنجم" تغییر می‌یابد.

ماده 150

به منظور مقاوم‌سازی ساختمان‌ها و اصلاح الگوی مصرف (به ویژه انرژی) در بخش ساختمان و مسکن اقدام‌های زیر انجام می‌شود:

الف- شهرداری‌ها مکلفند نسبت به درج الزام رعایت مقررات ملی ساختمان در پروانه‌های ساختمانی اقدام نمایند. صدور پایان کار برای واحدهای احداث شده بر مبنای این پروانه‌ها، منوط به رعایت کامل این مقررات خواهد بود.

تبصره - متخلفین از مقررات ملی ساختمان اعم از طراح، ناظر، مجری، مالک و مشابه آن بر اساس آیین نامه ای که به تصویب هیات وزیران می‌رسد علاوه بر جبران خسارت، ملزم به پرداخت جریمه می‌باشند.

ب- صدور پروانه هر گونه ساختمان منوط به ارائه موافقت اصولی بیمه کیفیت ساختمان احداثی خواهد بود. شرکت‌های بیمه مکلفند براساس بیمه‌نامه صادره در صورت ورود هرگونه خسارت در طی مدت ۱۰ سال به ساختمان احداثی، خسارت‌های وارده را جبران نمایند.

ج- کلیه مجریان دولتی و غیر دولتی موظفند مسئولیت حرفه‌ای خود و در صورت نیاز، مسئولیت سایر عوامل مرتبط در طراحی، محاسبه و نظارت ساختمانهای تحت پوشش خود (اعم از شهری و روستایی) را نزد یکی از شرکت‌های دارای صلاحیت بیمه نمایند.

ماده 151

به منظور ترویج الگوهای معماری و شهرسازی ایرانی - اسلامی (معماری بومی) و تقویت تعاملات اجتماعی در فضاهای شهری و روستایی، اقدام‌های زیر توسط دولت انجام می‌شود:

الف - شورای معماری ایرانی - اسلامی با ترکیب وزیر مسکن و شهرسازی (رئیس شورا)، وزیر کشور، معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و ۳ تا ۵ نفر از اساتید، خبرگان و متخصصین در رشته معماری و یک نفر از صاحب نظران حوزوی بنا به پیشنهاد رئیس شورا و با حکم رئیس جمهور و با وظایف اصلی زیر تشکیل می‌گردد:

- بررسی، تدوین و تصویب سیاست‌ها، برنامه‌ها، اصول و ضوابط و مقررات مرتبط با معماری ایرانی - اسلامی بناها، بویژه بناهای بلندمرتبه و تاثیرگذار در سیما و منظر شهرها و روستاها.

- بررسی و تصویب طرح‌های معماری بناهای عمومی و دولتی در مقیاس‌های ملی و بین‌المللی و تصویب ساز و کارهای لازم برای بناهای عمومی و خصوصی در مقیاس‌های محلی و منطقه‌ای.

- ترویج فرهنگ معماری ایرانی - اسلامی از طریق تحقیق، پژوهش، اطلاع رسانی، برگزاری همایش‌های تخصصی داخلی و خارجی و حمایت از الگوسازی.

تبصره ۱- مصوبات این شورا برای کلیه دستگاه‌های اجرایی و شوراهای اسلامی شهر و روستا لازم الاجرا است.

تبصره ۲- شهرداری‌ها موظفند در چارچوب سیاستها و مصوبات این شورا نسبت به تشکیل کمیسیونهای سیما و منظر شهری اقدام نمایند.

ب - بررسی و تدوین ضوابط و تهیه طرح‌های مناسب سازی ساختمانها و فضاهای شهری و روستایی برای معلولین جسمی - حرکتی.

تبصره - شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موظفند براساس ضوابط و طرح‌های موضوع این بند نسبت به مناسب سازی معابر و فضاهای عمومی شهری و روستایی اقدام نمایند.

ج - بازنگری در سرفصل‌ها، محتوای دروس و شیوه‌های آموزشی دانشگاهی رشته‌های معماری و شهرسازی با رویکرد آشنایی و توجه به معماری و شهرسازی ایرانی-اسلامی و تقویت و گسترش برنامه‌های آموزش مهارتی.

ماده 152

کلیه مالکین و سازندگان موظفند نسبت به رعایت اصول معماری ایرانی - اسلامی (معماری بومی) در طراحی و ساخت نمای ساختمان‌های خود براساس ضوابط و مقرراتی که تا پایان سال دوم برنامه به تصویب شورای معماری ایرانی - اسلامی می‌رسد اقدام نمایند.

تبصره - در صورت عدم رعایت ضوابط و مقررات موضوع این ماده شهرداری مکلف است به هزینه متخلف نسبت به اصلاح نمای ساختمان اقدام و مطالبات را طبق مقررات شهرداری وصول نماید.

ماده 153

وزارت مسکن و شهرسازی موظف است به منظور تحقق توسعه پایدار در مناطق شهری و روستایی اقدام‌های زیر را انجام دهد:

الف- ساماندهی تعاملات اقتصادی، اجتماعی و کالبدی فیما بین شهرهای با جمعیت بیش از ۱۰۰٫۰۰۰ نفر با روستاهای واقع در حریم آنها از طریق تهیه و اجرای طرح‌های مجموعه شهری و جامع شهری با رویکرد اولویت توسعه درونی شهرها، بهره‌گیری از ظرفیت‌های توسعه روستاهای مستعد، صیانت از اراضی کشاورزی و باغات واقع در داخل و حاشیه شهرها و روستاها و ممنوعیت تغییر کاربری اراضی کشاورزی.

ب- تدوین ساز و کارهای لازم برای احیای بافتهای فرسوده شهری، استفاده از اراضی بایر داخل شهرها با کسب رضایت مالکین در قالب خرید یا معاوضه، اختصاص اراضی منابع طبیعی و نهادهای عمومی غیر دولتی، بهره‌گیری از اراضی دولتی در جهت تامین کاربری‌های خدمات عمومی (پیش‌بینی شده در طرح‌های توسعه شهری مصوب) و مسکن بویژه مسکن زوج‌های جوان و گروه‌های کم‌درآمد و پیگیری اجرای آن پس از تصویب مراجع ذیربط.

ماده 154

الف- شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مکلف است نسبت به احصای مناطق ویژه نیازمند بهسازی و نوسازی در بافتهای فرسوده و دسته‌بندی طرح‌های واقع در این مناطق (با اولویت: الف - طرح‌هایی که بدلیل وجود منافع عمومی، اجرای به موقع آنها ضروری است. ب - سایر طرح‌هایی که از طریق تدوین ضوابط و مقررات و مشارکت مردم و حمایت دولت،

شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به مرور زمان قابل انجام است) اقدام نماید. طرح‌های گروه الف مشمول برنامه‌های عمومی و عمرانی دولت (موضوع لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب) می‌باشد که تمام یا بخشی از منابع مورد نیاز آن می‌تواند از طریق بخش‌های غیردولتی تامین شود.

ب- دستگاه‌های اجرایی ذیربط موظفند به منظور افزایش بهره‌وری و استحصال زمین نسبت به احیای بافت‌های فرسوده و نامناسب روستایی اقدام نمایند.

ماده ۱۵۵

به منظور ارتقاء شرایط محیطی پایدار و فراگیر و بهره‌مندی ساکنان مناطق حاشیه‌نشین از حقوق شهروندی و پیش‌نگری و پیش‌گیری از ایجاد سکونتگاه‌های غیررسمی دولت موظف است اقدام‌های زیر را انجام دهد:

الف- سامان‌بخشی مناطق حاشیه‌نشین تعیین شده توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران از طریق تدوین و اجرای ساز و کارهای حقوقی، مالی و فرهنگی و توانمندسازی ساکنان بافت‌های واقع در داخل محدوده‌های شهری با مشارکت آنها، با اولویت مراکز استانها، در چارچوب "سند ملی توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی" و ایجاد شهرک‌های اقماری برای اسکان جمعیت مهاجر.

ب- اعمال ممنوعیت ارائه کلیه خدمات زیربنایی به ساخت و سازهای غیررسمی خارج از محدوده شهرها و روستاها و تخریب آنها.

ج- تهیه و اجرای طرح هادی برای روستاهای واقع در حریم کلان شهرها با رویکرد کنترل محدوده روستاهای مذکور در حد رشد طبیعی آنها.

د - طراحی و ایجاد کمربند سبز در اطراف مراکز جمعیتی با اولویت شهرهای بزرگ از طریق شهرداری‌ها.

ماده ۱۵۶

به منظور صدور سند مالکیت املاک واقع در بافت مسکونی شهرهای زیر ۱۲۰۰۰ نفر جمعیت و روستاها، وزارت مسکن و شهرسازی (بنیاد مسکن انقلاب اسلامی) موظف است به نمایندگی از طرف متقاضیان، برای شهرهای مذکور و روستاهای دارای شورای اسلامی و مراکز دهستان نقشه تفکیکی وضع موجود را تهیه و به اداره ثبت اسناد و املاک ارسال نماید.

نقشه‌های تفکیکی تهیه شده نیاز به تأیید سایر مراجع دولتی ندارد و ادارات ثبت اسناد و املاک براساس آن به شرح زیر اقدام می‌نمایند:

الف- در صورتی که محدوده مورد عمل قبلاً تحدید حدود شده باشد، پس از کنترل نقشه و تطبیق آن با محل باتوجه به مدارک متصرفین، صورتجلسه تفکیکی حاوی حدود قطعات و مشخصات متصرفین توسط نماینده و نقشه بردار ثبت تنظیم و به امضای نماینده بنیاد مسکن و شورای اسلامی روستا می رسد تا براساس آن به نام متصرفینی که دارای مدارک دال بر مالکیت می باشند، سند مالکیت صادر و تسلیم گردد.

ب- در صورتی که متصرف نتواند مدارک دال بر مالکیت ارائه نماید یا در مالکیت و تصرف اشخاص، اختلاف باشد، همچنین در صورتی که محدوده مورد عمل تحدید حدود نشده باشد یا عرصه آن از املاک متعلق به دولت، سازمانها و موسسات و نهادهای عمومی یا اوقاف باشد، موضوع در هیاتی مرکب از رئیس اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان، رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و فرماندار مطرح و رای مقتضی صادر می گردد.

ج- مشمولین این قانون از پرداخت کلیه هزینه های ثبتی معاف می باشند. نقل و انتقالات بعد از صدور سند مالکیت شامل معافیت نخواهد بود.

د- نحوه تشکیل جلسات و اختیارات هیات ها و نحوه انتخاب کارشناسان و خبرگان ثبتی و چگونگی تهیه نقشه تفکیکی و میزان مبالغ دریافتی و نحوه هزینه نمودن آنها مطابق آیین نامه ای خواهد بود که توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و وزارت مسکن و شهرسازی (بنیاد مسکن انقلاب اسلامی) حداکثر ظرف مدت دو ماه تهیه و به تصویب هیات وزیران می رسد.

وقف

ماده 157

به منظور احیاء، توسعه و استفاده بهینه از ظرفیت موقوفات و اخوات و مقابله با پدیده موقوفه خواری اقدام های زیر انجام می شود:

الف- ثبت موقوفاتی که تاکنون ثبت نشده اند توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور با همکاری سازمان اوقاف و امور خیریه.

ب- تشکیل دادگاه های تخصصی وقف در مناطق مورد نیاز و تسریع در استرداد موقوفات تصرف شده توسط قوه قضاییه.

ماده 158

لایحه برنامه پنجم توسعه

به منظور ایجاد بانک اطلاعات جامع موقوفات، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی متولی وقف موظفند اطلاعات کلیه موقوفات، نذورات، اثلاث باقیه، محبوسات و صدقات و موقوفات عام غیرمتصرفی و دارای تولیت را بر روی سامانه ای که تا پایان سال اول برنامه توسط سازمان اوقاف و امور خیریه ایجاد می شود، قرار دهند.

6 فصل ششم

توسعه منطقه ای

توسعه منطقه ای

ماده 159

به منظور تصمیم‌گیری، تصویب، هدایت، هماهنگی و نظارت در امور برنامه‌ریزی و بودجه استانها، در چارچوب برنامه‌ها و سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلان کشور، شورای برنامه‌ریزی و توسعه هر استان به ریاست استاندار تشکیل می‌شود. همچنین برای افزایش اختیارات شهرستان‌ها در چارچوب وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، کمیته برنامه‌ریزی در هر شهرستان به ریاست فرماندار تشکیل می‌گردد.

تبصره - دبیری شورای مذکور برعهده معاون برنامه‌ریزی استاندار می‌باشد که عزل و نصب وی با پیشنهاد استاندار و تأیید معاونت انجام می‌گیرد و زیر نظر استاندار و تحت نظارت معاونت فعالیت می‌نماید.

- آیین‌نامه اجرایی این بند شامل وظایف، اختیارات، ترکیب اعضا و کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کمیته برنامه‌ریزی شهرستان به پیشنهاد مشترک معاونت و وزارت کشور به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده 160

به منظور تمرکززدایی و افزایش اختیارات درجهت توسعه و عمران استانها، نظام درآمد - هزینه استانی به شرح زیر ساماندهی می‌گردد:

الف- بودجه سالانه استانی شامل: منابع استانی (درآمد استانی، درآمد اختصاصی، واگذاری دارائی‌های مالی و سرمایه‌ای، سهم از منابع ملی) و مصارف استانی (اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارائی‌های سرمایه‌ای و مالی) به صورت سرجمع در قوانین بودجه سنواتی درج می‌گردد. توزیع دستگاه- برنامه اعتبارات هزینه‌ای و توزیع فصل- برنامه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بر عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

ب- سند بودجه سالانه استان که تعهدات شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و معاونت را مشخص می‌نماید در قالب قراردادی تنظیم و بین رییس شورا و معاونت مبادله می‌گردد. قالب قرارداد مذکور توسط معاونت تهیه و ابلاغ می‌شود.

ج- در هر استان، خزانه معین استان وابسته به خزانه داری کل و زیر نظر اداره کل امور اقتصادی استان تشکیل می شود. خزانه داری کل موظف است برای هر یک از خزانه های معین استان یک حساب به عنوان «حساب خزانه داری کل» (خزانه معین استان) در مرکز استان ذی ربط افتتاح کند و در ابتدای هر سال نیز میزان تنخواه گردان هر استان را متناسب با اعتبارات مصوب هزینه ای و تملک داراییهای سرمایه ای آن استان محاسبه و حداکثر تا بیستم فروردین ماه به «حساب خزانه داری کل» (خزانه معین استان) واریز نماید.

د- به منظور تخصیص اعتبارات استانی و در اختیار استان با توجه به وضعیت تحقق درآمدها، سیاستها و خط مشی های کلی ناظر بر بودجه عمومی دولت، کمیته تخصیص اعتبارات استان با مسئولیت استاندار و عضویت معاونین برنامه ریزی و عمرانی استاندار و مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان تشکیل می شود.

ه- به تناسب واگذاری فعالیتها و طرحهای تملک داراییهای سرمایه ای از ملی به استانی، معاونت نسبت به جابجائی بخشی از اعتبارات دستگاه های اجرایی ملی به استانها در طول سال اقدام می نماید.

و- به منظور جهت دهی سرمایه گذاریها در استانها متناسب با نیازهای منطقه از ابتدای برنامه، توزیع بین بخشی ۲۰ درصد از تسهیلات اختصاص یافته به هر استان، با هماهنگی معاونت توسط شورای برنامه ریزی و توسعه استان صورت می گیرد.

ماده 161

به منظور اصلاح و متناسب سازی ساختار و تشکیلات دستگاههای اجرایی استانی و مدیریت منابع انسانی در استانها اقدامهای زیر انجام خواهد گرفت:

الف- سهم هر استان از تعداد مجوزهای استخدامی که به تصویب هیات وزیران رسیده است به استانداران ابلاغ می شود تا توسط شورای برنامه ریزی و توسعه هر استان، بین دستگاههای اجرایی استانی توزیع شود.

ب- استانداران مجازند با تصویب شوراهای برنامه ریزی و توسعه استانها، نیروهای مازاد و همچنین تا سقف (۱۰) درصد از سایر نیروهای شاغل در دستگاههای اجرایی مستقر در استان را به سایر دستگاههای اجرایی مامور و یا منتقل نمایند.

ماده 162

در راستای تحقق اصل چهل و هشتم قانون اساسی، سیاست های کلی و وصول به چشم انداز و به منظور استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقاء سطح مناطق کمتر توسعه یافته و تحقق پیشرفت و عدالت حداقل (۱۰) درصد از سرجمع اعتبارات بودجه عمومی با تصویب هیات وزیران برای حمایت مالی از امور عمرانی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی اختصاص می یابد.

ماده 163

به منظور ارتقاء نظام برنامه ریزی کشور با لحاظ نمودن دو اصل آمایش سرزمین و پایداری محیطی در کلیه فعالیتهای توسعه ای و سرمایه گذاری های ملی و استانی، ایجاد هماهنگی بخشی، منطقه ای و بخشی - منطقه ای به منظور رعایت عدالت در توزیع منابع و فرصتها، توسعه متوازن مناطق، ارتقاء توانمندی های مدیریتی استانها و انتقال اختیارات اجرایی به استانها و تمرکز امور حاکمیتی در مرکز، سازوکارها و شاخصهای لازم به تصویب هیات وزیران میرسد.

ماده 164

به منظور هماهنگی و نظارت بر تهیه و اجرای برنامه ها و طرح های توسعه سرزمینی، «شورای آمایش سرزمین» با شرح وظایف اصلی ذیل تشکیل می شود:

- ۱- تدوین و تصویب «نظام یکپارچه برنامه ریزی و مدیریت توسعه سرزمین».
  - ۲- نظارت بر استقرار «نظام یکپارچه برنامه ریزی و مدیریت توسعه سرزمین» و تنظیم روابط ارکان اصلی آن.
  - ۳- بررسی و تصویب برنامه ها و طرح های توسعه سرزمینی در سطوح ملی، منطقه ای و استانی و نظارت بر اجرای آنها.
- آیین نامه اجرایی این ماده شامل ترکیب اعضا، شرح وظایف تفصیلی، مسئولیتها، اختیارات و ارکان آن حداکثر ظرف مدت شش ماه از تصویب این قانون به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده 165

دستگاههای اجرایی مکلفند برنامه های عملیاتی خود را به گونه ای تنظیم نمایند که زمینه تحقق جهت گیری های آمایش سرزمین را فراهم آورد.

تبصره ۱ - مسئولیت پیگیری و نظارت بر تحقق مفاد این ماده بر عهده معاونت می باشد.

تبصره ۲ - دولت با پیشنهاد شورای آمایش سرزمین، سیاست های تشویقی و بازدارنده، از جمله یارانه سود و کارمزد تسهیلات بانکی، تعرفه ها، عوارض، مالیات ها و سایر مقررات را برای فعالیت ها و مناطق مختلف کشور به گونه ای تنظیم نماید که برنامه ها، اقدامات و سرمایه گذاری های بخش های عمومی و غیردولتی در راستای تحقق جهت گیری های آمایش سرزمین هدایت شوند.

ماده 166

بمنظور تحقق اهداف مندرج در اصل ۵۰ قانون اساسی، «نظام ارزیابی راهبردی محیطی» در سطوح ملی، منطقه ای و موضوعی بر اساس محورهای ذیل تدوین و به اجرا درمی آید:

الف - راهبردهای کلی توسعه مناطق و منظور نمودن اثرات تجمعی این راهبردها.

ب - شاخص اثرات محیطی توسعه و شاخص ظرفیت زیستی.

ج - اعمال شاخصهای پایداری منطقه ای و ملی.

د - پایش برنامه ها و طرح های توسعه ای منطقه ای و موضوعی.

ه - برنامه توانمندسازی و تعیین ساز و کار اجرایی ارزیابی راهبردی محیطی.

تبصره ۱ - شورای عالی حفاظت محیط زیست، نهاد ملی مسئول ارزیابی راهبردی محیطی طرحها و برنامه های توسعه ملی - موضوعی می باشد.

تبصره ۲ - شوراهای هماهنگی توسعه منطقه ای، مسئول ارزیابی راهبردی محیطی برنامه های توسعه منطقه ای بر اساس ضوابط مصوب شورای عالی محیط زیست میباشند.

آیین نامه اجرایی این ماده شامل فرآیند و ساز و کارهای اجرائی ارزیابی راهبردی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۶۷

در راستای هماهنگی در تصمیم گیری های فرا استانی، در صورت ضرورت با پیشنهاد معاونت، شوراهای هماهنگی توسعه منطقه ای در مناطق مذکور با تصویب هیات وزیران تشکیل می شود.

ماده ۱۶۸

به منظور بهره برداری خردمندان از منابع طبیعی و پایه، نظام شاخصهای پایداری محیطی تا سال دوم برنامه در چارچوب موارد ذیل تهیه و به اجرا درمی آید:

الف - تدوین مدل ملی شاخصهای پایداری.

ب - ایجاد بانک داده و اطلاعات شاخصهای پایداری.

ج - تعیین شاخصهای پایداری و کمی نمودن آن برای سالهای برنامه پنجم.

د - تعیین ضوابط و معیارهای پایداری ناظر بر متعادل سازی بار محیطی و کنترل اثرات توسعه بر محیط طبیعی و انسانی.

- آیین نامه اجرایی این ماده شامل دستگاههای اجرائی مسئول و همکار، رویکردهای کلی و زمانبندی تدوین و اجرای نظام و مراجع تصویب آن به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده 169

به دولت اجازه داده می شود نسبت به تدوین برنامه جامع تقسیمات کشوری که در بردارنده شاخصهای ناظر بر بازنگری واحدهای تقسیماتی موجود برای ایجاد سطوح تقسیمات کشوری جدید با جهت گیری عدم تمرکز و تفویض اختیار به مدیران محلی و تقویت نقش استانداران به عنوان نمایندگان عالی دولت در استانها و مسئول مدیریت یکپارچه شهری می باشد، اقدام نماید. واگذاری اختیارات وزرا به استانداران و اختیارات استانداران و مدیران کل به فرمانداران ویژه براساس آئین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیات وزیران می رسد.

تبصره - در راستای اصل یکصدم قانون اساسی، مصوبات شوراهای اسلامی شهر و روستا نباید مغایر با مصوبات هیات وزیران باشد.

محیط زیست

ماده 170

به دولت اجازه داده می شود به منظور حفاظت، احیاء و بهره برداری پایدار از محیط زیست، منابع طبیعی و تنوع زیستی نسبت به موارد زیر حداکثر تا پایان سال دوم برنامه اقدام نماید:

الف- تدوین و اجرای برنامه مدیریت یکپارچه زیست بومی و برنامه عمل حفاظت و بهره برداری پایدار از تنوع زیستی زیست بومهای حساس و شکننده کشور

ب- تدوین طرح جامع حفاظت، ساماندهی و مدیریت یکپارچه سواحل کشور متضمن تعیین حریم و آزادسازی سواحل و ممانعت از تخریب و تغییر کاربری سواحل و اراضی جلگه ای مجاور و اجرای آن در طول برنامه.

تبصره ۱- قوه قضائیه، نهادهای نظامی و انتظامی و شهرداریها موظف به همکاری کامل با دولت برای تحقق مفاد این بند میباشند.

تبصره ۲ - سازمان حفاظت محیط زیست، مناطق ساحلی و دریایی با حساسیت بالای زیست محیطی را شناسایی و اعلام نماید.

تبصره ۳ - اصلاح اساسنامه «صندوق ملی محیط زیست».

ماده 171

به منظور تسهیل امر سرمایه گذاری، سازمان محیط زیست ضوابط و استانداردهای زیست محیطی مشخص، شفاف و ثابت برای یک دوره زمانی پنج ساله را تدوین و جهت درج در کتاب راهنمای سرمایه گذاری (موضوع تبصره ۳ ماده ۷ قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی) ظرف ششماه اول برنامه ارائه نماید. کلیه واحدهای تولیدی، صنعتی عمرانی، خدماتی و زیربنایی موظف به رعایت آن میباشند.

ماده 172

به منظور کاهش عوامل آلوده کننده و مخرب محیط زیست کلیه واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی عمرانی، خدماتی و زیربنایی موظفند:

الف- طرحها و پروژههای بزرگ تولیدی، خدماتی و عمرانی خود را پیش از اجرا و در مرحله مطالعات امکان سنجی و مکانیابی براساس ضوابط مصوب شورای عالی محیط زیست مورد ارزیابی اثرات زیست محیطی قرار دهند.

ب- نسبت به نمونهبرداری و اندازه گیری آلودگی و تخریب زیست محیطی خود اقدام و نتیجه را در چارچوب خود اظهاری به سازمان حفاظت محیط زیست ارائه نمایند. واحدهایی که قابلیت و ضرورت نصب و راهاندازی سیستم پایش لحظه‌ای و مداوم را دارند باید تا پایان سال سوم برنامه، نسبت به نصب و راهاندازی سیستمهای مذکور اقدام نمایند. متخلفین مشمول ماده ۳۰ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا خواهند بود.

ج- مشخصات فنی خود را به نحوی ارتقاء دهند که با ضوابط و استانداردهای محیط زیست و کاهش آلودگی و تخریب منابع پایه بالاخص منابع طبیعی و آب تطبیق یابد. هزینههای انجام شده با تأیید سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان هزینههای قابل قبول مالیاتی این واحدها منظور می‌گردد. متخلفین مشمول پرداخت جریمه زیست محیطی، خسارت وارده را به خزانه واریز می نمایند و معادل صددرصد وجوه حاصله در قالب بودجه سالانه کشور به صندوق ملی محیط زیست جهت سالم سازی و رفع آلودگیها و بهره‌برداری پایدار از منابع محیط زیستی واریز می‌گردد.

ماده 173

شهرداری کلانشهرها موظفند در راستای مدیریت پسماند شهری و کاهش آلودگی هوا:

الف - به نحوی اقدام نمایند که هر ساله (۱۰) درصد از حجم پسماند ورودی به محل های دفن (با تاکید بر زباله سوز مرکزی) کاسته شود.

ب - تمهیدات لازم را برای کاهش آلودگی هوا تا حد استاندارد مصوب فراهم نمایند.

توسعه روستایی

ماده 174

دولت مکلف است به منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاستگذاری، برنامه ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاه های اجرایی، ارتقاء سطح درآمد و کیفیت زندگی روستائیان و کشاورزان و کاهش نابرابری های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، اقدام های زیر را به عمل آورد:

الف - ایجاد ساختار مناسب فرابخشی برای مدیریت هماهنگ توسعه روستایی و عشایری .

ب- ارتقاء شاخص های توسعه روستایی و ارائه خدمات نوین و تهیه برنامه اولویت بندی خدمات روستایی با توجه به شرایط منطقه ای و محلی .

ج- حمایت از گسترش کشاورزی صنعتی و صنایع روستایی با اولویت توسعه خوشه ها و زنجیره های صنعتی - کشاورزی کوچک و متوسط که بخش اعظم نهاده ها و عوامل تولید آن در جغرافیای روستایی وجود دارد و همچنین صنایع دستی و خدمات گردشگری و ایجاد و توسعه بازارهای محلی با اولویت مراکز دهستان های دارای قابلیت توسعه.

د- تعیین الگوی مدیریت در آبادی های فاقد شورای اسلامی .

ه- حمایت از صندوق های محلی اعتبارات خرد روستایی و عشایری و قرض الحسنه ها و صندوق قرض الحسنه توسعه اشتغال روستایی با هدف تامین منابع مالی خرد روستایی.

و- ایجاد بانک تأمین مالی خرد از طریق تغییر و تعیین وظایف یکی از بانک های موجود یا ایجاد بانک جدید.

ز- تدوین سیاست های تشویقی در جهت مهاجرت معکوس (از شهر به روستا) و تثبیت نسبی جمعیت روستایی تا آخر سال اول برنامه.

ح- بهسازی، نوسازی، بازسازی و ایمن سازی ساختار کالبدی محیط و مسکن روستایی مبتنی بر الگوی معماری ایرانی اسلامی با مشارکت مردم، دولت و نهادهای عمومی.

ط- آموزش فنی و حرفه ای مستمر روستائیان با هدف توانمند سازی برای ارائه و استفاده از خدمات نوین و مشارکت در فعالیت های صنعتی و بهبود کیفیت تولیدات.

لایحه برنامه پنجم توسعه

ی- ساماندهی و استقرار فعالیت های کارآفرینی و اشتغال زای کوچک و متوسط تولیدی و خدماتی در مناطق روستایی از طریق ارائه مشوق های مالی و اعتباری.

ک- ساماندهی روستاها در قالب مجموعه های روستایی به منظور خدمات رسانی بهتر و موثرتر.

ل- ساماندهی حمل و نقل بار و مسافر در روستاهای بالای ۵۰ خانوار و پوشش برنامه های نگهداری و ایمن سازی شبکه راه های روستایی.

آیین نامه اجرایی این ماده شامل تعیین مدیر ارشد روستا، چگونگی و فرآیند اعمال حمایت های ذکر شده، نحوه مشارکت و تعاریف و چگونگی مدیریت مجموعه روستایی در سال اول برنامه به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

دفاعی، سیاسی، امنیتی

امور دفاعی

ماده 175

وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موظف است به منظور ارتقاء توانمندی‌های دفاعی و قدرت بازدارندگی به منظور دفاع از حاکمیت، تمامیت ارضی، منافع و امنیت ملی و مقابله موثر با تهدیدهای خارجی اقدام‌های زیر را انجام دهد:

الف- ارتقاء کمی و کیفی سامانه پدافند هوایی کشور و ایجاد هماهنگی تحت نظر قرارگاه هوایی پدافند کشور.

ب- تقویت حضور و ارتقاء زیرساختها به منظور گسترش حوزه و استقرار موثرتر در حوزه‌های آبی کشور و حفاظت از خطوط دریایی کشور با تاکید بر آب‌های آزاد و تکمیل سازمان ناوگان جنوب.

ج- بهره‌گیری بیشتر از فرصت خدمت وظیفه عمومی برای ارتقاء دانش و مهارت و ارتقاء منزلت اجتماعی جامعه هدف در خصوص مبانی و ارزشهای اسلام و انقلاب با تکیه ویژه بر دیدگاه‌ها و سیره حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری، ارتقاء معنویت، انضباط اجتماعی، تقویت تعاملات سازنده و مهارت‌های حرفه‌ای و افزایش ظرفیت بکارگیری تخصصی کارکنان وظیفه و غنی‌سازی شغلی و ارتقاء معیشت و منزلت اجتماعی آنان و نیز استفاده بهینه از مشمولان در سازندگی کشور.

د- ایجاد زیرساخت‌ها و سازوکارهای لازم برای مشارکت هرچه گسترده‌تر دستگاه‌های دولتی و بخش غیردولتی در برنامه‌های دفاعی (در شرایط بحران و جنگ) بر مبنای طرح مصوب.

تبصره - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح حداکثر ظرف مدت ۶ ماه اول برنامه موظفند سطح مطلوب و الزامات هر یک از بندهای فوق را تدوین و به تصویب شورای عالی امنیت ملی برساند.

ماده 176

به دولت اجازه داده می شود به منظور تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفان و حضور بیشتر نیروهای مردمی در صحنه های امنیت و دفاع از کشور، آرمانها و مبانی اندیشه انقلاب اسلامی و توسعه فرهنگ امر به معروف ونهی از منکر اقدام ها و تسهیلات لازم را به شرح زیر فراهم نماید:

الف- پشتیبانی لازم برای افزایش حداقل ۱/۵ میلیون نفر بسیجی فعال و ویژه تا پایان برنامه پنجم.

ب- پشتیبانی از رده های مقاومت بسیج و بسیج اساتید بویژه در فعالیتهای پژوهشی و علمی در دستگاههای اجرایی در قالب طرح مصوب.

ج- به سازمان بسیج اجازه داده می شود از محل اعتبار مصوب خود حمایت لازم را برای تامین پوشش بیمه ای و تامین خسارت های ناشی از به کارگیری بسیجیان در ماموریت های مختلف به ویژه دفاعی و امنیتی به عمل آورد.

د- به دستگاههای اجرایی اجازه داده می شود متناسب با میزان آمادگی سازمان بسیج سازندگی، بخشی از فعالیتها (آموزشی، بهداشتی، فرهنگی و...) و پروژه های عمرانی خود را از قبیل احداث و تعمیر مدارس و خانه های بهداشت روستایی، بیابان زدائی، جنگل کاری، آبرسانی به روستاها و مساجد در مناطق محروم، روستائی و مرزی به آن سازمان واگذار تا با استفاده از نیروهای داوطلب بسیجی و مردمی، جوانان و متخصصین سازمان یافته اجرا نمایند.

ماده 177

به دولت اجازه داده می شود به منظور توسعه توان علمی و فناوری نیروهای مسلح، اقدام های زیر را به عمل آورد:

الف- پیش بینی اعتبارات مورد نیاز برای حمایت از کسب دانش و فناوری های نو و توسعه مرزهای دانش و تولید محصولات بدیع دفاعی با اختصاص حداقل (۱۰) درصد از اعتبارات تجهیز و توسعه دفاعی، به طریقی که در طول سالهای برنامه در محورهای زیر حرکت به سمت خوداتکائی صورت پذیرد:

۱- تولید مواد حیاتی و کلیدی مورد نیاز صنایع دفاعی.

۲- توسعه فناوری های بدیع و نوظهور بویژه در حوزه های میکروالکترونیک، نانو، اطلاعات و ارتباطات، شناختی و نرم.

ب- افزایش صادرات محصولات، خدمات فنی ومهندسی دفاعی به میزان حداقل (۵۰) درصد.

ج- حمایت مالی و پشتیبانی از فعالیتهای و پروژه های تحقیقاتی مرتبط با امور دفاعی در دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی.

د- حمایت مالی در جهت بهره‌گیری صنعت کشور از ظرفیت‌های خالی صنایع دفاعی و همچنین حمایت مالی برای بهره‌گیری از ظرفیت صنایع کشور در جهت رفع نیازمندی‌های دفاعی مشروط بر اینکه به نیازهای داخلی و صادرات لطمه نزنند، بلامانع است.

ماده 178

به منظور کاهش آسیب‌پذیری زیرساخت‌ها، ارتقاء پایداری ملی، حفاظت از مردم و منابع ملی کشور و تضمین تداوم خدمات به آنان در راستای تکمیل چرخه دفاع غیرنظامی، اقدام‌های زیر انجام می‌شود:

الف- تدوین استانداردهای فنی مورد نیاز پدافند غیرعامل طی سال اول برنامه.

ب- ایجاد سامانه پایش، هشدار و خنثی‌سازی در خصوص تهدیدات نوین (بیولوژی IW) در مراکز حساس، حیاتی و مهم.

ج- ایمن‌سازی و حفاظت از مراکز حیاتی، حساس و مهم کشور و تداوم فعالیت امن و پایدار آنان.

تبصره - پدافند غیرعامل صرفاً در حوزه تهدیدات دفاعی و امنیتی است. دستورالعمل لازم برای هماهنگی حوزه‌های پدافند غیرعامل و سازمان مدیریت بحران کشور با پیشنهاد مشترک دبیرخانه کمیته دائمی پدافند غیر عامل و سازمان مدیریت بحران به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ماده 179

در زمان صلح با تأیید ستادکل نیروهای مسلح، قسمتی از نیازهای نیروی انسانی دولت با استفاده از خدمت مشمولان وظیفه پس از گذراندن دوره آموزش نظامی به صورتی تأمین می‌گردد که به آمادگی رزمی آسیبی وارد نیاید. نیازهای نیروی انسانی دولت از طریق وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به ستاد کل اعلام می‌شود.

هزینه‌های مربوط به دوره آموزش نظامی به عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح بوده و حقوق و مزایا و جیره استحقاقی در دوره خدمت از محل اعتبارات دستگاه مربوطه تأمین می‌گردد. میزان دریافتی این قبیل افراد نباید در مجموع از حد مقرر در قوانین نیروهای مسلح تجاوز کند.

حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از نیروهای انسانی فوق (فارغ التحصیلان دانشگاهها) بایستی در مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته کشور خدمت کنند.

آیین نامه اجرائی این ماده توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و پس از تأیید ستاد کل نیروهای مسلح به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

سیاسی، امنیتی

ماده 180

در راستای تامین امنیت پایدار مناطق مرزی و کنترل موثر مرزها، وزارت کشور موظف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت دادگستری، وزارت اطلاعات، نیروی انتظامی و سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط طرح جامع امنیت پایدار مناطق مرزی را تا پایان سال اول برنامه تهیه و به تصویب شورای عالی امنیت ملی برساند.

تبصره - طرح جامع شامل کنترل، مدیریت، حریم امنیتی، اقدام‌های عمرانی، انسدادی، اطلاعاتی، علمی، تجهیزاتی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و تقویت مرزبانی، به‌کارگیری بسیج و نیروی مردمی می‌باشد. هر گونه اقدام در مرزها و مناطق مرزی براساس برنامه و شاخص‌های مندرج در این طرح صورت می‌پذیرد.

ماده 181

دولت حمایت مالی و حقوقی لازم را از استقرار صنایع و شکل‌گیری تعاونی‌های مرزنشینان و واگذاری زمین‌های مستعد کشاورزی و استفاده حداکثری از منابع طبیعی و گردشگری در مناطق مرزی در راستای ارتقاء و تقویت اقتصاد و معیشت مرزنشینان با رعایت ملاحظات تامین امنیت پایدار مناطق مرزی به عمل می‌آورد.

ماده 182

پس از موافقت فرماندهی کل نیروهای مسلح به وزارت کشور اجازه داده می‌شود، از طریق نیروی انتظامی نسبت به اعطای مجوز فعالیت به متقاضیان تشکیل مؤسسات غیردولتی خدمات حفاظتی و مراقبتی و واگذاری بخشی از خدمات انتظامی و حفاظتی به مؤسسات مذکور با حفظ کنترل و نظارت دقیق براساس آیین‌نامه اجرایی، که به پیشنهاد وزارت کشور و تأیید فرماندهی کل نیروهای مسلح، به تصویب شورای امنیت کشور می‌رسد، اقدام نماید.

ماده 183

وزارت اطلاعات موظف است با هدف دفاع از حاکمیت و منافع ملی و تقویت و تعامل با جامعه اطلاعاتی و مقابله و پیشگیری از تهدیدات و تهاجم اطلاعاتی و امنیتی داخلی و خارجی به ویژه استکبار جهانی اقدام‌های زیر را انجام دهد:

الف - ارتقا کمی و کیفی زیرساخت‌های اطلاعاتی با هدف تحکیم و تقویت امنیت پایدار و فراگیر

ب _ پیشگیری و مقابله با مفسد و اختلال در امنیت اقتصادی، جرائم سازمان یافته ضد امنیت، اقدامات تروریستی و تهدیدات نرم امنیتی در مقام ضابط قوه قضائیه

ج _ ایجاد و گسترش زیرساختها و ساز و کارهای لازم برای مشارکت هرچه بیشتر مردم در راستای تقویت و تحکیم امنیت پایدار کشور

آئین نامه این ماده حداکثر تا پایان سال اول برنامه توسط وزارت اطلاعات و با همکاری معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور تهیه و به تصویب شورای عالی امنیت ملی می رسد.

ماده 184

دولت موظف است به منظور ارتقاء ایمنی و تسهیل در عبور و مرور و حمل و نقل، با تاکید بر کاهش مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی به میزان یک در هزار وسیله نقلیه اقدام های زیر را انجام دهد:

الف - ایجاد و گسترش سامانه های هوشمند کنترلی و مراقبتی ترافیکی با پوشش تمامی راه های اصلی مورد نیاز کشور و سامانه های ناوبری هوشمند برای تمامی ناوگان حمل و نقل عمومی.

تبصره - کلیه دستگاه های دولتی، موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی که سامانه های هوشمند کنترلی و مراقبتی ترافیکی را در اختیار دارند مکلفند دسترسی نیروهای انتظامی به این سامانه ها را فراهم آورند.

ب - ایجاد و حمایت از سامانه یکپارچه امداد خودرو در کشور با مدیریت و نظارت نیروی انتظامی و اجرای آن توسط بخش خصوصی.

ماده 185

ستاد مبارزه با مواد مخدر موظف است بر اساس سیاست های کلی ابلاغی، با مشارکت دستگاه های اجرایی عضو و مرتبط، سند جامع مبارزه همه جانبه با مواد مخدر، روانگردان و پیش سازها را تهیه و جهت اجرا به کلیه دستگاه های اجرایی ذیربط ابلاغ نماید.

به منظور اعتلای شان، موقعیت، اقتدار و نقش ج.ا.ا و استفاده از فرصتهای اقتصادی در منطقه و نظام بین الملل اقدام های زیر انجام خواهد شد:

- الف - تنظیم سطح روابط و مناسبات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با کشورهای دارای دیدگاهها و مواضع غیرهمسو با جمهوری اسلامی ایران.
- ب - گسترش و تعمیق حضور فعال، مؤثر، راهبردی و الهام بخش جمهوری اسلامی ایران در زمینه های اقتصادی، فرهنگی، رسانه ای در عرصه مناسبات دوجانبه و بین المللی.
- ج - همکاری با کشورهای منطقه و اسلامی و نیز استفاده از سایر ظرفیتهای اقتصادی، حقوقی، سیاسی، فرهنگی، رسانه ای و بین المللی برای کاهش حضور نظامی بیگانگان در منطقه.
- د - حمایت مؤثر از مسلمانان و ملت های مظلوم و مستضعف بویژه ملت تحت ستم فلسطین.
- ه - تلاش برای افزایش همگرایی میان کشورهای همسایه و اسلامی در جهت ارتقاء صلح، امنیت، برادری و مراودات اقتصادی.
- و - تلاش برای اصلاح ساز و کارها و نظامات حاکم بر جهان.
- ز - گسترش همه جانبه همکاری با کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا در تجارت، سرمایه گذاری و فناوری.
- ح - توسعه و تعمیق دیپلماسی عدالت خواهی در جهان.

حقوقی قضایی

ماده 187

قواعد و ضوابط «وضع، تفسیر و تنقیح قوانین و مقررات» به نحوی که نظام وضع قوانین جامع و الحاق و تعیین محل مناسب احکام اصلاحی، الحاقی و مخصوص قوانین در قانون جامع عملی و مشخص گردد و نیز شاخصهای ارزیابی تاثیرات اجرای قوانین و مقررات به تصویب نمایندگان دولت و قوه قضاییه و هیات ریسه مجلس شورای اسلامی می رسد.

ماده 188

الف- صلاحیت مشاورین املاک صرفاً در حدود دلالتی تعریف و تاثیر کلیه عقود راجع به اموال غیرمنقول ثبت شده موکول به ثبت سند آنها در دفاتر اسناد رسمی است.

ب- آیین دادرسی جامع و عادلانه، پایدار، و تخصصی نمودن محاکم مبتنی بر استفاده از فناوری های نوین، به ویژه فناوری اطلاعات و قوانین ماهوی لازم با تاکید بر ثبات آن حداکثر تا پایان سال دوم برنامه برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه شود.

ج - طرح تخصصی نمودن پلیس در کشف جرم و توانمند سازی و آموزش تخصصی ضابطان قضایی توسط قوه قضائیه با همکاری نیروی انتظامی تدوین و اجرا گردد.

د - دادسراها و دادگاه های عمومی کیفری و حقوقی تخصصی به ویژه در امور اقتصادی حسب ضرورت و با تشخیص رئیس قوه قضائیه خواهد بود.

ه - به منظور ارتقاء فرهنگ قانونگرایی، کاهش دعاوی قضایی، روشهای حل و فصل درونی مشکلات حقوقی، اعتمادسازی و ایجاد امنیت قضائی و درونی سازی ارزشهای حقوقی و اخلاقی، قوه قضائیه موظف است با همکاری معاونت حقوقی رئیس جمهور موضوعات حقوقی و قضائی ضروری برای آموزش همگانی را تا پایان سال اول برنامه برای اجرا به دولت پیشنهاد نماید.

فصل نهم

9

بودجه و نظارت

ماده 189

به منظور حسن اجرای برنامه و ارزیابی میزان پیشرفت کشور در چارچوب چشم انداز و سیاستهای کلی برنامه، معاونت گزارش نظارتی هر سال برنامه را حداکثر تا پایان آذر ماه سال بعد تهیه و به دولت ارائه تا جهت اطلاع عموم منتشر نماید.

ماده 190

دولت موظف است به منظور افزایش کارآمدی و اثربخشی طرح های عمرانی اقدام های زیر را به اجرا در آورد:

الف - نظام فنی و اجرایی مصوب ۱۳۸۵ را با رویکردهای نتیجه گرا و کنترل هر سه عامل هزینه و زمان و کیفیت در اجرای پروژه، تا سال سوم برنامه اصلاح و از سال چهارم به مورد اجرا گذارد.

ب - روش های اجرایی «تامین منابع مالی، ساخت، بهره برداری و واگذاری»، «تامین منابع مالی، ساخت و بهره برداری»، «طرح و ساخت کلید در دست»، «مشارکت بخش عمومی - خصوصی» و یا «ساخت، بهره برداری و مالکیت» را با پیش بینی تضمین های کافی بکار گیرد.

ج - از سال دوم برنامه نظام مدیریت کیفیت و مهندسی ارزش را در طرح های تملک دارایی سرمایه ای بزرگ و متوسط اجرا کند.

د - ساز و کار تامین مالی طرح های تملک دارایی سرمایه ای بزرگ و متوسط از طریق گشایش اعتبارات اسنادی ریالی و ارزی نزد بانک های داخلی و خارجی همراه با پیش بینی ابزارهای مالی تضمینی را به تدریج بگونه ای پیاده کند تا در پایان برنامه رابطه تامین منابع مالی و اجرای طرح های فوق با نوسانات بودجه سالانه قطع گردد.

هـ - استانداردهای ملی حسابداری و حسابرسی طرح های تملک دارایی سرمایه ای و قیمت تمام شده را که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و توسط معاونت تایید و ابلاغ می گردد تا سال آخر برنامه در طرح های بزرگ و متوسط پیاده کند.

ماده 191

پیشنهاد طرح های تملک دارایی های سرمایه ای جدید درلوايح بودجه سنواتی با رعایت موارد زیر امکان پذیر است:

الف - عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای جدید با رعایت مواد ۲۲ و ۲۳ قانون برنامه و بودجه براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار، زمانبندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست محیطی مشاور و دستگاه اجرائی پس از تأیید معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور برای یکبار و به قیمت ثابت سالی که طرح های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالانه منظور می گردد به تفکیک سالهای برنامه و سالهای بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می رسد.

تبصره - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است استانداردهای زیست محیطی را در شش ماهه اول سال اول برنامه به معاونت جهت ابلاغ به دستگاه های اجرایی و شرکتهای مهندسی مشاور به منظور رعایت مفاد آن در طراحی طرح های تملک دارایی های سرمایه ای خود اعلام نماید.

ب - مبادله موافقت نامه های شرح عملیات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای مشتمل بر اهداف طرح، شرح عملیات اجرایی، اعتبارات مصوب، پیشرفت فیزیکی و مشخصات فنی فقط یکبار در دوران برنامه انجام می پذیرد. این موافقتنامه ها برای دوران برنامه معتبر و ملاک عمل خواهند بود.

تبصره - اعتبارات مورد نیاز طرح های تملک دارایی های سرمایه ای برای سالهای باقی مانده اجرای طرح در برنامه با اعمال ضرایب تعدیل محتمل محاسبه و توسط معاونت منظور میشود.

ج - موافقت نامه هایی که برای انطباق میزان اعتبارات سالانه طرح ها با قوانین بودجه سنواتی مبادله می گردند جنبه اصلاحی داشته و نباید موجب افزایش اهداف و تعداد پروژه های طرح شوند. موارد استثنا که منجر به تغییر حجم عملیات یا تعداد پروژهها می شوند با پیشنهاد دستگاه اجرایی ذیربط و تایید هیات وزیران با رعایت مفاد بند «الف» این ماده بلامانع می باشد.

د - مبادله موافقتنامه‌های طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای محرمانه و بخش دفاع تابع دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و معاونت به تایید هیات وزیران خواهد رسید.

ماده 192

الف - تخصیص اعتبار، تعهد و پرداخت در اجرای موافقتنامه‌های متبادله با دستگاه‌های اجرایی، مشروط به رعایت شرح عملیات و فعالیت‌های موضوع موافقتنامه و شروط الزام‌آوری که به منظور اعمال نظارت بیشتر بر اجرای برنامه و بودجه توسط معاونت درج می‌شود، خواهد بود.

ب - در طول برنامه جابجایی اعتبارات مندرج در قوانین بودجه سالانه توسط دولت صرفاً برای پرداخت هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر یا ضروری یا اجرای اولویت‌های اهداف برنامه و ایجاد توازن منطقه‌ای در توسعه کشور ممکن است.

ج - متناسب با وظایف و اختیارات واگذار شده دستگاه‌های اجرائی، به تشخیص معاونت، منابع دستگاه مربوطه تعدیل می‌شود.

د - به دولت اجازه داده می‌شود برای پیش‌آگاهی‌ها، پیشگیری، امدادسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب دیده از حوادث غیرمترقبه از جمله سیل، زلزله، سرمازدگی، تگرگ، طوفان، پیشروی آب دریا، آفت‌های فراگیر محصولات کشاورزی و اپیدمی‌های دامی و ایجاد توازن منطقه‌ای و اعطای کمک‌های فنی و اعتباری، تا معادل سه درصد (۳٪) از بودجه عمومی هر سال را از محل افزایش تنخواه گردان خزانه تأمین و هزینه نماید. تنخواه مذکور حداکثر تا پایان همان سال از محل صرفه‌جویی در اعتبارات عمومی و یا اصلاح بودجه سالانه تسویه خواهد شد.

ه - در مورد آرای حل اختلاف دستگاه‌های اجرایی که در اجرای اصول یکصد و سی و چهارم و یکصد و سی و نهم قانون اساسی و یا در اجرای قوانین و مقررات مربوط صادر می‌شود چنانچه به هر دلیل دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط از اجرای تصمیم مرجع حل اختلاف خودداری ورزد معاونت مطابق رای مرجع مذکور، بدون الزام به رعایت محدودیت‌های جابجایی در بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و هزینه‌ای، از بودجه سنواتی دستگاه مربوط کسر و به بودجه دستگاه اجرایی ذی‌نفع اضافه می‌نماید.

ماده 193

کلیه وزارتخانه ها و موسسات دولتی موظف اند برنامه اجرایی و عملیاتی خود را در قالب بسته های اجرایی برنامه پنجم تهیه و پس از تصویب هیات وزیران به مرحله اجرا درآوردند. بودجه سنواتی این دستگاهها براساس برنامه عملیاتی موضوع این ماده تنظیم می شود.

تبصره - بسته اجرایی مجموعه ای از چندین پروژه به هم پیوسته و یا خوشه ای از پروژه های متجانس و به هم مرتبط اولویت دار است که به منظور حل یک مشکل اقتصادی، اجتماعی و یا فرهنگی در چارچوب اهداف برنامه به اجرا در می آید.

ماده 194

سازمان حسابرسی و موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران حسب مورد مکلفند در جهت افزایش صرفه اقتصادی، کارایی و اثربخشی فعالیت شرکتها و قابلیت اعتماد گزارشهای مالی نسبت به انجام حسابرسی عملیاتی (گزارش مدیریتی) علاوه بر حسابرسی مالی از تمام شرکت های دولتی موضوع ماده چهارم (۴) قانون مدیریت خدمات کشوری که فهرست آن توسط دولت تعیین می شود، از سال دوم اجرای برنامه و حداقل یکبار تا پایان برنامه، اقدام نمایند.

شرکت های مشمول ملزم به همکاری با حسابرس و بازرس قانونی در این ارتباط می باشند.

تبصره - شرکت هایی که براساس مصوبه دولت دارای طبقه بندی می باشند از شمول این ماده مستثنی هستند.

ماده 195

به منظور استقرار نظام بودجه ریزی عملیاتی، دولت تا پایان سال دوم برنامه به تدریج زمینه های لازم را برای تهیه بودجه به روش عملیاتی در کلیه دستگاه های اجرایی فراهم آورد به نحوی که لایحه بودجه سال سوم برنامه به روش مذکور تهیه، تدوین و تقدیم مجلس شورای اسلامی شود. دستورالعمل اجرایی توسط معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور تهیه و ابلاغ می شود.

ماده 196

به منظور تجدید سازماندهی نهادهای نظارتی در کشور، تقویت و کارآمد نمودن نظام نظارت، رفع تداخلها، شفاف سازی، ایجاد هماهنگی و ارتقاء بهره وری نهادهای نظارتی، کارگروهی با مسئولیت دولت و با عضویت نمایندگان قوه قضائیه و مجلس با هدف بازنگری در قوانین و ساختارهای نظارتی تشکیل می گردد.

ماده 197

منظور از «دستگاه اجرایی» در این قانون، کلیه دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری شامل کلیه ساختارهای فعال در امور حاکمیتی موضوع ماده ۸ قانون مذکور می باشد. قوه قضائیه، مجلس شورای اسلامی، نهاد ریاست جمهوری، شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام، مجلس خبرگان رهبری، سازمان صداوسیما، دیوان محاسبات کشور و مشابه آن و سازمانها، تشکیلات، موسسات و واحدها و اشخاص حقوقی وابسته و تابعه آنها و نیز دستگاه های موضوع مواد ۲، ۳، ۴ و ۵ قانون محاسبات عمومی کشور و به طور کلی کلیه دارندگان ردیف بودجه ای اعم از اصلی و فرعی از نظر این قانون و قوانین بودجه سنواتی دستگاه اجرایی محسوب می شوند.

ماده ۱۹۸

در کلیه مواردی که برای اجرای احکام و مواد این قانون و قوانین بودجه سنواتی یا اجرای سایر قوانین در طول برنامه تصویب آیین نامه، تصویبنامه، تصمیم نامه، دستورالعمل ها، ضوابط، بسته اجرایی و سایر مقررات نظیر اسناد توسعه ملی و استانی و اسناد راهبردی مورد نیاز باشد براساس برنامه ای که برای این منظور حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب دولت می رسد، پیشنهاد دستگاه مربوط پس از تایید معاونت از جهت انطباق با اهداف برنامه و قانون بودجه به تصویب هیات وزیران یا مرجع پیش بینی شده در قانون (شامل مجامع عمومی، هیاتهای امناء و شوراها و کمیسیون ها و کمیته ها و هیاتها، کارگروههای مربوط و مشابه آن) می رسد. باتدوین و تصویب اسناد توسعه ملی و استانی و بسته های اجرایی برنامه، تصویب، تامین و تخصیص هرگونه اعتبار مربوطه صرفاً در حدود اسناد مصوب و بسته های اجرایی آن خواهد بود. به منظور نظارت بر اجرای برنامه و قوانین بودجه سنواتی معاونت در کلیه شوراها، مجامع، هیات امناء، کارگروه ها، کمیته ها و هیات ها و کمیسیون ها و نظایر آن با حق رای عضویت خواهد داشت.

دستگاههای اجرائی موظفند کلیه اطلاعات و اسناد و مدارک مربوط را در موارد لازم در اختیار معاونت قرار دهند و دستورالعملها و بخشنامه های معاونت در چارچوب مفاد این قانون و سایر قوانین مربوط از جمله قانون برنامه و بودجه و قوانین بودجه سنواتی و آیین نامه های مربوط برای کلیه دستگاه های اجرائی لازم الاجراء می باشد.

ماده ۱۹۹

قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب سال ۱۳۸۰ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن تنفیذ می شود.

